

R. M. K. D. 1. 72
I. 1625.

1. péld.
(Teljes.)

VERBÖCZI ISTVÁN
Törvény Könyvének
COMPEN-
DIUMA.

Melly közönséges Ma-
gyar-Versekre formáltat-
ván iratott, és ki-
adatott

HOMOROD Sz: PALI
N. FERENCZ által.

KOLOSVARATT.

Nyomt. AZ LENGYEL ANDRÁS
őzvegyénél, 1701-ben.

Ad Illustrissimum
Dominum Heroëm,
DOMINUM
JOANNEM
SAROSI,

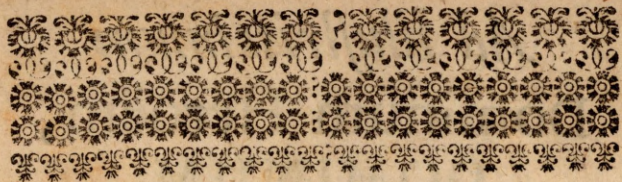
de Kis-Saros.

Excelsi Regii Gubernii
Transylvanici Consi-
liarium intimum, Ta-
bulæque ejusdem supremæ
Prothonotarium, &c. DO-
MINUM & PATRONUM su-
um humilimè colendum
humilima DEDICATIO.

Francisci de Homorod Sz: Pall.

A 2

DE-

DEDICATIO.

Int régen Athénas bölts Tanít-
ványokat.

Ugy két Kiköllő-is nevelt jó Fiakat:
Bethlen, Haller, Horvát, Nemzetből
állókat;

'S Befzter Præcopita Neméből való-
kat.

VERBÓCZI ISTVANT-is Kiköllővármegye

Szülte Szókefalva és Adámos völgye;

Ívé volt Sz: Márton, Borzás Májos begye,

Désfalva, Kápolna, Dombó Pánád, 's Benje.

Ollyan jeles Fiak ott meg-szaporodván,

Virágozott általok Hazánk, Isten után;

Téhis mint egy Phœnix bamuból ujjulván,

Kiskiköllő mellet élß most Szókefalván

SAROSSY JANOS UR, a' ki Méltósággal,

Fő hírrel, és nével fényleß valósággal,

Es édes Hazánkunk egyenes Sántdékkal,

Térbes ügyeiben Solgálß igazsággal;

Ki-is jó bírt, 's nevet nem pénzelt Szerzettél,

TízStet, 's Bótsülletet aranyon sem vóttél;

Hanem

DEDICATIO.

Hanem Aرسال's Mársal nagy érdemet nyertél

Solonhoz 's Catohoz hasonlatos lóttél.

Többet Hazájoknak ok sem Solgáltanak,

(:Solon Gráciának, és Cato Romának:)

Mint te vénségedig Erdély Országának;

Isten, 's az Igaság, bizonyosága annak.

Mert hogy munkaidat tégyem egy summában:

Tízennégyszer voltál követ más Országban,

Es Pogányok között Hazánkért fogságban,

Rab-vasat viseltél Constantinápolyban.

Melly követségiddel Hazánkkal jól tóttél,

Tsászárral, 's Vezérrel sokszor Sembe mentél

'S elméddel Barbarus népet bozzánk fűztél

Sok nyomorúságot érettünk Benvedtél.

Nagy elméd mindenkor 's Semed arra nézett:

Uradnak, 's Hazádnak mint használhastóbet

Szolgáltál egy nébän jó Fejedelmeket,

Kiknek-is érzerted kegyelmességeket.

Kiváltképpen mostan Coronás Urunknak,

Felséges LEOPOLD Tsászár 's Kirá'yunknak

Belső Tanácsa vagy Guberniumának,

Itélő Mestere felső Táblájának.

Ollyatén, 's más egyéb nagy bívatalokban,

Fő Commissarius Erdély Országában

Vóttál, 's közöttünk vagy felső méltóságban,

Soba hasznos munkád meg nem tsókont abban.

DEDICATIO.

No-hát Méltóságos Ur Hazánk reménye,
 A' kire bízott Nemzetünk Törvénye,
 'S buzog benned Isten sok jótéteménye,
 Es rogyog sírvedben az Igasság fénye.
 Régi Collegádnak 's Prædecessorodnak
 Itéllő Mesternek VERBÖCZI ISTVANNAK,
 Könyvét mellyet régéirt Magyar Országának
 Es maga nevezet volt Tripartitumnak.
 Ne bánd hogy summáit versekkel leirtam,
 Es Compendiumban magyarul formáltam,
 Mert azzal senkinek tudomnem ártottam:
 Sőt inkább a' gyenge elméknek használtam.
 'S mivel ajándékot én mást nem adhattam,
 Mert Etes Királynál Colchusbanem voltā
 'Soñet aranygyapjat mint Jasō nem hoztam
 Hanem ezen munkát néked Dedicáltam.
 Mellyet-is vīg semmel kérlek hogy tekintsed,
 'S írásom bõlts elmed harmattýával bintsed,
 Kinyomtatására se kiméllyed kintsed:
 Sõt jó szándékomat pénzzeddel segítsed.
 Hogy jótéteményed ezzel-is terjedgyen,
 'S az maradék nyelve róllad jót beßéllyen,
 Kiért az Isten-is míg élß meg-ßentelleyen,
 'S boltod után Lelked menybe vigye Amen.

Irtam Vizaknán 1698-ban.
 Mindszent Havának 1. napján.
 Applau-

APPLAUSUS.

Bõlts munka VERBÖCZI, minden azt
 megvallya,
 A' ki azt olvasta, ditsiri, 's jóvallya,
 Dehogy némelly elme bõséget sokallya;
 Im Sz: Páli Ferencz kevésben foglallya.
 Ki tévén a' dolgot olly harmoniakkal,
 Hogy Orpheus sem élt lantban szebb notákkal
 Elhíretném azt én, Prokátor, 's Birákkal,
 Hogy értelme könyvb már ez Rhythmusokkal.
 Olly szépen 's olly éppen formalt-ki mindē szót,
 Mint az Esztergáros, mikor czifráz órsót,
 Jóbb hát néha egy gyöngy ki nyom tsak egy
 borsótt,
 Hogy sem nagy darab vas melly ponderal
 kő Sóor.
 Vagyon e' kús könyvben sokféle tehetség,
 Rövidség, könnyűség, szóbeli éketség,
 A' magyarázattal tökéletes épség,
 Summa: hogy; elménknek merõ tsak segítség.
 Tarts bõtsúben tehát e' kitsin könyvetskét,
 Melly tágas írásból formal kitsin Leczkét,

APPLAUSUS.

Mit emelnél akkor sülyos kötő fejszét?
 Mikor több haszonnal vihecz kis szekerczét.
 Miként hogy ismerzik Orofzlán körméről;
 Így Sz: *Páll Ferencz* jeles elméjéről:
 Hol más ditsiretet vár nemességéről:
 Ott mar őtt befzéllik szép böltsességéről.
 Tudván hogy ágyból-is Nemesből született,
 Emlékezeti-is ősinck nem-le tört.
 Dupplázza pedig az, Nemes nevezetet,
 Kit Tudomány's erkölts mint őt így vezetet.
 Kit találnál kérlek mostan illy *virtus*ban;
 Ki a' *Decretum*ot így szedgyc *Rhytmus*ban,
 Ha százszor gázol-is egy egy *Titulus*ban,
 Még sem alkotná azt illy rendű *Situs*ban.
 Nem tsak én ditsirem: hanem a' munkája,
 Mint gyümöls-is magát ditsiri; nem fája,
 Az egész Törvénynek meg-van itt *formája*,
 Ezt tanúld: 's ezt olvasd: mert ez a' *Summa*.
 Mint hogy több nap vagyon tsak egy *Esz*tendőbē;
 Mint mennyi *Titulus* e' kis Törvény könyvbē
 Ha minden nap egyer bé-vészsz az elmédben,
 Elő álhatz ofztán akar melly fő Pörben.

Apponebat GEORGIUS FEL-VINCZI,
aggratulationis ergo.

Ad

Ad Invidum.

Időn ez *Seculum* végképpen elmul-
 nék,
 Es az *Ezer bétű* az egy hiján bételnek,
 'S az henyelés miatt hogy megne rest-
 ülnék
 Es attól elmém-is, megne rosdásodnék
 Fogtam ez munkához de nem olyan véggel:
 Hogy *favort* szerezzek mások előtt evel,
 Hanem hogy e' könyvet ne *Momusi* szemel
 Olvasd, 's tanuld ebből a' Törvént jó
 kedvel.
 Azért ha mi hibák löttek szándékomban,
 'S fogyatkozás esett *cadentia*imban!
 Te mint *Aristarcus* vad hűst az épp tagban.
 Ne keress, se vadász gántot irásimban.
 Hanem ha te a' *Fust*, 's Törvént jobban érted!
 Ird jobban; 's kedvetem nagyobra neveled;
 De ha *Zoilus* ként tsak korog a' béled
 'S ellenem bőfög szád! Szamar legyen
 neved.

A 5

ELSŐ

IV. TITULUS.

A' Nemes Ember tagja a' Sz: Koronának,
 Másnak rajta hatalma nintsen tsak Királynak;
 Ha mit vitézségével berezhet magának!
 Abból ő szabadon *disponálhat* másnak.

V. TITULUS.

Nemes ékesiteik jóságos erköltsel,
 Urához 's hazájához illő vitézséggel;
 Ha kinek érdemére Király kegyelemmel
 Ad Teleket, vagy Falut! Nemes lézen evvel.

VI. TITULUS.

Valamelly Paraßt Embert ezimeres *Stylussal*,
 A' Király megnemesít írott *Armalissal*,
 Ha jószágot nem ad-is ő a' mellet *Fussal*!
 Mindazáltal az élhet nemes *Titulussal*.
 Kinek Királytól adva van *Donatioja*,
 Vagy a' leány negyedről *skal Divisioja*,
 Es a' hol kívántatik azt *produc*alhattya!
 Nemesiségét azokkal megbizonyíthattya.
 Mert azok, nem másunnét, hanem azon jókból
 Származtak, 's találattak *virtussal* lelt *jusból*;
 Az ingó és ingatlan pénzen vött marhákból,
 Rést vesnek a' Leányok, mint a' Fiak abból.

VII. TITULUS.

Nemes Atya, nemest nemz, nemtelen Anyától;
 Nemes Anya, Paraßtól szül Paraßt Atyától;
 De, ha Asszony Fi-aggá tétetik Királytól!
 Annak Fia nemes lesz, 's rést véssen jósból.

VIII. TITULUS.

A' ki

A' ki valamelly semelyt fogadand Fiának,
 'S *Consensust* nyert Királytól iktatással; annak
 Ellenmondói akkor, ha nem találtnak!
 Azt bizonynyal mondhatod Nemes *Successor*nak.

IX. TITULUS.

Nemesek szabadságát négy Résekre osztják:
 Nem tartoznak felelni, hogy ha nem *citalják*;
 őket Törvénytelenül mások sem bántattják,
 Hanem ha vétek helyén tolvajságon kapják.
 A' Nemes jószágiban békével lakozik;
 Dézmát, Adot, és Vámot adni nem tartozik,
 Senki szolgálattjára sem köteleztetik;
 De hogy Hazája mellett vitézkegyék illik:
 Sőt ha valamelly Király az egész nép ellen
Rabellal, 's törvénytelen *regnál* ő székiben!
 Annak ellene álhat *nota* nélkül minden;
 Ezeket András Király adta-nékkik régen.

X. TITULUS.

Hogy ha élők rendiből valaki *decedál*,
 (: Az az, ha Ur, vagy pedig Nemes *deficiál* :)
 Annak ingó 's ingatlan jóva Királyra szál;
 'S Király másnak adhattya; mert szabadságán ál.
 Ha *Successor* Urnak, 's Nemesnek olly nintsen,
 Kit *defectussa* után jósból illessen:
 Tehát elnem kötheti jószágát külömben:
 Hanem ha a' Királytól *consensust* rá véssen.
 A' Papok jósból is Királyra állanak;
 De Király nem adhattya azt *secularis*nak,
 Hanem a' megholt Papról, más Papra maradnak
 Mellyet *confirmal*ni kell ostán a' Királynak.

XI.

XI. TITULUS.

Ekkléfiák *jussát*-is a' Királyok adgyák,
Mert annak *fundálo*i nem voltak a' Pápák;
Magyar keresztény hitben Királyok óltották,
Azt, Sz: István Királynak munkái mutatták.

XII. TITULUS.

Mivel Papnak a' Jószág Királytól adatik,
'S Király *Donatio*ján függ, és *fundált*atik;
Ugy a' Pap is hűséggel Királyhoz tartozik;
'S külső béken törvent áll, jószágért ha perlik.

XIII. TITULUS.

A' kinek *Donatio*t hűséggel *donal*nak,
Ha pénztahoz nem adnak! mondatik tisztáknak;
De, ha a' *Donatio* mellé pénzt ragasztanak!
Ollyatén *Collatio*t, elegyesnek mondnak.
Melly jószágot a' Király másnak *defectuss*án
Tálál, vagy pedig elnyért törvény berént *Notán*!
Azt érdemes hívének eladhattya méltán,
Valamint ő akarja, mert ál szabadságán.

XIV. TITULUS.

Lásd tizenhat Czikkelyit a' *Tripartitumban*,
Hitlenség *Notájának*, ezen *Titulusban*;
De ha lehet ne dudold magadnak magadban,
Mert miatta kellelten sétálhatz a' tántzban.
A' kik Király személye ellen felindulnak,
Es fegyverrel élete után olálkodnak,
Házát megostromolván reája támadnak;
Vagy méreggel nékie étetöt tsinálnak.
Es mikoron valaki úgy el-bizza magát:
Hogy ő megháborította Ország állapotját.

Meg-

Megbántya mind a' Királyt, és mind a' Koronát!
Etfélék *patratori*, érdemlenek *Notát*.
Visont azok, kik hamis levelet tsinálnak,
Es hamis pétséteket metztzenek, faragnak,
'S azokkal a' Törvényben élnie akarnak;
Avagy kik tudva áll pénzt vernek 's *usná*lnak.
Vér Attyosiakat-is, kik negyed iziglen,
Attyokat és Annyokat az igazság ellen,
Férj társát, 's Aßony Férjét megölik büntelen;
Ezek mindnyájan esnek örök hitlenségben.
Ismét negyed iziglen kik Attyokfiával
Vétkeznek, 's latorkodnak mustoha Annyokkal
Vagy fertelmes elhálást mivelnek másokkal!
Hitlennékké tétetnek örökké *Notával*.
Vagy a' kik tüzet vetnek, 's Vároft elégetnek;
Jószágot, falut, házat, tűzzel felperfelnék;
Es kik fosztó dulókat az Országba visznek;
Avagy hadat inditnak, pártolást mivelnek.
Es kik Király levelét felbonttyák faggattyák;
Tulajdon saját Urak várait feladgyák;
Sőt őket elárulván Kastélyit megállják,
'S hatalommal megveszik, vagy pedig meglopják.
'S kik az Ország Birait, megölik vagy fogják,
Vagy azok Vitzéinek ha véreket onttyák;
Avagy őket megverik, sebhetik, tagollyák!
Azok az örök *Notát*, ő magokra huzzák.
Ismét, kik pereffeket midőn *Ostávára*
Mennek rövid Törvényre, peres *Forumokra*,
Vagy Ország Gyűlésére, avagy Törvény napra
Indulnak és megölik! *Notát* mondnak arra.

Visont

Vißont Király emberit a' kik megöletik;
 Avagy kik a' Káptalant akkor on megverik,
 Midőn Király levele mellet ki-küldetik!
Notát mondnak azokra; mert ahoz az illik.
 Vagy kik tévelygő's hamis Tudományt hirdetnek
 Kiket méltán neveznek Eretnekségeknak;
 Es kik semet kitolynak, 's tagokat metélnek;
 Hanem ha ők (*exceptò*) Bánok lelegendenek.
 'S kik az Ország várait ellenségnek adgyák
 Fegyvert nekik szereznek, éléssel táplállyák,
 Pogánytól jött rabokat megfogják és foztják,
 Effélek *patratorit*, méltán meg-*Notazzák*.

XV. TITULUS.

Ingó, 's ingatlan jóva Latornak 's Tolvajnak!
 A' Királytól masoknak nem adattathatnak;
 Mert azok *Sententia* szerént ha meghalnak!
 Jószágok Gyermekeire, 's Nemzetségre bílnak.
 Ha pedig Király nekik olly kegyelmét adgya:
 Hogy *Gratia*ja által élteket meghadgya!
 Birótól 's Felpereftől, jószágát a' Fia,
 Vagy egyéb *Successora*, közböttsel kiváltya.

XVI. TITULUS.

Nota, ebben különböz a' *Capitalistól*:
 Mert ha fő váltságot nyer vétkes a' Királytól!
 Bár eladva legyen-is józága Birótól;
 De a' Fia köz-böttsel kiválthattya mástól.
 Sőt ha a' *Sententia* után kérelemmel,
 Vétkes megbékélhetik ő Felperefével!
 Tehát Király kegyelme ő iránta nem kell.
 'S az Birótól se félyen hogy bántsa törvényel.
 De ha

De ha meg-*Notazzatik* a' vétkes *Notaval*,
 Hafzontalan békéllik ő meg az *Afforral*;
 Mert jószágát nem nyeri mástól vißba aval,
 Hanem *Donatarius* birja örök jussal.

XVII. TITULUS.

Leányokat *Juristák* mondgyák maradéknak,
 Mert Fiak örökösi tulajdon Attyoknak;
 Atyák 's Anyák pénzekkel miket *acquirálnak*!
 Azokban részek léßen Fiú 's Leány ágnak.
 Vagy a' kinek Díjából melly jószágot birnak,
 Avagy Leány negyedről a' kik bármoztanak!
Juristák azokról-is ollyan törvényt tartnak:
 Hogy abból mind két ágnak egyenlő részt adnak
 Hogyha Király az Aßsonyt Fiú ágnak írja,
 'S Levelében tétetik Fia és Leánya!
 Azon *jushoz* mind két ág méltán közit tartya:
 Sőt Annyok holta után egyaránt feloszttya.
 De ha tsak Fiú ágnak adgya Király a' *jurt*!
 Tehát olly *jus*, nem illet soha leány *sexust*;
 Melly jószágba Aßsonyó, hanem súl *masculust*
 Azon jószág vízfzontag illeti az *Fiscust*.
 Ha pénzekkel jószágot Atyafiak lelnek! (nek,
 AbbólNények, vagy Húgok semirést nem vess-
 Sem abban örökösök soha nem lehetnek.
 Mert tsak Attyok és Annyok jóvában részesek.

XVIII. TITULUS.

Melly jószágot az Atyák fegyverekkel nyernek,
 'S jámbor szolgálattyokkal Királytól szereznek,
 Ha kérded Leány ágot miért nem illetnek?
 Azért, mert az Országért ők nem vitézkednek.

XIX. TITULUS.

Tudgyad hogy az ingó jók, kit Szülék kerestek,
Avagy a' melly jószágot ők pénzekben vőttek,
Mivel azok, tsak ingó jóknak neveztetnek,
Mind Fiat, és mind Leányt egyaránt illetnek.

XX. TITULUS.

Valaki Törvény szerént ha meg-*Not*aztatik,
De jósága Királytól visssa adattatik;
Mivel uj *Donatio* abban vitettetik,
Kérddhedd ha leányok ebből Réseket vehetik.

Im erre én tenéked röviden félelek:

Király kegyelme által ha az Ok-levelek
Kikben a' Leány ágnak vólt azelőtt részek
Ha ismét megújulnak! Leányok rést vesznek.

Király az ő levelét melly móddal irattya,
Es az új *Donat*ot melly semélynék adgya,
Ismét abban bé-irt *just* valakinek nyujtja!
Ki-ki az jószágot-is azon formán birja.

De kik Attyok *Nota*ja előtt sülettettek!

Nem rétetnek *Not*ával ők hitetleneknek,
Azért magok Résekből semmit el sem vesztenek,
Rést *gratia* nélkül-is ős jókból vehetnek.

XXI. TITULUS.

Ha szolgálattal 's pénzel jószág kerestetik!
Tehát abban a' Fiú *jussa* meg-tartatik;
Es ollyatén jószágok Leányt nem illetik,
Hanem a' Rést Leányok pénzből ki-vehetik,
De ha igen nagyra nőtt a' jószág summája,
Ugy hogy azon jószágot árra fellyúl müllyá!
Akkor tehát bőshez kell Fiaknak nyulnia,
'S a' Leánt közbőséssel kell *excontent*álnia. Ha

Ha jószágát Atyafi, Atyafinak adgya,
A' melly jószág ezelőtt volt Fiak oszlója!
Ollyan *jushoz*-is *juss*át Léány nem mondhattya,
Mert jószág leleménynek a' gyűkerét tartya.

XXII. TITULUS.

A' Magnak *defectus*án férfi mag mondatik;
Mert a' Léány mindenkor magzatnak tartatik
De ha Férfi 's Leány ág levélben iratik!
Akkor magnak mindenik *sexussa* értetik.

XXIII. TITULUS.

Ha Urnak-vagy Nemesnek, lében *defectus*sa!
*Succed*ál jószágokban a' Király *Fiscus*sa;
Kinek idő múlással azokon *us*ussa:
Száz-éftendőkig marad fenn a' Király *juss*a:

XXIV. TITULUS.

Király igazságának az méltán mondatik:
Melly titkon, 's nyilván mások jószágiba fekszik,
De jószág nevezetén Vár, Város értetik,
Falu, Mező, Telek, Föld, 's egyéb neveztetik.

XXV. TITULUS.

Ha valaki megkéri más ember Jószágát,
'S hamissan helyhezsetti abban Uraságát!
Annak, kinek tsalárdúl megkérte volt *juss*át,
Le-kell tenni örökös *asstimatio*ját.
Az-is akként bűnhődik hasonló birsággal,
Ki más *juss*át megkéri *Nota* binnel *fraus*sall;
Mert ha *Not*at nem rakja reá valósággal!
Jószág örök bősűjén elmarad bizonynyal.

XXVI. TITULUS.

Jószágot, tudatlanul mások *defectus*án,

Kimegkér! A' nem marad ha nem birja méltán;
De ha, azt elfoglalván birja nem igazán!
Annak örök bősűjén elmarad a' Táblán.

XXVII. TITULUS.

Melly jószág pörben forog, vagy pörfolyást talál,
Ha annak *Possessora* elébb *deficiál*!
Tehát ollatén jószág a' Királyra nem áll,
Se hogy másnak adhassa, szabadságán nem áll,
De ha a' *Deficiens* elébb életében,
Uforásnak jószágát záloglotra pénzben!
Attól tehát azon *just* Király okvetetlen
Kiválthattya, ha pénztét letési mind éppen.
A' ki *Deficientstől*, magának pört véssen!
Illik hogy ő perelleyen *Vendens* seméllýben;
Da ha *Venditor* meghal míg pör vége léssen;
Tehát ott az *Emptornak* kód marad kezében.

XXVIII. TITULUS.

Ha tenéked a' Király jószágot ád ingyen,
Es valaki ellent mond iktatásod ellen;
De te *Contradictorral* *concordál*s sok pénzben,
Vehetneké ha kérded Leányok rést ebben?
Azt mondó: rést nem vesnek, mert ha jószág *jussa*
Nem semléli azt a' pénzt, kit te adtál arra;
Sőt jószág kereseti, nem tekint *ramusra*,
Hanem néz egyenesen (gyűkerére) *truncusra*.

XXIX. TITULUS.

A' kinek magva szakad valamelly jószágban,
'S nem tudatik *Successor* ha maradé abban!
Tehát azon jószágot adgyák *sequestrumban*
Nemes kézhez, melly lakik ott *Comitatusban*.

'S ad.

'S addig, míg megtudatik valóban kit illet,
Publicatio által kit *Director* tétet;
Mellyet tölle valaki vérségen el-nyerhet!
Törvény szerént, a' jószág ostán azé lehet;
Hogy ha pedig *succumbál*! a' Királyé léssen;
Kit-is illik hogy pörrel Királytól kereffen;
De abból a' Feleség 's leány ki nem mégyen,
Addig, míg *Dost* 's negyedét jószágból nem véssé.
Es Attya ős házát-is Szűz leánya birja,
'S abból, míg Férjhez mégyen, senki ki nem zárja
Férjhez menvén negyedhez ostán közit tarttya,
Addig, míg azt *valorán* *Pracedens* kiválttya.
Ha, Leány Pörhöz mégyen Báttya tanátsából!
Tehát negyedét véssen Báttya jószágból;
De ha Báttjának léssen nem akarattyából!
ötet pénzel tudgya - ki, *Quartaliriumból*.

XXX. TITULUS.

Mikor VERBÖCZI ISTVAN irta ez *Titulust*!
Akkor itt Erdélyben-is tartottak olly *usust*.
De láss *Approbatában* erről új *Processust*:
'S kövesd tés mindenekben azon *Articulust*.

XXXI. TITULUS.

Ha valaki pörben magadot avatod,
'S ellene Király *jussán* ügyedet fundálod,
Tehát *jussát*, peresed nem engedi látnod,
Hanem Király *jussán* kell peredet forgatnod.

XXXII. TITULUS.

Akarmi adományi légyenek Királynak!
Azokat estendeig bé-kell iktatniak;

B 3

Mellyet

A' végre: hogy más Leány-vérit Törvéntelen
'S tsalárdúl jószágából nyilván ki-rekeßben.

Azért ha el-akarod kerülni *pœnáját*
Hamis vér-árulásnak *condemnatioját*!
Ne tagadd-meg Vérednek *Genealogiaját*,
Se ne mond idegennek édes Atyádfiát.

XL. TITULUS.

Hallyátok Atyafiak! valahányon vagytok:
Annyi részekre oszol jóvatok 's jószágatok;
Kissebtekre száll a' Ház, hol lakott Atyátok;
De mást, másutt a' közből ti-is tsinállyatok.

Ha ott az Atyai ház-küvül más ház nintsen,
Közönségesre illik Atyafi építsen;
Es az Atyai házért annyi részt el-vegyen
Mint azon Atyai ház bõts szerént mit érjen.

De ha ott más Telek nints, sem *pertinentia*,
A' kire építhessen kissebbiknek Battya!
Akkor ôtse Battyával a' Házat meg osztja,
Mert azt a' jó igazság és Törvény úgy tarttya.

XLI. TITULUS.

Ha pedig az Atyai Ház meg-bõtsültetik!
Tehát abból egyenlõ részt véßen mindenik,
Es kissebbik Atyafi által a' nagyobik
Pénzel igaz bõts szerént ki-fizettetik.

De ha Leány ott kisseb, léßen a' Fiúnál!
Ezen Törvény nékie semmit sem *suffragál*;
Mert Fiú méltósággal nagyobb a' Leánynál,
'S ki-fizetvén a' Leányt, ő marad a' Háznál.

XLII. TITULUS.

Férjfi-

Férjfiakat illeti levelek tartása,
'S mig Fi-ág leßb, nints ahhoz Leánynak olly *jussa*.
Hogy az Ok-leveleket ő *conserv*valhassa,
Sem pedig a' jószágot hogy oltalmazhassa.
Hanem nagyobbik Férjfi Atyafi kezében
Adatnak a' Levelek, ha nem leß estelen;
De ha nagyobb Fi, bolond, vagy tékozló léßen.
Azokat a' kissebbik Fi véßi kezében.

XLIII. TITULUS.

Ha miket osztogatlan Atyafi *acquirál*!
Abból osztozas előtt szabad ha *disponál*;
De az osztozás napján *indivisusokkal*
Egyaránt megoszt minden keresményt azokkal.
Miket az osztogatlan Fiak *acquirálnak*!
Osztozáskor ők avel egyaránt osztznak
Hasznos és kárt egymásnak semmit nem tudnak
Mert örökös Törvénye az, a' Magyaroknak..

XLIV. TITULUS.

Ha miket osztogatlan *acquirál*b magadnak,
'S azt oszlóra nem adod Atyádfiaidnak!
ők-is abból a' miket kerestek 's találtak,
Sem Atyád jóvaiból néked Rést nem adnak.

XLV. TITULUS.

Ha rendes *Divisiót* akarß *celebrálni*!
Tehát *Mandatum* által kell azt végben vinni,
'S azon Vármegye Tisztit kell oda hivatni,
Höl Atyádfiaival akarß meg-osztozni.
Ha pedig külön külömb Vármegyékben vannak
Azon megoßlandó jók kikből Rést magadnak,

Bj

Vegni

Venni akarß! ott tehát Rést addig nem adnak
 Miglen nem viß Itélő-Mestert *Divisornak*.
 Ha valamelly Ok miatt *Divisio* után
 Valamellyik Atyafi uj osztózást kíván!
 Uj osztózást ő néki nem engednek nyilván
 Külömben, hanem hoßsu pör-folyásán's úttyán

XLVI. TITULUS.

Soha-is uj osztózást Vár-Atyafiaknak
 Törvény szerént a' Birák azokban sem hagynak,
 Melly jókat's jószágokat Atyák *dividáltak*,
 Vagy kiket a' jobb Atyák régen fel-osztottak.

Ha hatalmas Atyafi miket erőssakkal
 Elvéßen ő Véritől nyilván hatalommal!
 Tehát abban uj oszlást engednek olly okkal:
 Hogy az, keressé amazt *longus processussal*.

Vérek közöt nints helye az údó-múlásnak,
 Azon jókban, mellyeket ők ős *jussal* birnak;
 De az Hatalom iránt léßen helye annak;
 Azért addig leld úttyát pörrel *patratum*nak.

XLVII. TITULUS.

Ha igaz Vérségedet valakihez mondod,
 'S hatvan Eßtendők alatt meg-bizonyíthatod!
 Tehát meghólt Vérednek jóvához leß *jussod*,
 'S azon *just* Törvény szerént el-is foglalhatod.
 De az osztózás után melly jókat *acquirál*
 Atyád fia! te reád azon jószág nem áll;
 Hanem ha az *acquirens Fratered* *decedál*!
 Annak *acquisituma Fiscusra* *redeál*.

Testvér Atyafiak közt ha valamellyiknek,
 Király jószágot adand közzüllők edgyiknek!

Tehát

Tehát ahoz sem léßen közök a' többinek,
 Hanem *Fiscus* leß Ura *defectussán* ennek.

XLVIII. TITULUS.

Ha jószágot ad Király Férjnek's Feleségnek
 Es halála történik valamellyik félnek!
 Addig azon jószágok *Fiscus* nem illetnek,
 Mig nem leß *defectussa* másik *superstes*nek.
 Melly jószágokat Férjnek's Feleségnek adnak;
 Azok a' Férfiakra egyenesen állnak;
 Es ha *Donatioban* Leányt-is bé-írnak!
 A' Fiak *defectussán* Leányra maradnak.
 Férj's Feleség valamelly jószágokat véßnek,
 'S levélben bé-íratik mind kettőnek nevek,
 Ha eggyike *decedál* e' két Bemélyeknek!
 A' vótt jószág arra áll, a' ki él közzüllék.

XLIX. TITULUS.

Ha te idegent fogadß vér Atyád fiának,
 'S azonban Törvény szerént téged meg-*not*aznak
 Király *Gratia*jával nem használhatz annak,
 Mert az *Adoptivus*ra jóvoid nem állnak.

L. TITULUS.

Ha bizonyos időben Atyafi hallgat,
 'S másik Atyafi, Leányt *Fiu-ágnak* irat,
 Es azon Leány meghal! tehát illy Ok alatt:
 A' *Fiscus* foglallya-el azon *bonum*okat.
 Oszlás után Atyafi valamit *acquirál*!
 Azon jószág Bátyára sem ötsére nem áll,
 Hanem azon jószágban ha ő *deficiál*!
 Abban Király *Fiscussa* legottan *succedál*.

LI. TI-

LI. TITULUS.

Míg a' Fiú megnőszik, 's Leány Férhez mégyen!

Addig édes Attyának hatalmában léssen;

Fiu-is ha Attyával meg-ösztozva nintsen!

Semmit mással nem köthet édes Attya ellen.

Ha éretlen idejű Fiu vét Attyának!

Szabadon megverheti testét Attya annak;

Attya magára vévén terhet ő Fiának!

El-kötheti jószágát helyes okkal másnak.

Attya, tulajdon Fiát akarattya ellen

Meg nem tartoztathattya, ha Fia el-mégyen;

Fiát, Attya ha avar ő léssen kételen!

Maga helyet zálogban hagyhattja tömlőtzen.

Ösztozatlan Fiunak hatalmában nintsen

Hogy Attya jószágából mit másnak kötheffen,

De ha azon keresmény az Fiáé léssen!

Ő abból szabadon *disponálhat* kün 's-ben.

LII. TITULUS.

Fiával hat Okokért Atya ösztozhatik:

Ha Attya kegyetlenül Fiától bántatik;

Ha Attyának élete ellen lefelkedik;

Ha Ok nélkül ellene jár és igyekezik.

Es ha Attyát nagy bűnnel Fia bé-vádollya,

Melly Királynak 's Országának nintsen ártalmára;

Ha Fiu rosz társaság közzé magát adgya;

Rabságból módgya lévén meg nem szabadittya.

LIII. TITULUS.

Fiunak öt Okokért les *Divífoja*:

Hogy ha Atya, Fiának jóvát tékozzollya;

Ha jó úton jóvára nints Fiának gondgya

Ha büntetlenül Attya, Fiát sanyargattya.

Es

Es ha házasságának Attya *contradicál*;

Ha gonosra unósollya ugyan valósággal:

De Fiu nem ösztozik azon *bonumokkal*

Attyával, az mellyeket az Atya *acquirál*.

LIV. TITULUS.

Attyával édes Fia, akkor ösztozhatik?

A' mikor Törvény szerént ő megházafodik;

Sőt az Annyától maradt jók-is őt illetik;

Mellytől édes Attyától el sem tiltathatik.

LV. TITULUS.

Fiak, az kik bolondok, kábák 's Estelenek!

Elerekig Attyoknak hatalmában léssnek;

Da ha árvaságra kél valamikor ügyek!

Akkor Atyafi léssen Tutorok nékiek.

LVI. TITULUS.

Fián, Atya hatalma illy okon meg-szűnik:

Hogy ha halállal élők közzül el-költőzik;

Melly Attya halál által hogy ha el-aluszik!

Jobb-Attya hatalmában Fiu adattatik.

Es ha Attyát Törvénnyel méltán meg-*Notazzák*,

Fogva mint *Nororíust*, *Nora* miat tarttyák,

Melly meg-irt okok miatt semmiképen Atyák

Fiakon hatalmokat tovább nem tarthattyak.

Fogoly ellen nints helye az idő múlásnak,

Valamig a' fogságban az foglyok maradnak;

ők-is idő múlással ellenben másoknak

Addig míg rabok léssnek, nem *prescribálhatnak*.

LVII. TITULUS.

Pennáddal és kardoddal miket *acquirálhatz*,

'S miket *Contractus* által szerezhetz's találhatz!

Olly

Olly ingó és ingatlan jókat másnak adhatsz,
Fiad 's Léányod között szabadon feloszthatz.

LVIII. TITULUS.

Attya, az ősz jószágot Gyermeki károkra,
Bizonytalan ok alatt másnak nem hagyhattya;
Sem másoknak edgyik Vér, másik Vér kárára,
Őstől maradt *bonumit* nem *conferálhattya*.
Sőt ha arról másokkal *Contractizálna*-is,
Avagy új *Transactiot* 's levelet írna-is,
Azon kötés levélnek haszna nem lesz ugy-is;
Mert meg nem áll Törvényben olly *Fassionalis*.

LIX. TITULUS.

Ha tsak magánofon lesz a' Tereh fel-vétel!
Semmiképpen nem élhetz a' Törvényben evel;
De ha edgyütt vészelsz-fel terhet gyermekiddel
Meg-áll, ha meg-egyeztél a' több véreiddel.
Ha *Contractus*ban irod nevét Fiaidnak
Es terheket magadra fel vészed azoknak!
Meg-híhattya, ha vélik lenni azt károsnak:
Ha Dijad 's a' summát le-tészik *Emptornak*.
Sőt Fiaid ha holtod után *retraftálnak*!
Dijad le-tételivel másnak nem tartoznak;
Hanem köz-bóts le-tévén Fiaid *Emptornak*!
Mit eladtál, kiváltya közbótsrel magoknak.
Akkor léfzen szükséges az tereh fel-vétel:
Mikoron azt másképpen nem kerülheted-el;
Ha rab vagy, 's *Gratiája* alatt másnak fekszel;
Illy okokért osztatlan jószágot adhatz-el.
Mert a' Király kegyelme vétkefnek ugy használ
Hogy ha esztendő alatt *Aetorral* *concordál*;
De ha

De ha meg nem békéllik addig az *Aetorral*!
A' Királynak kegyelme néki nem *suffragál*.

LX. TITULUS.

Ha másnak jószágodat el-akarod adni,
Tartozol Véreidet a' val meg-kinálni;
Mert ha meg nem kinálsz! Azt Atyádfiai
's *Propinquusid* közbótsrel fogják kiváltani.
De ha jószágot el-adsz magad rabságodért,
Es fogságod idején fejed váltságáért!
Szabadon el-adhatod azt ollyan okokért,
Ha pénzt Atyádfiai nem adnak *jussodért*.
Mert jószág vételével ha meg-kinálatnak,
De pénzt Atyádfiai tenéked nem adnak!
Azt summában adhatod szabadon másoknak;
Mellyet osztán közbótsrel ők ki né válthatnak
Ha pedig azt akarnák Vérek *redimálni*!
Capitalis summát kell jószágért le-tenni,
's nem zálogrólirtt pörrel kell *Emptort* kerefni,
Hanem hoszszú pör úttján kellett el-nyerni.
Jószágodat másoknak mint add-el közbótsrel!
Lásd-meg a' *Decretumot*, 's ott olvasd-meg rédel
En nem irtam azokat számodra ide-fel,
Mert mostani időben ritkán élünk evel.
A' melly jók és jószágok Léányt nem illetnek!
Abban néki része nints, mint az idegennek
De ők Atyafisághoz mivel hogy közelbek
Jószág váltásához-is ők közelbek léfzenek.
Fiak, Léányok 's Vérek ha nem találtnak!
Annak meg-váltásához *jussa* van szomszédnak;
Mert ahoz méltósága jobb az *vicinus*nak,
Mint sem a' távullévó *extraneus*oknak. Ha

Ha az Atya esendik nagy nyomorúságban,
 Rabbá téfzik Tömlőczben, teje váltságában,
 Jószágát eladhattya olyan *casus*okban
 Fiak, Vérek, tilalma nem használhat abban.
 Szomfuzd, ha olly jószágot akar *redimálni*,
 A' mellyben *Successor* nints kit fogna illetni!
 Jószágért *Capitális* summát kell le-tenni,
 Es nem köz-bótsú által kell azt *redimálni*.

LXI. TITULUS.

Vér, másik Atyafival hogy ha ofztozatlan,
 'S terhet magára veszen jószágot el-adván!
 Azon *just* a' másik Vér pörrel egy *Okavan*
 Pénz nélkül vizfsza nyeri ő magának ottan.
 *S *Venditor* részt, Vérek bótstsel le-kell tenni,
*Emptort venditor*nak-is illik *contentálni*;
 De *Venditor* jóvából ha ki nem fog-telni!
Emptornak, 's *venditor*nak a' kárt el-kei túrni.
 Atya ha ő jószágát, Fia kedve ellen,
 Ok nélkül másnak adgya Zállogbá 's örökben!
 Azt ha Fia meg-hija! az ő részét ingyen,
 *S Atya részét köz-bótsstsel veheti kezében.

LXII. TITULUS.

Atyafia kötését, a' ki meg nem hija,
 Es Atya *Fassioját usz roborallja*,
 'S mind kettőt halgattással hogy ha elmúlattya
 Bár örökké halgasson; a' Törvény azt tarttya.

LXIII. TITULUS.

Höl edgyik Atyafiról, száll a' *jus* másakra!
 Ott iktatás *Consensus* nem kell *Fassiora*,

De

De ha a' *Defunctus*nak Attyafia nintsen!
 Tehát az *Adoptivus* *succedál* helyében;
 Ki-is mintegy Atyafi Btén azonképpen
 őket *procurálni* tartozik mindenben.

LXVIII. TITULUS.

Ha valaki jószágod elvési erővel!
 Tehát azt estendeig üzd-ki tés-is törrel;
 De ha az egy Estendőt ott el-tölt békével
 Tés azon *Violentust* kereffed törvénnyel.
 Ki-is fején 's jószágán ha pörrel keresed,
 El-marad mint hatalmas bizonynyal ellened,
 'S jószágodat-is mellyet el-foglalt vót tölled!
 ő tölle Törvény úttyan akkor visssa nyered.

LXIX. TITULUS.

A' kik kótés levélben *Nullum just* bé-tesznek!
 Soha azon józágnak Birói nem lesznek;
 Sem ök, sem maradékjok abból rést né vesznek
 Haném örökké abban lesznek idegenek.
 A' kik pedig nem irtak *Nullum just* levélben!
 Tehát bár el-adták-is jószágokat pénzen
Emptornak örökösön, vagy igaz tserében
 De annak *defunctus*sán rájok áll ismétlen.

LXX. TITULUS.

Minden jószágos Ember igaz tserét tehet,
 Es jószágot rendesen 's hasznoson tserélhet;
 Mellyet Vér és *Successor* 's Fiú sem ellenzhet;
 De ha ellenzenék-is! tseré végben mehet.
 Ha a' tserélt józágból a' *Heres* *decedál*!
 Tehát azon józágba a' *Successor* bé-áll;

C

Mivel

Mivel a' melly jószágot el-tserélt vólt, aval
Jussát ki-nem rekefti a' *Contambiummal*.

LXXI. TITULUS.

Ha pedig az Atyafi vésti azt ezében:

Hogy álnokság's ravaszság vagyona' tserében!
Tehát azon *Possessort* egy *Octavás Széken*
Meg-nyeri, és köz-bótsstel vésti azt kezében.

LXXII. TITULUS.

Hogyha te valakivel jószágot tseréltél,
'S mit Tserében el-vóttél, aval tudva éltél!
Nem *retractál*hatod azt semmi Binű pörrel,
Hanem meg-kell örökké nyugodnod tserével.

LXXIII. TITULUS.

Ha tseréltél, 's tseréhez te summát töldöttál!
Tserélt jószág ugyan csak a' Fiaidra áll;
De tseréhez melly summát adtál 's ragaftottál!
Azon summa Fiaidra és Leányodra áll.

LXXIV. TITULUS.

A' *Juristák* nevezik azt *cautionak*
Mellyet más nével hinak ők *Eviñtionak*;
Kit a' Tseré levélben azért *inserálnak*:
Hogy a' tserés semélyek egymást óltalmazák.
Mertha az el-tserélt jók pörrel el-nyeretnek!
Illik, hogy a' tserélt jót vissza add más félnek,
Mert ha vissza nem adod szörin Tserélőnek!
Akkor Birák jóvadból hasonlót el-vešnek.
Es a' káros Tserésnek azt adgyák kezében
Hogyha te *Eviñtiot* irtál vólt Levélben;
Deha te *Eviñtiot* nem fogadtál ebben!
Ment léseš, és peresed csak a' kárral léfzen.

LXXV. TITULUS.

Nem egy az *Impetitor* a' *Violentussal*;
Mert Az Törvény szerént jár, 's Amazerőbak-
Tartozól *Impetitor* ellen *Eviñtioval*; (kal,
De *Violentus* ellen nem tartozól aval.
Más ellen *Eviñtiot*, miként végy magadra
Es mint viselheš gondot azon *processusra*!
Itt téged igazítlak a' *Tripartitumra*
Es az *Approbatában* arról irt *locusra*.

LXXVI. TITULUS.

Ha, te *rata perciot* el-adcz valakinek,
Es attól, mások abból Réšt pörrel el-nyernek,
Ha magadra nem vótted terhet azon réšnek!
El-kell túrni abbéli kárát a' vévőnek.
Ha kinek Falut el-adcz ahoz tartozókkal,
'S más annak határából a' mi réšt el-foglal!
Nem tartozol *Emptornak* lenni óltalomma,
Annálínkáb nékie semmi *contentummal*.
De ha azon Falunak bé-irtat határit,
'S bóról bóra levélben jegyeztett *metait*,
Es *Emptornak* fel-vótted *Eviñtio* rendit!
Akkor meg-kell fizetned ő *pratenšoit*.

LXXVII. TITULUS.

Eviñtiot magadra vévén ha mit el-adcz!
Arról azon *Emptorral* te pört nem indíthatz;
Hanem miket el-adtál, azoktól el-maradtz;
Jóbb azért ha *Emptornak* eziránt békét hadtz.

LXXVIII. TITULUS.

Király mit *apprehendál*, vagy mikhez *prattendál*!
Abban száz-estendőig időmülés *durál*;

De a' Pap nyegven egész estendőket sámlál,
'S harminczkét estendőig a' Nemes *prescribál*
üdömülés Városi *Civisek jussában*

Tart tizenkét estendőt *complementumában*;

A' Törvény harminczkettőt foglal hatalmában,
Addig kezd, mert azután meg-hal ő magában.

De egy Nemzetből álló Véreknek *jussában*,

Dós meg-fizetésében, 's *Quartalitiumban*,

Harár igazításban és zálogos *jusban*!

A' Törvény idömülást nem szabott azokban.

LXXXIX. TITULUS.

üdömülés nem lében azoknak dolgokban,

Kik fogságban tartatnak idegen Országban,

'S vannak Török Tatárnak nehéz igájokban,

Vagymás hitetleneknek kemány rabságokban.

Edes Atya Királytól ha sámkivetésben

Küldetik, és Fia-is ő velle el-megyen!

Semmit idömülással el-nem vest Törvényben;

Mertha meg-jő, jószágát veheti kezében.

Illyetén idömülást *Protestatio*val,

Pör indítás nélkül-is csak egy tilalommal

Elúzhettz, és semmivé tehettz te bizonyyal

'S peredet el-kezdheted az *adversa pars*al.

LXXX. TITULUS.

Jót, 's jószágot zálogban veszedelmes birni,

Es arról csak miket-is isonyatos irni;

Deha Császári Törvény azt bé-hagyta jöni!

Az Ország-is úgy kezdte azont *usualni*.

LXXXI. TITULUS.

A' zálogban adó-fél adgya-el jószágát;

De a'

De a' zálogban vévő veszi annak hasznát;
Miként ne légyen vétek birni mások *jussát*!
Nézd-meg a' *Decretum*nak ezen *Titulus*át.

LXXXII. TITULUS.

A' Zálagos jószágban nem foly idömülés,

Ha abban sáz estendőt eltöl-is Uforás,

Mellyet azon vérségből-álló *Posteritas*

Mindenkor sabadoson kiválthat; de nem más.

Hogha te jószágodat Uforásnak adod,

'S azonközben történik tenéked halálad!

Mind Fiaid, Unokád, Véred, *Successorod*,

Pénzel azt ki-válthatják, 's mind pedig Leányod

Ha Uforásnak adod *jussodat* sállogban,

'S Uforás Király *jussát* belé vísi abban;

ő azzal-is nem lehet örökös a' *jusban*,

Mertha pénzt le-téssed, ő attól el-koppan.

Jószágodat Uforás ha zálogban birja,

Es abban Király *jussát* ujjolag avattya!

Azt méltán kétsin-alatt soha nem tarchattya,

De Fiad, *Successorod* tölle kiválthattya.

'S ott más *just*, ha *pretendál* Uforás magának!

Uraságán kívül kell lenni a' józágnak;

'S abban úgy kell perelni *jussát* *Possessor*nak,

Mint mások, más jószágért perleni soktanak.

Mett fenki kétfőin-alatt jószágot nem birhat,

(Egyersmind örökösön 's zálogbá nem tarthat)

Mert, ki zálagos *jusról*, örökös *just* irát!

Annak zálagos *jussa* mindöröké hallgat.

LXXXIII. TITULUS.

Jószágot köz-bóts felett hogy ne adhas másnak,

C;

Es azt

Es azt mint *redimálhasd* ismételten magadnak;
Nézd ezen *Titulussát* a' *Tripártitum*nak;
Fellyeb erről Bollattam, kéreisd-fel magadnak.

LXXXIV. TITULUS.

Határ igazításban időmúlás nintsen;
Királyok határokat határozták régen;
Es hogy nevek maradgyon jó emlékezetben:
Papnak, Urnak; 's Nemesnek adták keggelmesé

LXXXV. TITULUS.

Falu telepítésben, 's halmok hányásiban,
'S azok el-ostásiban 's el-hasításiban,
Mint-nem foly időmúlás olyan *processus*ban!
*Decretum*ban meg-lefed ezen *Titulus*ban;

LXXXVI. TITULUS.

Olly *Metalis* levél jó, 's marad *vigor*ában:
Mellynek vóltál *reale Dominium*ában;
Ha *reambulator* celebrálj Határban!
Azt *usuf*sal roboráld 's úgy maradtz-meg abban.

*Metalis*ok, kik Ország Biráitól kelnek
'S kétfél akarattyából Törvény szerént leßnek,
Avagy a' kik alkalom által végben mennek!
Azoknak mind örökké meg-marad erejek.

Király és Palatinus emberei által
Jelen lévén *Vicinus Conterraneus*sal;
Ha úgy járj és peragálj határt *Metalis*sal!
Meg-áll, ha nem ellenzik *Contradictio*val.

Ha *curfesi*, 's hányási *erigált* *Metak*nak,
Írás által levélben ki-lejezve vannak,
Es birodalmában-is vóltál te azoknak!
Ollyat-én *Metalis*ok mindenkor meg-álnak.

LXXXVII. TITULUS.

Ha viznek árradása, 's folyása történik,
'S viztől mi réß földedből ha el-ßakasztatik!
Azon Réßt mások tölled ott el-nem vehetik,
Mert viz-folyás *Metak*nak akkor nem tartatik.
Ha pedig a' hasznos Viz el-hagyván folyását
'S másoknak határára *derivall*ya úttját!
Ugy sem valhatod annak Törvény szerént kárát
Mert birhatod Hídadnak és Malmოდnak hasznát
Gátot 's töltést-is szabad néked tsináltatnod,
Hogy aval magad földét te meg-óltalmazd,
De más földét nem szabad aval el-foglalnád;
Annál inkább somßédnak kárát munkálodnod.
Nékem-is ha olly Vizen léßen az én Malmom,
Mellynek az egyik martját birja a' somßédom:
Gátomat szabadon ahoz ragaßthatom;
De aval az ő *jussát* el-nem foglalhatom.

LXXXVIII. TITULUS.

Vérek, Leánynegyedek, Áßsonynak, 's Leánynak
Attyok és jóßágából Törvény szerént adnak;
Mellyet-is örökösön Leányok nem birnak,
Mert nekik, annak bötsit letéßik a' Fiak.

LXXXIX. TITULUS.

Leányidat sámßerént ha léßnek-is tizen!
Tsak egy Leány negyeddel *contentall*jad bépé;
De ne add a' negyedet tsak egyiknek éppen,
Mert ók ostán negyedet kérnek külön külön.
Az Atya és jóßágát négy Réßzekre oszttya,
Melly Réßzek negyedikét Leányának adgya;

De azon Rést a' Fia közböttsel ki-válttya,
Es bötts által a' Leányt pénzel *content* állya.

XC. TITULUS.

Pör nélkül ha Negyedét adcz egyik Hugodnak!
Az más Leány pörbe fog, 'slátója les, annak
Ha vané jószágodban *jussa* Leány-ágnak,
A' mellyből te rést adtál a' másik Leánynak.

XCI. TITULUS.

A' hajadon Leányok vallást nem tehetnek,
Oltalmi, 's *Curatori* másnak nem lehetnek,
Sem pedig Tutorságót ok nem viselhetnek,
Mert ok elméjek berént gyengék, 's erőtlének.

XCII. TITULUS.

A' hajadon Leányok Attyoknak házában
Miként maradhasanak 's *Quartaliciumban*
Hogyhogy *Succedáljanak!* nézd-meg irásombá
A' huszonkilentzedik felső *Titulusban*.

XCIII. TITULUS.

Az Aßbonynak bizonyos jutalma, Jegy-ruha;
Mellyet, hogy ő velle hál, ad néki az Ura;
Többre mégyen Ur Afzszony *Dossának valora*,
Mint közönséges Nemes Afzszony jegy-ruhája.
Zászlós Ur Aßbony *Dossa* négy száz forintokkal,
Es a' Nemes Afzszonyé ötven aranyokkal.
Réß-berént folyó pénzel, réß-berént marhával,
Fizettetik-meg Férje *Successori* által.
Hogyha Férj meg-maradand és az Aßbony meghal!
Tehát *Dossa* Fiára és Leányára száll,
Vagy azokra száll kiknek életében *Testál*,
Ott csak azok oßbónak az Aßbony *Dossával*.
A' Pa-

A' *Parafernum* pedig olly ajándék marha
Mellyet ad az Aßbonynak Mátkája vagy Bátja,
Ajándékba mikor van menyegzője napja
Ki-is, mint a' jegy-ruha, néki olly sajáttya.

XCIV. TITULUS.

De kik nevezteffenek itt Zászlós Uraknak!
Nézd ezen *Titulusát* a' *Tripartitum*nak;
Azon Uraktól maradt árva *reliktaknak*,
Kiket azon dolog néz *Dóst* száz Girát adnak.

XCV. TITULUS.

Kéß pénzel és marhával *Dossát Reliktának*
Fizetik-meg kiket néz azon Atyafiak;
De ollyaknak kell lenni azon réß marháknak,
Mellyeket a' vásáron könnyen el-adhatnak.

XCVI. TITULUS.

Első Férjtől *Relikta*, *Dóst* egészket veszen,
Es második Urától *Dossa* tsak fél lefzen,
Harmadfor, annál kevesb ha ő férhez mégyen
'S végre *Dóst*, egypár Batjánt szízmát adnak jegi-

XCVII. TITULUS. (ben.

Jegy-ruháját 's negyedét egybers mind Anyámnak
Együtt nem kereshetem Jóbb és sép Anyámnak
Mert ha negyedét kérem az édes Anyámnak!
Akkorön kell keresnem *Dossát* sép Anyámnak.

XCVIII. TITULUS.

Minden ingó *bonumi* Nemes *Personaknak*
*Test*álatlan és gyermek nélkül kik meg-halnak!
Valami jók tudnillik azoktól maradnak;
özveggy Feleségekre egyeneffen állnak.

A' *Reliſta*, míg nevét Férjének viſeli,
 'S máshoz férhez-menéſſel ő magát nem kőti!
 Addig Férje *jussá*ból a' *Reliſtát* ſenki
 Ha *Dossát* le-téſi is, ki-nem rekoſtheti.
 Ha pedig a' *Reliſta* máshoz férhez mégyen!
 Az illik: Hogy *Succellor Dost* néki le-tégyen;
 Kinek-is ha le-téſi *Dossát* mind egéſzſzen!
 Kételen leſz jóſzágból ő-is hogy ki-mennyen.
 Ha *Defunctus* jóſzága annyira *abundál*:
 Hogy jóſzága több marad ötven-ház jobbágy nál!
 Ötven jobbágy *Dóssában* ez *Reliſtára* áll;
 De *Succellor* el-véſi, mit többet ott talál.
 Ha tsak egy vőlt Caſtéllya 's Vára *Defunctus*nak!
 Tehát birni nem hadgyák azt a' *Reliſtának*;
 Hanem más Udvarházat néki *deputálnak*,
 Mellyben lakjék, míg nevét viſeli Urának.
 Ha pedig fok Várai maradnak Urátúl!
 Akkor adnak néki-is egy Varat lakojúl;
 Mellyben míg férhez mégyen lakhatik boldogúl
 De ha férhez ő mégyen! másra áll azontúl.

XCIX. TITULUS.

Ha pedig önnön maga a' Nemes meg-halánd
 Addig, míg gyermeki közt jóſzágot megoſtánd,
 'S maga után özvegyet, Fiat, 's Leányt hagjánd!
 Tehát azok oſztyák-fel, valami maradánd.
 Mikor *Reliſta*, 's Fiu, és Leány oſztoznak!
 Akkor annyi réſt veſnek a' mennyin ők vaának
 De özvegy jobb kőntőſét, 's hintőját Urának,
 Es ſekeres lővait véſzi ő magának.
 Mikor pedig olly Fiak, 's Leányok oſztoznak,
 Kik

Kik addig oſztozatlan Atyafiak vőltak!
 Akkor Fiu réſzen kül foglallya magának
 Attya tegyvereit, kikből réſzt néád Leánynak.
 De melly Fiak, oſztozás előtt meg-oſztoztak,
 'S melly Leányok rend-ſerént kiházofittattak!
 Tehát azon oſzláſkor ők nem oſztozhatnak
 Az ingó jókkal, mellyek Attyoktól maradtak.

C. TITULUS.

A' melly *Paraſernumot* hozott a' *Reliſta*!
 Réſzi felett el-véſzi, mert az, ő ſajáttya,
 Törvény ſerént-is másnak ſenkinek ſem adgya,
 Hanem azt, mint a' *Dost*, magáénak tartja.
 Sőt ha ő Mátkaságban *reſt*alatlan meg-hal!
 Vérei és Szülei oſztoznak-fel azzal;
 Mátká, ha egyben nem kél az ő mátkájával!
 Soha nem oſtózhatnak a' *Paraſernummal*.
 De ha egyben házasúl mátká mátkájával
 'S házafságban Afzſzonyúl *Teſt*alatlan meg-hal,
 Es gyermeke ſem marad, ki-oſztozzék azzal!
 Azt, tehát hűtős Férje véſi-el olly okkal.

CI. TITULUS.

Ha olly ménéſſe marad a' meg-hólt Nemesnek,
 Mellyet Feleſégével ők edgyütt gyűjtőttek,
 Es abban ötven Lovak ſám ſerént nem léſnek!
 Azok egyenlőképpen meg-oſzlanak köztek.
 De ha azon ménesben több leſz ötven lónál
 Kikről-is nem *Teſt*alt vőlt! Fiai azzokkal
 Ugy oſtoznak valamint őstől maradt jókkal;
Dost, 's negyedet fizetnek ők azon marhákkal.

CII. TITULUS.

Ha Férj a' Feleſéggel jóſzágot kereſte, 'S le-

'S levélben Felesége nevét bé-nem tőtte;
 Abban Feleségének, nem lesz semmi része,
 Hanem a' Gyermekeire száll, vagy Véreire.
 De ha Feleségének akar kedveskedni,
 'S kívánnya, hogy jószágban része legyen néki!
 Tehát levélben nevét belé kell iratni,
 'S úgy *Succedál* jószágban; kívülle nem senki.
 Valamiket kerestett Férj zálogos *jussal*,
 'S akár mint kereste-is azon *Titulus*sal!
 Felesége 's Gyermeki mint egyéb ingókkal
 A' mint osztózni szoktak, osztóznak azokkal.

CIII. TITULUS.

Hogyha a' Férj jószágát el-zálogosította
 'S azonközben ő néki történik halála!
 Tehát azon jószágot, a' ki akkor bírja:
Dórsát azon meg-vefzi a' Férj *Reliktaja*.
 'S ha ki azon jószágot azután ki-váltja!
 Illik hogy az Ufórast avar meg-kínállya.
 Es a' ki-váltás napján, ki azon *just* bírja,
 Annak a' *Dórt* ujjolag *Redemptor* meg-adgya.

CIV. TITULUS.

Ha ki jóvát 's jószágát *per notam* el-vefzi,
 Vagy egyéb *Scelussáért* fejét veszik néki!
 Annak *jussát* azután, ki azt fogja birni,
Dórsát attól *Relikta* méltán meg-kérheti.

CV. TITULUS.

Feleség tisztességét, hogyha félre téfzi,
 'S Parázna-ság vétkében önnen magát ejti
 'S Férje tőlle el-válik! *Dórsát* ő el-vefzi;
 De a' *Parafernumot* ugyan csak el-vísi.

Ha

Ha pedig Férje tudva őtet vízfíza vészí
Dórsát-is Felesége Férjétől meg-nyeri;
 'S többör-is ha ollyatén kurvaságban leli!
 Hogy vétkét eltúrte vólt, meg-nem büntetheti

CVI. TITULUS.

Ha két Vérek tudatlan házofódnak egyben,
 Es azoknak gyermekek Házasságban lében!
 ők bár el-vállyanak-is azután Pap széken,
 Jószágból mindazáltal gyermekek részt vészen.
 Sőt *Dórsát*-is Feleség, Férjétől meg-nyeri,
 A' *Parafernumot*-is szabadon el-vefzi;
 De ha tudva Házasul így egyben valaki!
 Tehát azok Gyermekeit, jószág nem illeti;
 Hanem vérek osztóznak-meg azon jószággal
 Avagy más *Suocessorok* az Atyafiakkal;
 Sőt ha azon Gyermekeket Pápa hatalmával
 Abban *legitimálná*, sem használna avar.
 Mert abban vagy Atyafi, vagy *Fiscus succedál*,
 Es onnét jegy-ruha-is Feleségre nem áll;
 Ott Feleség nem marad más egyéb haszonnál,
 Hanem tulajdon csak az egy *Parafernummal*.

CVII. TITULUS.

Két Vérek házassága, abból jól meg-tettzik;
 Vérek *Suocessoroktól*, ha a' meg-tiltatik,
 'S a' dolog valósággal köztők meg-tudatik,
 Ki-is negyediziglen Törvény ellen esik.

CVIII. TITULUS.

Vérek egyben kelések közt a' tudatlanság
 Szerzi, hogy Gyermekeket illesse a' jószág;
 De ha Vérek közt tudva lesz azon Házasság!
 Jószágban nem osztózik, sem Fi sem Leány-ág.

Kiket még a' Pápa-is *legitimalással*,
 Sem pedig a' Király-is *confirmatioval*,
 Igaz *Successorokká* nem tehen bizonynyal,
 Hané vagy Vér, vagy *Fiscus* ostoznak jóvakkal

CIX. TITULUS.

Dóssát Urának Afiszony úgy *relaxálhattya*:
 Ha jószágát többíti, 's arra pénzét adgya,
 Betegségében ötet ha orvosoltattya,
 Es *Testamentum* által ha Férjének hadgya.

CX. TITULUS.

Férj, 's Afiszony mit keresnek ha kötik egymásnak
 Meg-áll, ha a' Véreknek nem *prejudicialnak*;
 De *Simplex Fassiója* Urához Afiszonynak
 Meg-nem áll, ha kárára van Attyafiaknak.
 Ha pénzt Férje házához Felesége viszen,
 'S arany, ezüst, marhákat bőven ad kezében,
 Kikkel Ura magának kün'sben hasznót téhen
 Meg-áll, ha a' Véreknek kárára nem léhen.

CXI. TITULUS.

A' Férfi huszonnégynben, 's Leány tizenhatban,
 Er annyi esztendőkre *perfecta* atásban;
 Férfi, 's Leány tizenkét esztendő korokban
*Procurator*t valhatnak minden *causakban*.
 Ezüstről és Aranyról, 's pénzről a' Férfiak,
 Tizennyóltz esztendőket érvén *contrabálnak*;
 Es tizennyóltz esztendő korokban Leányak,
 A' meg-írt *bonumokról* ok *fateálhatnak*.
 De a' Fiak huszonnégyn esztendő korokban,
Disponálnak és kötnek mással minden *jusban*;
 A' Le-

A' Leányok tizenhat esztendő forgásban
Contrabálhatnak ok-is a' Negyedben 's Dóssban.
 Mindazáltal Leányok illy okon valhatnak:
 Ha tizennégyn esztendő korban Férjnél vannak;
 De míg Leányok léznek, 's addig *fateálnak*!
 Mikor ok Férhez mennek, *Fassiot* meg-hínak.

CXII. TITULUS.

Magokkal szabadoknak tsak azok mondatnak:
 Kik semmi hatalmában nintsenek másoknak;
 De a' Leányok, miglen Férjnek nem adatnak!
 Ok addiglan másoknak hatalmában vannak.
Tutelanak Juristak három nevet adnak!
 Edgyik *tutelát* híják ok *legitimának*,
 Másodikat nevezik *Testamentariának*;
 Harmadikat pediglen mondgyák *Dativának*.
 Arvákat *Tutor* alá tsak azért rekesztik:
 Hogy jószágoknak gondgyát ok né viselhetik;
 De az igaz *Tutorség* olly személyhez illik:
 Kitől az árva jóva híven őriztetik.

CXIII. TITULUS.

Ha a' nevét Férjének *Relicta* viseli,
 'S Férjhez-menéssel magát ő máshoz nem köti,
 Es árvái maradnak Férjétől ő néki!
 Azoknak *Tutelája* tsak ötet illeti.
 Ugy ellenben Anyák-is ha meg-haláloznak,
 Es Anyák hólta után Atyák meg-maradnak!
 Ott árvák *Tutelája* az Attyokra szállnak;
 'S Atyák léznek *Tutori* az ő árvájoknak.
 Ha pedig Atya paraszt nemből való léhen,
 'S idegen Feleséget a' jószágban viszen,

Es ár-

Es árvák jószágának tékozlója lészzen!
 Tehát jószág adatik más ember kezében.
 Ha a' Fiu meg-halánd, 's Unokák maradnak!
 Azoknak *Tutelája* jobb Attyokra szállnak,
 Mert ő a' Fő eleje árva Unokáknak,
 'S gondgyokat viselnie tartozik azoknak.
 Ha pediglen a' jószág Annyokat illeti,
 'S Hites társul az Aszfzony magát máshoz köti,
 Es az első Férjétől maradnak gyermeki!
 Ő tartozik azoknak gondgyokat viselni.
 De ha a' meg-irt jószág nem Anyai lészzen!
 Tehát a' Vér *Succedál* Tutorság tisztiben;
 Ki-is miként *fungállyon* a' gondviselelésben:
 Itt alább meg-találod ezen *Series*ben.

CXIV. TITULUS.

A' *Testamentarius* Tutor akkor lészzen
 Mikor édes Attyának Attyafia nintszen;
 Vagy pedig midőn Attya vérsi azt eszében
 Hogy Atyafi jószágra *aspirál* erőssen.
 Akkor valakit Atya hágy *Testamentumban*!
 Azon személy lesz *Tutor* Arva jószágában;
 Mert tulajdon Attyának áll a' hatalmában,
 Kit akar ő, halála után hadni abban.

CXV. TITULUS.

Dativus Tutorokat a' Királyok adgyák:
 Mikoron *Testálatlan* meg-halnak az Atják,
 Vérek, 's Atjafi nélkül maradnak az árvák,
 Es nints Rokonságok-is, a' kik óltalmazták.
 Király illy fogyatkozást ha eszében vészzen!
 Illik *protegalnia* őket kegyelmesen;

Ki-is

Ki-is árvákat adgya olly *Tutor* kezében:
 Hogy jóvok és jószágok ne veszedelmezzen.
 Ott a' Király olly *Tútort* rendel az Arvának:
 Ki, nem lefűz tékozlója árva jószágának;
 Sőt ki gondgyát viselje hűségesen annak;
 Es azon Vármegyében mondásék lakosnak.
 A' *Tútornak* hűsége abból próbáltatik:
 Ha az árvának jóva el-nem tékozlódik,
 Hanem az árva jóva tőle őriztetik,
 Es igazán az árva számára tartatik.
 Midőn pedig a' *Tutor* bé-áll *Tútorságba*,
 Szükséges fel-irasson mindent *Registumba*,
 Mert az árvák mikoron érnek ember-korba,
Tútortól, ha esek lesz, mindent vesznek számba.

CXVI. TITULUS.

Hol *Testámentom* által hagyott *Tutor* nintszen!
 Ott *Atyafi succedál* *Tútorság* tisztiben;
 De először a' Fiak szállnak belé ebben;
 'S azután a' Leányok, ha Fiu nem lészzen.
 Holott tellyességgel van Fi-ág *defectussa*
 Ott, akkor kerül elé Leány-ág *sexussa*;
 De ha csak *Fiat* illet, azon jószág *jussa*!
 Leány-ágra ott nem száll *Tútorság ussusa*.
 A' melly jószágok felől mások kételkednek:
 Ha azok *Férjfiat-é?* vagy *Leányt* illetnek?
 Ollyan jószágban *Leány Tútort* nem creftnek,
 Mert abban *Fejedelmek Curátort* rendelnek.

CXVII. TITULUS.

Vérek, két ágon lévőek, ha egy idejűek,
 'S mind két ágon *perfecta etasba* értenek,

D

Sőt

Sőt a' *Tútorságra*-is ök elégségesek!
 Ott tehát *Tutor* léfzen nagyobb *Fiú* köztek.
 Ha pedig len kissebb lesz a' *Fiú* idővel,
 Ugyhogy a' *Tútorságot* nem viselheti-el!
 Akkor a' *Tútorságot* a' *Leány* veszi-fel.
 Addig, míg *Fiú* fel-nő, 's bír *Tútorság* tísttel.

CXVIII. TITULUS.

Agnatum és *Cognatum* nevek különböznek,
 'S a' *Polgári Törvényben* azért nem egyeznek.
 Mert ök az *Agnation* *Fi-ágot* értenek
 De *Cognatio* neven *Leányt* jelentenek.

CXIX. TITULUS.

Naturalis Tútorság ott akkor el-bomlik:
 Hol *Testamentum* által jó móddal hagyatík,
 De *Tútorságban* olyan személy nem léphetik,
 A' ki *Infamiával* meg-Nótáztattatik.
 Ha az *Atya*, *Leányát* rendeli *Tútornak*,
 Olly jószágban, mellyhez van *jussa* *Fiú-ágnak*!
 Tehát abban *Leányok* nem *Tútorkodhatnak*,
 Mert az kárára volna a' *Successionak*.
 Az *Atya* melly személyt lát, hogy *jussát* kívánja!
 Attól a' *Tútorságot* méltán el-tílhattya:
 Sőt kinek ő akarja, azt annak hagyhattya,
 Mert ő azzal szabados miként édes *Atya*.

CXX. TITULUS.

Testamentum által tött *realis Tutorok*,
Törvény fzerint valóknál Méltóságosabbak
 Es *Dativusok*nál-is ök fokkal nagyobbak:
 Sőt a' *Tútorságra*-is azok botsáttatnak.
 Mert *Testamentarius Tutor* elébb léfzen,
 Es másodszor *succedat* *Adoptivus* itten

Utól

Utólör a' *Dativus Tutor* száll-bé ebben;
 Másoknak ezen kívül *jussok* ahoz nintsen.
Adoptivus személyről ha léfzen *contractus*,
 'S *contractusra* adatik *Regius Consensus*,
 Es ott senki nem léfzen *Atyafi masculus*!
 Tehát *Tútorságba* száll *Tutor Adoptivus*.

CXXI. TITULUS.

Melly *atyafi Józágát* és *Fejét* el-veszti,
 'S azon *sententiában* függ dolga önéki?
 Addig a' *Tútorságot* ő nem viselheti,
 Míg *Fejét* és *Józágát* visza nem nyeréndi.
 Ha *Józágát* *atyafi ok-nélkül* el-adgya
 Melly *Józág* volt azelőtt több *Vérek* oszlója
 Am bátor azt adná-is *Feje* váltóságába,
 De *Tutor* nem lehet, mert kétség fér hozzája.
 Ha ki ömagát kóti másnak hatalmában,
 Avagy ha *Nota* miatt *incurrál pœnában*,
 'S tísttességét el-vesztvén van *infamiában*!
 Tehát nem lépik olyan személy *Tútorságban*.

CXXII. TITULUS.

Tútorságtól így magát *Vér excusálhattya*:
 Ha sok gyermeki vannak; méssé van jószág;
 Ha feles *Vármegyékben* vagyon *portiója*.
 Ha *Király táborában* vagyon néki földja.
 'S *Király szolgálattyában*, ha ő *Curius*,
 Ha *Director*, *Orator*, vagy *Cancellarius*,
 Ha *Kints-tartó*, *Provisor*, *Cursor*, és *Praefectus*,
 Ha *Prothonotarius*, vagy *Tabellarius*.
 Es ha gyógyúlhatatlan az ő betegsége,
 Ha *Deákságot* nem tud, írni sem tud keze,

D 2

Ha

Ha hatvan Estendőket már el-ért ideje;
 Ha árvák édes Attya, vőlt nagy ellensége.
 Ismét ha annyi időt nem ért idejével;
 Mellyben árvák Jószágát *curálhatná* észfzel,
 Es azt óltalmazhatná mások ellen perrel;
 Illy okokért Vér magát meg-menti ezekkel.

CXXIII. TITULUS.

Ha *Tutor* vagy! Hívséggel *Tútorságban* *fungálly*,
 Hogy magadra Hitetlen nevet ne *attrahálly*;
 Mert ha árva jóvába tékozló léfz, 's mordály!
 Kétképen meg-fizeted; Bátor azon meg-áll.
 Ha pedig az árvának személyét meg bántod,
 Annak ügyét és perit hamissan forgatod!
 A' miatt *infamia* lesfz néked jutalmod
 A' kárt-is meg-fizeted dufláson, meg-látod.
 A' *Tutor*, *suspectus*nak akkor ítéltetik:
 Mikor árva ok-nélkül tőle rongáltatik,
 Etel 's ruházat nélkül gonofzúl tartatik,
 Es általa Józága el-vesztegettetik.
 Ismétlen ha árvára rofzúl vagyon gondgya;
 Ha árvát jó erköltsre *Tutor* nem taníttya;
 Ha rofz erköltsben önnön magát-is foglallya;
 Ha szegénysége miatt árvát nem tarthattya.
 S ha *Tutor* ellensége vőlt árva Attyának;
 Ha *Tutor* kívánója árva Jószágának,
 Sőt ha kezdi mondani azt tulajdonának!
 Ollyan személy nem lehet *Tutora* árvának.

CXXIV. TITULUS.

A' Vérektől *Tutorok* akkor vádoltatnak!
 Mikor ők tékozlói árvák jóvainak,

De míg

De míg rendes idejek nintsen az árváknak!
 Addig *Tútorság* végett mást nem vádolhatnak.
 Mikoron *legitima etast* érnek árvák,
 Akkor a' *Tutorok*at bátran vádolhattya;
 Es ha a' Fiak azon időt érik! Atyák
 őket *Tútorság* alá másnak nem hagyhattya.
 Arvák ha *legitima etast* érendenek
 Tehát *Curatorok*at magok tendelhetnek;
 De melly Fiak bolondok, kábák, 's estelenek!
 Mind örökké *Tútorság* alatt léfzen ügyek.

CXXV. TITULUS.

Ha ollyan *suspicio* *Tutor*hoz férkezik,
 Hogy tőle árva jóva igen emésztetik!
 Akkor Jószág Királytól köz-kézhez adatik,
 Es attól a' *suspectus* *Tutor* el-tiltatik.
 De ha *Tutor* *suspectus* azonközben meg-hal!
 Tehát a' *successori* kételenek azzal:
 Hogy ők számot adgyanak arról *ratioval*,
 Es legyenek árváknak *plenum contentummal*.
 Ha pedig ollyan *Tutor* *deprehendáltatott*:
 Kitől az árva jóva el-tékozlottatott,
 Ambár ő kész vólna-is arról adni számot,
 Es azt-is *refundálni* árva mi kárt vallott.
 De azon gonofz *Tutor* Király hatalmával
 Ki-vettetik, és tovább nem bir *Tútorsággal*;
 Mert szándékát jelenti *Tutor* ollyan okkal:
 Hogy ő a z árva iránt vőlt gonofz szándékkal.

CXXVI. TITULUS.

Tutor *tutoriával* 's *Revision*állal,
 Oflavakon 's Székeken tellyes méltósággal

D 3

Pert

Pert indíthat, 's végezhet, Prokátorok által
Tractálhat, 's concordálhat, Adversariussal.
 Sőt addig, míg az Árva árva-számban léfzen!
 Prokátort, *Tutor* nélkül vallván nem tehetnek;
 Mert ők Prokátor által melly *Fassiót* téfznek!
 Azoknak tellyességgel nints semmi erejek.

CXXVII. TITULUS.

Atasokat árváknak, az Ország-Birái
 Ugymint, Bölts, Tekintetes Itélő Mesteri,
 Káptalan 's *Convent* előtt kell *recipiálni*
 'S árvák hány esztendőök azt *revideálni*.
 A' melly *Revisionnak* olly ereje léfzen:
 Hogy azzal a' levéllel árva személyében
 Egész Országban *Tutor* a' peres helyeken,
 Az árvának hasznára köthet Törvényesen.

CXXVIII. TITULUS.

Revisionalissnak, 's Prokátor levélnek,
 Törvény-Békeken vagy on egyenlő erejek;
 Mert ha árvák károkkal miket mással kötnek,
Revisionalissal fel-bomlik kötéseik.

Legitima atasban ha árvát meg-tsallyák!
 Azt *perfecta atasig* árvák *revocállyák*
 Es kik addig árvákat *Contractusra* hajttják!
Revisionalissal árvák *retractállyák*.

A' melly *Revocatiok* az Ország Birái
 Ertelmes, okos és bölts Itélő-Mesteri
 Káptalanok, 's *Conventek* hitese *Collegái*
 Előtt, szoktak rendesen *effectumba* menni.

De melly kötést *Perfecta atasig* az árvák
 Még né hinak; hané aztsak *nemoba* hagyják,
 Az

Azután azon kötést az okos *Juristák*
 örökké-állandónak és jól-költnek tarttyák.
 Ha pedig *Fassióját*, *Fatens retractállyá!*
 Tehát idő-múlásig kell *moveálni*;
 Es azon pert, *longussal* kell *assequálni*,
 Sőt a' meg-hívás mellett kell azt folytatnia.

CXXIX. TITULUS.

Árvák, kik *legitima atas* nem értenek,
 Ha ők *Revisionál*t perben elé-vífsnek!
Revisionalissal ők meg-menekednek
 Azoktól, kik a' Széken perelnek ellenek.
 De ha olly per kezdődik és foly árva ellen:
 A' mellynek *processussa* jószág végett léfzen!
 Tehát azon per folyhat addig árva ellen,
 A' míg árva arra kél, hogy ott megfelellyen.
 Kitől-is *Revisionál* ha *producáltatik!*
 Tehát a' *responsio*, 's per el-halasztatik
 Mind addig az ideig, míg árva tudnillik
 Tizenkét esztendőben Törvény-szerint lépik.

CXXX. TITULUS.

Olly perekben az árvák tartoznak felelni,
 Sőt másoknak végiglen Törvényt-is állani,
 Kik Attyoknak életben kezdettenek folyni;
 Mert illyo kon nem lehet a' pert *prorogálni*.
 Ha pedig az éretlen idejű árváknak
 Ott Hűt *depositiot adjudicálnának!*
 Olly Hűt le-tételt addig perben *prorogálnak*,
 Míglen tellyes ideje bé-nem telik annak.

CXXXI. TITULUS.

Ollyan *jussok* és perek ha árvákat nézik,

Melly Iktatás, Bé-vitel felől indíttatik;
Vagy Határ-járás végett, melly per mozdíttatik
Azok *procurálása* a' *Tutort* illetik.

Ha mikor per támadand valamelly *jus* ellen!
Akkor *Tutor* mond ellent az árva képében;
Ha árvát *Evocállyák* maga személyében!
Ott a' *Tutor* felel-meg az árva képében.

Ha *Statutio* ellen árva *contradicál*,
Avagy ha Határ-járást árva nem *admittál*!
Akkor árva *Aktor* lesz ellen-mondásával;
Kiért meg-perelhetik árvát azonokkal.

De ha árva jószágoknak lesz uraságában,
'S Iktatás, Határ-járás viterik olly *jus*ban,
Es maga *contradicál* mások ellen abban!
Addig ő meg-nem felel, míg lesz árvaságban.

Mivel a' *Statutiót* ha csak el-hallgatná,
Es a' *Contradictiót* ő *prætermittálná*!
Maga *jussát* illy okon árva *amittálná*,
Mellynek-is jövendőben nagy kárát vallaná.

CXXXII. TITULUS.

Az árvát Törvény-szerint való ideiglen
Hatalom dolga felől ha vonándod perben!
Téged minden bizonynyal az árva Törvénybē
Maga díján el-maraszt(;) a' *Competens* béken:)

CXXXIII. TITULUS.

A' Bóts, *Juristák* között kettő; tudnillik: (tik
örök Bótsnek, 's köz Bótsnek azon Bóts monda-
De örök Bóts, köz Bótsnél többnek ítéltetik,
Es fámal tizber többnek mint köz-bóts értetik.

CXXXIV.

CXXXIV. TITULUS.

A' Birságok mindenütt Törvényes Székeken,
Midőn *exequáltatnak* az ő idejekben;
A' köz-bótsról fenn meg-írt *series* rendiben,
Decretumban meg-vaának, 'startatnak a' képen.

Kik a' *Tripartitumnak* legelső *Parsában*,
Száz és harmincz-harmadik nagy *Titulussá*bá
Vannak renddel le-írva ott *Chatalogusban*,
'S úgy meének *effectumban* széllyel ez Országba.

Negyed meg fizetésben, Zálog le-tételben
Jószág meg-váltásában, Fő válttság dolgában,
Es azokhoz hasonló *occupatiókban*
Köz-bótsstel szoktak élni jó Pannoniában.

Dós meg-fizetésében tsak Nemes Udvarok
Lakos Jobbágy úlések, puszták és majorok
(; De *excipiáltatván* falun kívül valók:)
Bóts szerint fizetődnek-meg az ő *valorok*.

Melly Részek pedig Falu derekán kül vannak!
Azok *Dósban* Alfzonymnak soha nem adatnak;
De özvegynek *Dóssáért* marhát és pénzt adnak,
Mit igaz *valor* szerint azok érni fognak.

Hogyha te mikkel másnak valóban adós lesz
Avagy ha akarkinek te valami kárt télsz,
Vagy patvarbá *incurrálss*, vagy ha Széktörő lesz
Azt, ha ingó marhákkal megfizeted, ment lesz.

Azok-is mind a' Bótsnek renditől függenek,
Mellyek Határ-járásból indulnak és kelnek;
Ugymint a' fántó földek, berkek, erdők, hegyek
Széna-rétek, és fölők, 's egyéb örökségek.

V E G E az Első Ré sz nek

D s

MA.

MASODIK RESZ.

I. TITULUS.

Törvényes per folyásról II-dik *Rés tractát*,
Ország végezéseiből's *us*sokból mely áll
Mikor Biró Törvént mond vagy mikor *exequál*,
Mint járjon ő-el abban, mindent egybe-fogla l.

II. TITULUS.

Per, a' melly *processus*sal sokott meg-indúlni,
Szintén olly per folyással kell el-végeződni;
Ha új végezésekben mi szerzés kezd jóni!
Valamint az szerzetik, akképen kell élni.
Ha pedig új szerzések, új Törvénné lésnek,
De a' régi szerzésnek *us*sával élnek!
Ott tehát erőtlenebbek, lésznek későbbiek
Es az elsőekkel azok el-is töröltetnek.
Mert a' *realis us*us, új Törvényt el-ronttja:
Ha a' költség szokással a' régít meg-tarttja,
De viszont az új Törvényt ha Király ki-adgya!
Ugy kell azt meg-tartani, miképen ő szabja.

III. TITULUS.

Tsak magától a' Király semmit sem végezhet,
Sem Törvényt Ország Népe nélkül né berezhet
Mikoron pedig a' Nép végez Törvényeket!
A' Király *confirmál*lya azután ezeket.

IV. TITULUS.

Papok, Urak, Nemesek mondatnak Népeknek;
De nemtelen paraftság hivatik Kőtségnek;
(Mert a' Nép nevezetén Nemesek értetnek,
De a' Kőtségnek nevéen, paraftot jelentnek:)

V. Ti-

V. TITULUS.

Ha kívül-valók ellen Végezés tétetik!
Azon *Induciá*ban ollyan mód tartatik:
Hogy kül-valóknak három holnap engedtetik,
Mellyben azok a' Törvényt addig megérthetik.
Mikor pedig büntetést ahhoz nem ragaszkodnak!
Akkor a' kül-valóknak egy honapot adnak;
De a' Hazában lévő minden lakosoknak,
Elég a' ki-hirdetés napja *Statutum*nak.

VI. TITULUS.

Honnét vett eredetet a' Törvény, ha kérded?
A' *Decretum*nak ezen Résében meg-leled,
*Usus*it, *Receptum*it ha ott meg-keresed!
Minden *incrementum*át annak meg-értheted.

VII. TITULUS.

Ha nevét tudakozod a' *Privilegium*nak!
Mondhatod azt másképen *Prærogativum*nak
Es Királytól adatott *Beneficium*nak,
Mellyet szabad Levélnek Magyarok mondanak.
Kettő a' *Privilegium*: egyik közönséges:
Esa' másik, Személyre nevezetes;
A' Közönséges pedig állandó's örökös,
Mindenkor meg-maradván lészzen nevezetes.
Kit-is ad, s enged Király valamely Városnak,
Káptalannak, *Convent*nek, és *Collegium*nak;
De a' *Simplex*, tsak addig tart míglen azoknak
Magvok szakad a' kik azt nyerték volt magok-

VIII. TITULUS.

*Commune Decretum*a Országának's Királynak
Mellyek nevezet szerint arról irattatnak,

Ha Pri-

Ha *Privilegium*ok Törvény ellen vannak!
 Ollyakat *Statutum*mal tehát el-bonthatnak.

IX. TITULUS.

*Privilegium*ot Király hogyha méltósággal,
 Ad vagy enged tenéked tellyes hatalommal!
 Meg-áll, ha az nem léfzen másoknak kárával;
 De ha kárával léfzen! nem áll-meg olly okkal.
 A' Király ha jószágot ad akarmiképen,
 Es adó fizetésből tégedet ki-vészén
 Révet, vagy Vámot enged bárazon és vizen!
 Azon *jus* meg-áll, ha más kárára nem léfzen.
 Első *Privilegium* a' második által,
 El-nem romlik a' másik *Possessor* kárával,
 Mindazáltal a' Király szabad ő *jus*sával
 Mellyből a' kinek mit ad, megáll valósággal.

X. TITULUS.

Sokadalmok, Vásárok, Révek adathatnak,
 Kik *derogamenére* nintsenek másoknak:
 Kik-is ha más *juss*ának nem *præjudicálnak*!
 örökké megtartatván mindenkor meg-állnak.
 Vásárok, Sokadalmok el-adatásában,
 Az első *Privilegium* marad *vigor*ában;
 Vásárok úgy lehetnek valamelly Városban:
 ● Hogy új Vásár az első el-ne bontsa másban.

XI. TITULUS.

Ollyan *Privilegium*, kit igazság ellen
 Ad Király valakinek; nyilván Törvénytelen,
 Ki-is ha közönséges Törvény ellen léfzen
 Adva! meg-nem maradhat 's állhat semmiképen.
 Mert mind Urak, 's Nemesek, kik hazánkba láknak
 Egy Törvény 's igazsággal élnie tartoznak

Perek folytatásában; a' mint *Decretum*nak
 Első Részében renddel fellyebb írva vannak.

XII. TITULUS.

Szabadságod nyölczképen meg-rontod azokkal:
Először: Ha gonoszúl 's viháza élsz *juss*oddal;
 Mint példának-okáért, ha a' Tolvajt nyárssal,
 'S a' Lopót nem bünteted-meg akaftófával.
 De veled meg-szerződven, szabadon botsátod;
 Kiért szabadságodat tés méltán el-rontod;
Másodszor akkor vész-el *Privilegium*od:
 Mikor azt elztendeig nem *Statuáltatod*.
 Szabadságod akkor léfz *Harmadszor* erőten:
 Mikor Törvénnel *Notán* marad Király ellen;
Negyedszer: ha leveled más kárára léfzen
Ötödször: ha Törvényt monda a' Király az ellen.
Hatodszor: vesztegléssel ha azt belé hagyod;
Hetedszer: utóbbikkal ha első el-rontod;
Nyölczadszor: ha Királytól azon szabadságod
 Meg-hivatik; Ezekért romlik-el te *juss*od.

XIII. TITULUS.

A' *Privilegium*ot petséttel petsétlik;
 Petsétet Petsét-metszők *metallumra* metszik;
 Melly-is annakutánna viafzra nyomatik,
 Es esméretes jelnek a' Petsét tartatik.
 De a' petsét kétféle: Méltóságos egyik,
 Hihető és bizonyos; Bizontalan másik,
 Méltóságos petsétnek az méltán mondatik;
 A' mellynek kétség nélkül hinnie kelletik.
 Illy bizonyos petséttyek van a' Királyoknak
 Es Ország Biráinak, 's a' Káptalanoknak;
 Kik-is

Kik-is petsétjek alatt valamit ki-adnak!
 Tehát meg-áll erejek mindenkor azoknak.
 Városoknak-is vagyon bizonyos petséttyek,
 Kiket a' Fejedelmek nékik engedtek;
 Azoknak-is meg-marad és meg-áll erejek.
 De azzal, tsak egymásközt *Civisek* élhetnek.
 Bizontalan petsétek, nem *authenticumok*,
 Kikkel a' *privatusok* élnie szoktanak;
 Semmi *just* ő petséttyek-által, 's alatt azok
 örökös *Titulussal*, 's nével nem tarthatnak.
 De önnön petséttyekkel *Ersekek*, *Pap Urak*,
Püspökök, *Prelatusok*, örökös *Ispánok*,
 A' Rátz Deszpottal együtt a' nagy Apát-Urak,
*Procurator*ot tehetnek, 's *constituálhatnak*.

XIV. TITULUS.

Ezen tizennegyedik *Punctja Decretum*nak,
 Le-írja, melly Királyok levelei *Szálnak*,
 Melly nevét-is fel-tézi *Gabriel* Deáknak,
 Ki, fok áll leveleket szerzett vólt másoknak.

XV. TITULUS.

Instantiara a' melly *Transumptumok* kelnek!
 Nintsen Ok-levél nélkül azoknak erejek;
 De a' kik *proclamata* által végbe-mennek
Original nélkül-is jók azon levelek.
Divisorok a' melly *part* Ok-levélből irnak,
 Midőn az Atyafiak előttök osztoznak
 Es *transumptum* alatt ök akkor mellyt kiadnak.
 Azok-is hitelesek, 's méltán meg-tartatnak.
 Káptalan 's *Conventből*-is mellyek ki-adatnak,
 Es *Præceptoriumra* ha *transmutáltatnak*,

Kik-

Kik-is levél mássából nem *pariáltatnak*!
 Afféle levelek-is tehát meg-maradnak.

XVI. TITULUS.

Levéiben ha olly czikkelyt Káptalanok téstnek:
 Kiknek esméretiről minket illy emberek
 Mostani biztatással bizonyossá tettek, &c.
 Ollyatén leveleknek nints semmi erejek.
 Káptalanhoz az illik: hogy a' *Fatenst* lássa
 Nemét, nevét, idejét 's helyét, hogy tudhassa,
 Es hogy ő jelen-vóltát előtte irhassa,
 Hogy arról jó levelét *expediálhassa*.
 Ha *larvata personát* alitnak hamisan
 'S azzal vallást tétetnek más *personájában*
 Itélő Mester előtt, avagy Káptalanban!
 Ott nem okoztathatik Mester és Káptalan.
 De ha tudva Káptalan ollyat tselekezik:
 Hogy tőle hamis levél iratik, 's adatik!
 Tehát mint hamis hitű akként büntetődik
 Tisztiról, 's petsétitől méltán *priváltatik*.
 Itélő Mesterek-is fejeken maradnak,
 Ha ök-is áll-levelet tsinálnak és irnak,
 Jóvoktól 's jószágoktól tulajdon magoknak
 Személyét illetőktől ök-is *priváltatnak*.
 Sőt a' hamis Káptalant azzal-is büntetik:
 Ha ötet hamis levél tsinálásban lelik!
 Hogy petsétet tüzesen homlokába sűtik,
 Mert arra Törvény szerint méltóvá tétetik.

XVII. TITULUS.

Ha meg-akarod tudni Levél hamis vóltát!
 Nézd-meg annak *Anussát*, 's petsét rá nyomását,
 Circum-

Circumferentiáját és Subscriptióját;
 Sőt tekintsd-meg *Datumát*, Holnapját és napját:
 Levél *meritumához*, ha valamit adtak!
 Ha tulajdon, 's Vezeték nevet ki-vakartak!
 Levélben vonogatást ha tettek 's irtanak!
 Olytán leveleket mondhatsz hamissáknak.
 Ha petséttyek el-húll-is igaz Leveleknek!
 Petsét helye, 's írása, de ha meg-tetfzenek,
 Mivel azok jó móddal 's igazán költetnek!
 Azoknak mind örökké meg-marad erejek.
 All-Levél hamissága abból-is meg-tetfzik:
 Hogy azt kinek nevében 's semélyében szerzik
 Levél szerzésekor Az, másutt találtatik,
 Es jó bizonyságokkal *verificáltatik*,
 Melly hamis levél voltát valaki meg-tudgya,
 Tehát ellene mondgyon, és azt *obviállyá*!
 Mellynek-is *Authorát* Ország *Decretuma*
 Hitlenség *Notájának* rendiben foglallyá.

XVIII. TITULUS.

Mikoron *Evocálnak*! Akkor perbe hínak,
 'S ellened a' Törvényben *Actiót* iratnak;
 Hány *speciesse* legyen *Evocatió*nak!
 Ez *Titulussát* olvasd a' *Tripartitumnak*.
 Ha valakit meg-kinálsz jószág zálogával,
 Es Leányt a' Negyeddel, vagy *Relictát Dóssal*,
 Adóssággal, oblassal, vagy *Parafernummal*!
 Azokat kezd és végezd rövid per folyással.
 De az egyéb pereket, mellyek kínálással,
 Vagy magyarázat nélkül való hivatallal
 'S iktatással kezdődnek, vagy Határ-járással!

Négy

Négy *Oktaván* vidd véghez *longus processussal*.
 Ha kit kötése szerint *Evictióra* hívnak,
 'S Ok-levél ki-adásért a' Törvénybe vonnak
 Azért, hogy másnál azok el-rejtve vólnának!
 Egy *Oktaván* vége lesz azon per folyásnak.

XIX. TITULUS.

Ha per támad vagy indul hatalom dolgáról!
 Hivatal lenni szokott *residentiáról*,
 Kinek-kinek zálogos és örök *jussáról*,
 Vagy pediglen *Tisztiből* mellyben *fungál* arról.
 Annak pedig valaki *Executor* lészen,
 Hol *exequálni* akar azon Vármegyében
 Kivántatik, jóbága 's lakó-helye legyen;
 Mert *Executor* senki nem lehet különben.
 De Király udvarából ha lészen *exmissus*
 Deák, vagy más olly személy, avagy *Notarius*!
 Tehát az *Executor* lehet és *Regius*,
 Akar Nemes legyen az, és akar *Rusticus*.

XX. TITULUS.

Valamelly Ur, vagy Nemes Ország Gyűlésében,
 Más meg-ől, vér, vagdal, szól *tisztelése* ellen,
 Vagy megmotskol, 's meggyaláz *hírében* nevébe
 Azt csak egy *Scriba* által vőhatják őt perben.
 Ha valaki zálogban jószágodat birja,
 Es azt meg-kináltatod, hogy pénzed *levállyá*;
 De ő azt nem *levállyá*, 's nem-is *remitállyá*!
 Illik hogy harmad napon annak okát adgya.
 Ha pedig a' ki birja, azt meg-kináltatod
 'S Biró előtt leveled párját nem adhatod,
 Akkor az, mikor őtet *admoneáltatod*!

E

Te.

Tehát szükség es léfzen ha *Evocáltatod*.
 Meg-kinálás nem tsak a' zalogos jófzágban
 De söt még az örökös *jus*nak-is dolgában
 Meg-lehet a' tilalom-tétel mind azokban
 Személy fzerint a' Birák *praesentia*jában.
 Melly tilalomnak rendit, módgyát, *speciessit*,
 Ha akarod meg-tuöni Ki-ály 's Biró fzékit,
 Felperes és Alperes minden feleletit,
 Nézd-meg a' *Decretum*nak arról irtt tzikkelyit.

XXI. TITULUS.

Valamelly hivatalok per folyást jelentnek,
 Iktatást, Határ-járást, 's kinálást befzélnek
 'S holott *Executiok* Törvény fzerint léfznek!
 Azok Király emberi által végbe mennek.
 Ugyhogy azon *Regius* Káptalan *adjungál*,
 Vagy más *Convent* emberét melléje *attrabál*,
 Kivel-is Vármegyében, holott *resideál*!
 Szomszéd bizonyfágával rendesen *exequál*.
 Fejérvári, Budai, 's Boznái Káptalan,
 Es Székes-Fejérvári *Convent* az Orfzágban
 El-járhat mindennémű *Executiok*ban,
 'S ott *Executor* lehet ő méltóságon.
 De bizonyfágok alatt egyéb *Conventek*nek
 Hatalom felől a' melly Vallatások léfznek!
 Közélb lévő Káptalan erejével ezek:
Executiot minden helyeken tehetnek.

XXII. TITULUS.

Azon dologban, mellyben te mást fogtál perben
Procurator és Biró nem lehetfz Törvényben;
 Mert *Regius* 's Prokátor ha léfzefz! Akképen
 Díjad

Díjad terhén el-maradfz peres társod ellen.

XXIII. TITULUS.

Ha meg-hólt Nemes fsemélyt Törvényre *Evocál*!
 'S hatalomért Gyermekeket ha perbe *attrahál*!
 Avagy ha Nemes fsemélyt, fsemély fserint *fistál*
 Azok ellen te ötven girákban *incurrál*fz.
 Törvényre kell a' Nemest elé fzfóltatani;
 De nem fsemélye fserint kell ötet *fistálni*;
 Mert a' pórokat illik perben elő venni,
 Es Biró eleibe fsemély fzerint vinni.

XXIV. TITULUS.

Ha valakit meg-kinálfz Negyeddel 's Záloggal,
Dóssal, *Parafernummal*, vagy egyéb dologgal!
 Tehát meg-kinálhatod fsemély fzerint azzal;
 De a' kinálás után ély ofztán illy móddal.
 Hogy azt, ki jófzágodat meg-nem erefztette,
 A' *Dost*, *Parafernumot* tőled fel-nem vette!
 ötet ne fsemély fzerint hivaffad Törvényre;
 Hanem a' jófzágáról *Evocáltas*d perbe.
 Mert külömben, ha Nemest fsemély fserint hivatfz
 ő ellene per-folyást perbe nem indíthatfz:
 Söt Díján Alperesnek bizonynyál el-maradfz,
 Jobb azért az *us*usnak, ha eziránt helyt adfz.
 Ha pedig a' Nemesnek jófzága nem léfzen!
 Tehát Udvarházától hivaffad Törvényben;
 De ha lakó helye-is önégie nintsen!
 Akkor hivaffad ötet fsemély fserint perben.
 Ha ki zálog 's *Dós* felől léfzen *admonitus*,
 Arról: hogy pénzt *levál*jó mellybő fűggőt a' *jus*
 De ő pénz *levál*áshoz léfzen *alienus*,

'S jószágot nem remittál mint *refractorius*.
 Sem pedig *Brevis* szerint nem jó *Ostava*,
 'S Prokátor által sem áll elé azon napra!
 Tehát, ha te lész azon *jus Impetitor*:
 Néked Biró pénz nélkül azt kezdedbe adgya.
 'S azután, ha mi *jussát* mondgya ahoz lenni!
 Uraságán kívül kell perrel azt keresni:
 Sőt *emptor* annyira szokott azonkúl maradni.
 A' mennyit a' jószágért fogott *deponálni*.
 Hogyha *Relictákot*-is *Dóssal* meg-kínállyák,
 És a' meg-irtt mód szerint őket reá hívják,
 De ok, hogy a' jószágot tsalárdúl birhassák,
 A' Törvényt *Terminus*-ról *terminus*-ra vonják.
 Tehát azon *Relicta* *Dóssát* mind el-veszti,
 'S ő töle jószágot-is az *Aktor* el-nyeri;
 Kit-is fizetés nélkül hites-Biró széki
 Tartozik az *Aktor*-nak kezébe itélni.

XXV. TITULUS.

Ugyan azon egy dolgot ha mozdítod perrel,
 Es azt Törvényben üződ két vagy három sínél!
 Akkor a' *Calumniát* nem kerülheted-el;
 Légy hát okos Törvénybé! ha perleß peressel.

XXVI. TITULUS.

Az *Evocatiokban* és az *Aktiokban*,
 Mellyek kivált indúlnak hatalom dolgában,
 Három dolgot kell tisztán nevezni azokban;
 Személyt, időt, és helyet kívánnak magokból,
 Személy által: Alperes nevét meg-jelentik;
 Az idővel: mikor vólt, a' kárt meg-nevezik.
 Es helyel: a' Vármegye holott tudniillik,
 A' hatalom lett 's történt *specifico*-altatik.

XXVII. TITULUS.

Köz-vallatás, igazán perben *declarálja*,
 Mellyik félnek helyesebb ő *præfensioja*;
 Ha foglalás felől leß kinek *querelája*!
 Akkor szükséges léßen mások *Passioja*.
 Melly dolgot az ott lévő helybéli lakókkal,
 Hol a' hatalom történt azon szomszédokkal
 Es azon Vármegyei Nemes *Personákkal*,
 Meg-kell bizonyítani bizonyos Tanúkkal.
 Ha pedig a' Per, Határ, vagy Föld végett léßen!
 Azon föld-fzinén illik, hogy vallatás légyen;
 De *Passio*, hogy jobban *effectumba* mennyen:
 Szahadság, mód, állapot, idő, 's hit kell itten.
 Szabadosan, hogy Tanú arról vallást tégyen
 Módjával, hogy ő azt tsak ne hallotta légyen;
 Allapottya szerint ő Nemes ember légyen;
 Idővel, hogy a' dolog jól jusson eszében.
 Es utólszor Hit szerint, hogy arról *jurálljon*,
 'S minden *Circumstantiát* és dolgot megmondjó,
 Mellyről *Relatoriát*, hogy *Regius* adgyon,
 Mellyben kiki miket vall, rendberint megirjó.
 De Paraszt bizonyosága Nemes ember ellen,
 Törvényberint törvénybé né áll-meg külömbé
 Hanemha *Sententiát* Biró arról téßen,
 Vagy ketten peres felek meg-egyeznek ezen.
 Minden *Causák* a' Hitnek *depositio*-jában,
Terminálni szoktanak mindenféle *jusban*;
 Azért teszi-le Hitit minden Valló abban:
 Hogy a' dolgot meg-mondja igazán 's valóban.

XXVIII. TITULUS.

Szükség hogy minden Tanú minek-előtte vall,
 Meg-esküdjék igazán, mert tartozik avval;
 Semmiben hamisságot ne valljon; egy sóval
 Igazat szóllyon 's mondgyon hittel ajakival.
 Félre tévén félelmet, kedvet, szeretetet,
 Barátságot, jutalmat, 's minden gyűlölséget,
 Meg-fontolván magában lelki-esméretet,
 Igasághoz mutatson tökéletes szívet.
 Vallatásra a' Tanút tizenhat girákkal
Impellállják, hogy vallyon *Compulsoriummal*;
 De ha ő szót nem fogad! tehát olyan okkal
 Ispánok meg-büntetik a' meg-irtt bírsággal.

XXIX. TITULUS.

Tulajdon és Vezeték nevei Tanúknak
 Két okokért Vallató levélbe iratnak;
Először: mert a' Nemes, két három Sombédnak
 Hiti, többet nyom, mintsem másutt lakott hűs-
Másodszor: azért írják *Relatoriában*. (nak.
 Hogy Alperesnek módja légyen ki-fogásban,
 Tudnillik, ha a' Tanú van *infamiában*
 Meg-vethesse Alperes, ha leső módgya abban.
 Mert isten 's ember ellen, a' ki vétkezendik!
 Az olyan hamis Tanút méltán meg-büntetik;
 Melly bűnben ha a' Tanú *deprehendátatik*!
 Tehát meg-büntettetik, 's perben meg-vette-

XXX. TITULUS.

A' ki Király 's Korona ellen vétkezendik,
Perjurium vétkeben, mint hitetlen esik
 Es ha azért Törvénnyel keresik 's el-érik,
 A' Magyarok magyarul Ludasnak nevezik.

Es

Es azon Ludasságot ha fejére rakják!
 Azt minden jószágától 's jóvától megfosztják;
 Sőt az ő személyét-is olyanak alíttják,
 Mintegy bámkivettetnek *segregálttnak* tartják.
 Tarka posztó ruhába őtet öltöztetik,
 Süveg nélkül, mezítláb járni kényszerítik,
 Kenderből nőtt madzaggal derekát övedzik,
 Senkivel nem perelhet, őtet perelhetik.
 De ha más *Altör* ellen esik hamis hitben;
 Ott kétszáz forintokon marad-el a' perben,
 Mert akkor nem vét Király és Korona ellen,
 Hanem más *Altör* ellen csak tulajdonképen.
 Kétképen szokott ember hamis hitben esni:
 Ha mit hitire fogad, 's be-nem tellyesíti;
 De azzal ő jószágát 's fejét el-nem vesztí,
 Utnak, viznek 's időnek rosz volta megmenti.
Másodszor: hamis hitben, ember akkor esik,
 Mikor hazugságot mond, 's azon megesküszik;
 Kivel-is romlására másnak igyekezik;
 Kiért mint Hiti-szegett akként büntetődik.

XXXI. TITULUS.

Midőn Peres-felek közt közvállás tétetik,
 'S az valamelyik féltől nem tilalmaztatik!
 Abban mászszor vallatás meg-nem engedtetik,
 Mert hogy *peragáltassék Juristák* ellenzik.

XXXII. TITULUS.

Minden *Causák* a' perben hittel *Terminálnak*,
 'S vallatás után hittel végbe menni szoktak;
 Mert minden köz-vallatás után hitet mondnak
 Es abban végeződnek, 's abban-is maradnak.

Felperes keresetit hat Nemes szomszéddal
 Es ismétlen ugyan hat *Conterraneussal*
 'S Tartományban lakozó tizenkét Tanúkkal,
 Megpróbálván nyertes les, anyi bizonyossággal.
 De ha meg-nem próbállya az ő *Actio*ját!
 Meg-nem nyeri Felperes ő *praten*sioját;
 Alperes-is ugyan ott meg-nem menti magát,
 Ha meg-nem bizonyította ő *Respon*sioját.
 Ha *Actor* *actio*ját Alperes tagadgya!
 Ott ötvened magával *Actor* *depon*állya
 Hitit, és az Alperest akkor *convinc*állya,
 Es a' melly *just* el-foglalt vólt *recuper*állya.
 Ha *Actor* keresetit Alperes tagadgya,
 Es Felperes próbálni azt meg-nem akarja!
 Tehát arról Alperes igazságát adgya,
 'S hufzonótód magával magát *expurg*állya.
 Ha kissébb *Actus*iban Törvényes *Caus*áknak,
 Meg-engedi Alperes az ő *Actor*ának
 Hogy ő *jur*állyon; de az nem *annu*ál annak!
 Ott kell harmad-magával *jur*álni *In*ctusnak.
 Akarmi apróbb perek *specie*seiben
 Ha vétkes ellen Tanú nem állatsz a' széken!
*Jur*ál harmad-magával és tőled ment léfzen,
 Azonban *indebit*án ott el-maradsz perben.
 Adósság dolgában-is és költsönözésben
 Ha Tanút a' Felperes nem hoz adós ellen!
 Tehát adós 's Alperes maga személyében
*Jur*ál, és az *Actor*tól ő ment ember léfzen.
 Mikor adósságodat valakin keresed,
 Vagy el-vefett pénzedet mástól hittel kéred,
 Vala-

Valamit bizonyíthatsz, 's nem *content*ál téged!
 Akkor hittel pénzedet ekként meg-veheted.
 Hogy adósság valahány Girákra fel-mégyen
 Annyi számú Nemesnek veszed-el hitivel;
 A' Paraszt ember hiti száz pénzre mégyen-fel;
 De Nemesek nem élnek keresetben ezzel.

XXXIII. TITULUS.

A' Nemes ember hiti Paraszt semély mellett (lett
 Szintén olly jó, 's úgy megáll, mint a' nemes mel-
 Nemes, Paraszt seméllyel, ha mi pert el-kezdet
 Es annak Törvény szerint Biró itél hitet!
 Akkor a' Pór, magához hasonló pórokkal,
 Hitit *depon*álhattya ugyan parasztokkal,
 Mint a' Biró intézi annyi számúakkal,
 'S meg-mentheti ömagát *conjurator*okkal.

XXXIV. TITULUS.

Mikoron valakitől levelet kérnek-ki,
 Es annak talátnak ott *occultator*!
 Arról súlyosabb Törvényt szoktanak mondani,
 Mintsem hatalom felől, melly per kezd indulni.
 Ha *Actor* két vagy három bizonyosságát adgya,
 Arról, hogy leveleit az Alperes tarttya!
 Ott Alperes ha magát menteni akarja:
 ötvened-magával kell arról *jur*álnia.
 Ha pedig Törvény szerint felelendő hozzája,
 Bizonyossága nem lévén, azt tsak *ßó*val mondja,
 Akkor azon Alperes levél titkolója,
 Hufzonótód-magával magát *expurg*állya.
 De hit le-tételében ha meg-fogyatkozik,
 Esa' meg-irtt mód *ßer*int ő meg-nem esküszik,

Ott maga's *Successora*, melly *jus* végett perlik:
 Annak *Eviktorának* lenni íteltetik.
 Mindazáltal levelek számát hivatalban
Specificalnia kell jószág nevit abban;
 Mert ha olly levelet kérész valakitől számban
 Mellyel azután te élsz! *Incurralsz* patvarban.
 Atyafiak mindnyájan a' Leány ág ellen,
 Külön-külön, nem szoktak megeskünni ebben,
 Hanem nagyobb Atyafi kinél levél léfzen
 Esküszik-meg ötvened-magával a' perben.

XXXV. TITULUS.

Peres mellett esküvők *Relatoriában*
 Négy okokért iratnak nevek szerint abban;
Előszór: ok-levelek bé-adatásában
Másodszor: Nemzetségnék bizonyíttásában.
Harmadszor: Meta hánnyás, 's határ-járás végett,
Negyedszer: Főre való hit le-tétel felett;
 De más hit le-tételben nem kívánnak illyet
 Hogy a' meg-irtt mód szerint irjanak levelet.

XXXVI. TITULUS.

A' Nemes Tanút ne mond Törvénybé paraßtnak,
 Se ne valld *Infamisnak*; mert arra *Altornak*
 Ellened egy *terminust* Törvény szerint adnak;
 'Sha Tanú olyan nem leß! Díján maradsz a'nak:
 Ha pedig *infamis* leß a' Tanú, 's nemtelen,
 Es az meg-bizonyodik ott a' Törvény seken;
 Tehát semmin sem maradsz a' peresed ellen;
 Sőt igyedet 's peredet megnyered Törvénybé.

XXXVII. TITULUS.

Ha hit le-tételével a' peres tartozik,

'S ad-

'S addig, míg *jurál*, néki halála történik!
 Azon hit gyermekire tehát szállíttatik,
 'S *Deponálni* a' hitet tartozik nagyobbik.

XXXVIII. TITULUS.

Conjurator más mellett ugyan azon perben
 Azonkúl mást ki ötet bé-vitte Törvényben
 Meg-nem menthet senkit-is a' pereshelyeken,
 Ha szintén *jurálna*-is! de erőtlen léfzen.

XXXIX. TITULUS.

A' Király-is Törvénynek tartozik engedni,
 Es perben a' *Director* által meg-felelni;
 De fején és jószágán nem szokott maradni,
 Hanem a' kárt Tisztei szokták meg-fizetni.
 Ha Törvény hitet talál, Királynak ítélni!
 A' *Director* tartozik érte meg-eskünni;
 De Király ok-levelet perben bé-mutatni
 Nem tartozik senkinek aztot elő-vinni.

XL. TITULUS.

Pap Urak, Szabad Urak, 's Gyűrűs Apáturak
 Tiz Nemesek képekben külön-külön vallnak;
 Sőt kérdésre felelni hittel sem tartoznak;
 De meg-kell jó lélekkel mondani mit tudnak.
 A' Nagyságosok pedig és egyéb Nemesek,
 Káptalan 's *Convent* előtt hit szerint eskeßnek;
 Papnak 's Urnak ő Díjak száz girákra mennek:
 Kik summa szerint négybáz forintokat téßnek.

XLI. TITULUS.

Szemmel való meg-látást, ha akarász tétetni!
 Tehát meg-kell Hatalmast jószágban mutatni:
 Azt jól meg-kell semével Káptalannak látni,
 Azonkúl Tanúkkal-is kell *verificalni*.

A' *Sententiát* tarttyák erős feleletnek,
 A' vélekedést pedig mondgyák kétségesnek;
 Hol külömbkülömb-féle *opiniók* léßnek!
 Ott kell azt meg-tartani, kik jobb móddal kel-
Capitalis pœnában; azok méltán esnek, (nek.
 A' kik hatalmas kézzel Nemes házra meñek,
 Nemest meg-fognak, vernek, sebhethnek és öl-
 Avagy ha elfoglalják jószágát Nemesnek. (nek,
 De vérek közt Atyafi abban nem *incurrál*,
 Papot, Aßsonyt, Leányzót olly *pœna né tangál*,
 Mert ök egyéb birságon ott az *Emendánál*
 Nem maradnak; mint erről aláb a' Rend *tractál*.

XLIII. TITULUS.

Capitalis pœnától Emenda ennyiben
 Külömböz: mert hogy ha te *succumbál*ß a' perbé,
Emendában nem bántnak téged semélyedben,
 Sem Fejedet né véßzik, 's meg-sem fognak eb-
 Hanem tennen réßbedre nézendő *jussodat* (ben,
 A' Biró el-foglalván fel-ößtja azokat,
 Abból két részt el-véßzen, 's *Actor* harmadikat;
 Ugy ößtya-el a' Biró minden javaidat.
 Kiket-is Biró 's *Actor* ketten örök *jussal*
 Nem birhatnak, hanem csak zálog *titulussal*,
 Mellyeket *redimálni* ha akarß háßzonnal!
Redimálhatß Communis aestimatioval.
 A' Papok és *Prelátok*, *Bárok*, Zászlós Urak,
 Fejekért száz-száz girát fizetnek *Actornak*;
 De Nemesek Fejeket megváltván magoknak!
 Különkülön *Actornak* ötven girát adnak.

Melly

Melly Diú tsak egyedül az *Actort* illeti,
 Es ahoz a' Birónak nintsen semmi közi,
 De ha Diú ki-nem fog ingó jókból telni!
 Azt tehát az ingatlan jókból kell fizetni.
 Es mik azután abból a' jókból maradnak!
 Azok Biró 's *Actor* közt Réßzekre osztatnak;
 'S ki-váltásig zálogul ő nálok hagyatnak:
 Kiket-is köz-bóts által tőlök ki-válthatnak.

XLIV. TITULUS.

Criminalis pœnában ha a' Pap léledzik,
 Ugyhogy a' Király ellen ő *Notában* esik;
 Avagy ha gyilkosságot 's tolvajlást tselekßik,
 Akkor tisztt el-veßti, 's fejét-is el-ütik.
 Melly *Notaere* (ki-vévén az Egyház jószágát:)
 El-veßti rá nézendő minden külső *jussát*;
 De egyéb *soctussáért Patrimoniumát*
 El-nem veßti, mert a' *jus* nézi Attyafiát.
 Hidlenség *Notájában* ha a' Papok esnek!
 Ök Egyház jószágából semmit el-nem veßtnek;
 De abban *successivè* a' melly Papot téßznek!
 Azon Egyház jószágai, azon Papé léßnek.
 Egyéb dolgokban álló mindenféle perben,
 Az Egyházi semélyek *Secularis* ellen,
 Viszont *Secularisok* a' Papi Rend ellen,
 Minden *pœnán* maradnak ök egyenlő terhen.

XLV. TITULUS.

Papnak kárt 's adósságot fizetni kell pénzzel;
 Kit ha nem tehet Biró! Pap jóvát véßzi-el,
 'S *Creditort contentálly*a, míg ő azt betsüvel
 Jószág jövedelméből ki-válttya illy renddel:

Ha

Ha Papnak ingó jóva annyi érő nintsen;
 Mellyből *Creditor* 's káros *contentumot* végyen!
 Biró a' Pap jószágát ott egy ideiglen
Ufussáig iktattya *Creditor* kezében.

XLVI. TITULUS.

Káptalanok, 's *Conventek* egész *Collegája*
 Mindenik hatalomnak, ha lesz *patratora*!
 Őket nem különkülön kell *aggraválnia*,
 De úgy kell, mint egy személyt *sententiáznia*.
 Ha pedig Káptalanok avagy a' *Conventek*,
 Valahol külön-külön *violentiát* téznek!
 Ugyan ott jószágokról perbe idéztetnek,
 'S külön-külön Birótól *Sententiát* vésznek.

XLVII. TITULUS.

Mikor a' Káptalannak ős józága nintsen
 'S fő-váltságon el-marad, vagy kár fizetésen;
 Ha kérded elég-tételt a' Felperes itten,
 Azon *convincta parson* mi formában végyen?
 Akkor a' több *Collegák*, valamennyin léfznek
Reus jóvedelméből a' mit fel-vehetnek,
 Személyére tudnillik a' melly jutna ennek,
 Tartoznak meg-fizetni abból Felperesnek.

XLVIII. TITULUS.

A' Papok Tisztartói ha másnak kárt téznek,
 Akar Papok legyenek ők 's akar Nemesek!
 De ők azon józágból, hol tisztet visélnek
 Mint más külső Nemesek perbe idéztetnek.
 Es ha a' kárt el-érik rajtok per folyással!
 Tehát ugyan Tíztségek alatt való jókkal
 Tulajdon ömagokat néző *bonumokkal*,
 Kell *Aetornak* 's Birónak lenni *contentummal*.

XLIX. TITULUS.

Pralátot és Káptalant együtt *Conventjekkel*
 Mint fokták hatalomért megnyerni törvényel,
 Es mint menekedgyék külön-külön hittel,
 Azt a' *Tripartitum*ban olvaflad-meg renddel.

L. TITULUS.

A' melly *Pralatusok*at ujonnan választanak,
 Kik külön meg-östözva Káptalantól vannak!
 Első napjáról fogva *Electio*joknak
 Estendő szabadságok vagyon mint árváknak.
 Kik-is olly szabadsággal élnek ez Országban
 Hogy jószág-'s levél végett, indúlt per folyásba
 Nem tartoznak felelni *Controversiákban*
 Esztendeig, míg vészik leveleket számban.
 Mindazáltal hatalom felől indúlt perben,
 Mint Nemesek úgy ők-is vonatnak Törvénybé;
 Ha *Pralát* Káptalannal *indivisus* léfzen!
 Tehát nekik nem adnak *Prorogátát* széken.

LI. TITULUS.

Pralát Pradeceffora vétkéért Törvényben (ben
 Nem bűnhődik, hogyha azt né vonták vólt per-
 De a' Jobbágyok felől búkség Törvényt tégyen
 'S *Aetornak* ha jobbágya kárt tett, megfizessen.
 Ekklesiák jószágit a' *Pralatok* 's Papok,
 Vétkekért el-nem vesztik, ha min elmaradnak
 Hanem a' mit közzüllők Fején el-marasztanak!
Contentumot kell tenni a' kárért *Aetornak*.
 Fiú, Attya vétkéért nem kárhoztathatik,
 Sem pedig Fő-váltságon nem *convincáltatik*,
 De Attya józáganak bótsin marasztatik,
 Mellyet meg-váltania kőz-bötstsel tartozik.

Ha jószágot valamely *Prelatus* el-foglal;
 Es a' *paratum* után azután ő meg-hal!
 Tartozik *Successor*a Törvény szerint azzal:
 Hogy *Actornak* felellyen perben *ratio*val.
 Ha a' *Prelatus* által jószág el-vétetik,
 'S azután a' *Prelatus* másuvá költözik!
 Tehát a' *Successor*a perbe vonathatik,
 Es azon per folyásban felelni tartozik.

LII. TITULUS.

Semmi perek, kik jószág felől indíttatnak!
 A' Papok Törvény székin nem *agitált*tnak;
 Hanem minden jószágról álló per folyásnak
 Igyek, a' külső Birák előtt *terminálnak*.
 Mert jószág Birodalma Királyok *jussával*
 Vagy ítelt levelekkel, és *Sententiával*,
 Tartatni és bírani szoktak valósággal
 'S nem Egyházi Biráknak levelei által.
 Sőt a' per czikkelyit-is ott kell meg-keresni,
 Hol'smelly széken dereka pernek kezd indulni;
 Azért pert Papok székin nem kell mozdítani,
 Mert Pap előtt nem szoktak azok végben menni.
 Ha valaki valamit fel-vállal hitire,
 Adós lépzen, vagy köti magát kezességre!
 Az-is külső Biráknak gondviselésére
 Hagyatik, és nem vízik a' Papok székire.
 Ha ki pedig másokért hitit le-téendi,
 'S azonközben halála találánd törtrénni!
 Tehát *Successor*itól, 's *Heres*itől néki
*Praten*sioit *Actor* méltán meg-veheti.

LIII. TITULUS.

Káptala

Káptalanok, 's *Conventek* Udvar-Biráinak;
 Kik a' Jobbágyok között parantsolni szoktak,
 Olly méltóságok vagyó mikor Törvént mond-
 Valamint ömagoknak a' Káptalanoknak. (nak
 Sőt a' *Diaconus*-is szintén azon móddal
 Elhet Papi jószágban perben méltósággal;
 De az ő határán kül *Constitutio*val
 Kell Káptalan nevében perelni másokkal.

LIV. TITULUS.

Az *Aurane Prioratus* Lajos Király által
 Szereztetett volt régen bizonyos okokkal;
 De mivel most nem élnek azon méltósággal!
 Tés-is se kívány élni ollyan *Titulussal*.

LV. TITULUS.

Ha valakit Törvénnel fején el-marasztanak,
 Es reá *Capitalis Sententiát* mondnak!
 Tehát nem tsak jószágát foglallyák-el annak;
 De fejét-is el-ütik mint *malefactornak*.
Sententia levéllel valahol talállyák
Executio után bátran meg-foghattyák,
 'S *Competens* Birájának kezeibe adgyák
 Mert magoknál peresek ötet nem tarthatják.
 Hanem minél hamarébb a' Biró kezében
 Tartoznak ötet vinni oda hol Tiszt lépzen;
Executio előtt-is sőt Esztendeiglen
 Holott kapják, megfogják akarmelly helyeké.
 Es mikor Biró kézhez a' vétkes vitetik,
 Ott hogy ő meg-békéljék harmadnap tartatik;
 De ha *Actorral* addig meg-nem békélhetik!
 Büntetésre *Actornak* kezébe adatik.

F

Kit.

Kit-is, ha a' Felperes Törvénnel meg-ölet;
 Vagy *Sententia* berint másképen meg-büntet!
 Jószágához azután a' Biró nem férhet
 Sem semmit a' Felperes abból el-nem vehet.
 Hanem minden jósága annak Fiaira,
 Vagy ha azok nintsenek! Attyafiaira,
 Leányira, vagy pedig más *Successor*ira
 Minden fizetés nélkül szállanak azokra.
 Annak egyéb jóvához a' Biró nem nyúlhat
 Hanem fogsága napján mit nála találhat
 Magának azt veheti, 's nála az maradhat;
 De egyéb jovaiban ő nem *Succed*álhat.

LVI. TITULUS.

*Sententi*ázott személyt ha meg-nem foghatták!
 Tehát jószágát annak, ha lesz, el-foglallják!
 De azok kik *juss*okat ahoz *pretend*állyák!
 Fiai (: *Successori* :) köz-bóttstsel ki-válttyák.
 'S ha Fia, *successori* nem léfznek Vérekkel!
 Tehát *Conterraneus* vagy szomszéd válttya-fel,
 Akkor, mikor a' Biró arra napot rendel,
 Felperestől's Birótól ki-válttyák köz-bóttstsel.
 Mert ha addig azon *jus* nem *regim*áltatik!
*Sententi*ában marad, és abban hagyatik,
 Míg arra a' Királytól kegyelem adatik
 Vagy annak váltságára *Novum* hozattatik.

LVII. TITULUS.

Király ha meg-kegyelmez *Sententi*ázottnak!
 Nem Díjáról adatik a' *Gratia* annak,
 Sem pedig nem használ harmad-rész *juss*ának
 De a' Fejét, 's más két részt nyeri-meg magának.

Sőt

Sőt Palatinus székin *Gratia* sem *suffrag*ál:

A' két Részt-is el-nyerik ott *Sententi*ával;
 Kit Palatinus mihelyt perrel *apprehend*ál,
 Másnak *confer*álhattya, mert szabadságán áll,
 A' ki pedig Hitlenség *Notá*jában esik
 Olly jószágbeli részek a' perest nem nézik,
 Mert azok el-adása a' Királyt illetik,
 'S Király annak adhattya valakinek tetssik,
 De Hitlenség *Notá*ja melly *Repulsi*óból
 Következett, ennyiben, az különböző attól:
 Mert peresnek harmad rész adattatik abból
 'S két rész pedig Királynak jut azon jószágból,
 A' ki pedig Királytól *Grati*át *impetr*ál
 Annak Király kegyelme bizonytal úgy használ,
 Ha esztendeig vétkes *Actor*rral *concord*ál;
 De ha meg-nem békéllik! *Gratia* nem *tene*ál,
*Sententi*ával pernek ha végét szakasztod!
 Esztendő alatt szükség azt *Exequal*tatnod;
 De te azt vesztegléssel hogyha el-múlatod!
Resuscitatoria nélkül nem bántathatod,
 Ha reád *Capitalis Sententi*át mondnak
 Hatalmában 's kezében adatol *Actor*nak!
 Ott semmit nem használhat kegyelme Királynak
 Abból, hogy megmenthesd lejedet magadnak,
 Mert vétkes szabadsága akkor *Actor*on áll,
 Es azon ha a' vétkes *Actor*rral *concord*ál;
 Kit-is ha *Actor* akar szabadon *exequal*ál,
 Mert hogy másnak *ced*áljon nem kételen a'val,
 Az Országban olly Törvény jószág el-adásban:
 Azért jött-bé, hogy vétkes olly állapottyában,

Akkor maga jószágát feje válttságában
El-adhattya Fiai, 's Véri ellen abban.

LVIII. TITULUS.

A' kit *per non veniten* fején el marasztanak!
Mig az *Altornak* arról *Sententiát* adnak
Addig ott az Alperest (nem *captiválhattyák*)
Sem pedig semélyében ötet nem bánthattyák.

Sőt míg a' *Sententiát* Biró kéznél hagyják
Levél ki-adásról-is Birót el-tílhattyák,
'S a' Káptalanokat-is *inhibeálhattyák*
Az *Executiótól*; *Juristák* úgy tarttyák.

Mihelyt *Inhibitio* Biró előtt léfzen!

A' *Sententia* terhét le-kell tenni épen;
Sőt azonkúl a val-is tartozik hogy Béken
Melly előbb következik *Altornak* felellyen.

De mikor *Capitalis pœnából* hozatik,
'S *Allegatiok* szerint kire ki-mondatik
A' *Sententia*! Levél nélkül meg-fogatik
A' vétkes és érdeme szerint büntetődik.

LIX. TITULUS.

Ha valaki *Ostavan*, vagy más Törvény széken,
Bizonyos okok miatt nem lehetne jelen!
Méltó maga mentséggel hogy ő akkor éllyen,
A' Törvény meg-engedi; a' melly lehet illyen.

Ha a' Székre indulván ő meg-betegülne;
Vagy Vizek árradási miatt nem mehetne,
Vagy szegénysége miatt lovat nem vehetne
Es nem-is fogadhatna 's a' miatt el-késne.

Ha peresi, 's más latrok által meg-fosztatik,
Sebhetik, annál inkább ha meg-ólettetik,

Eset.

Es ezekhez hasonló dolgok ha késlelik!
Méltán ment lesz, hogyha az *verificáltatik*.

LX. TITULUS.

Ha ekképen valakit meg *sententiáznak*;
Es Fiai 's Leányi osztozatlan vannak!
Ott jóvát *sequestrállyák* *Sententiázottnak*
Altor és Biró között azok fel-osztatnak.

Mobile bonumokból álló minden Részek
Köztök egyenlőképen mind oszlóra mennek,
Mellyből Fia 's Leánya 's Felesége ennek
Hogyha osztozatlanok! egyenlő részt vésznek.

Fiú Attya vétkéjért nem *crimináltatik*,
Sem Attya ő Fiáért meg-nem büntetetik;
A' melly ingó, 's ingatlan jók Leányt illetik!
Abból Réfze *sequestrum* által ki-adatik.

LXI. TITULUS.

Major Potentiáért ha kit *Evocálnak*,
'S addig meghal míg vége szakad perfolýásnak!
Tehát annak Fiának, vagy Attyafiának
Kell Bótsin el-maradni az ő jószágának.
Mellykárt 's jószág foglalást az Attyák tótteneik!
Azt Fiaknak 's Véreknek meg-kell fizetniek;
De ha Biró Törvénnel véget vét ezeknek!
Ott a' kárért *jurálni* kell a' peres félnek.

LXII. TITULUS.

Attyok *Notája* után melly Fiak születtek;
Réfzt Attyok jószágából azok nem vehetnek,
De a' *Notázás* előtt a' melly Fiak lettek!
Az Attyok jószágából azok Réfzt kérhetnek.
Melly gyermek pedig vagyon Anyjának méhében,

F 3

Mikó

Mikor az édes Attyát meg-*Notázzák* perben!
Tehát mint a' több Fiak, ő is azonképen
Attya és jószágából 's jóvából Részt vészen.

LXIII. TITULUS.

Melly Fiaknak Attyokat meg-*sententiázták*,
'S ők azután lettenek, hogy már *exequálták*!
Tehát Attyók jószágát Fiak ha akarják
Szokás szerint közbőltsel azt *redimálhattya*ák.

LXIV. TITULUS.

Attyával Fia, ha meg-*Sententiáztatnak*,
Es azoknak jószágok Királyra szállanak!
Tehát kinek *Gratiát* ő közzüllők adnak,
Az *redimálhattya* azt, 's őlesz Ura annak.
Ha *Sententiáztottnak Succesora* nintsen,
Es az ő öröksége Királyra száll ingyen!
Tehát a' kit a' Király kegyelmében vészen
Válttya-meg a' jószágot, 's ő *succedál* ebben.

LXV. TITULUS.

Ha mellyŰrnak, 's nemesnek külső vármegyékből
Magyar és Tót országban 's mind pedig Erdélyből
Jóssági lévén 's Fején el-marad Törvényben
Ha kérded el-vesti-e jószágit kün és ben?
Azt mondom: el-nem vesti, hanem melly Ország-
Convincállják ott vészik *Executióban*; (ban
De más Országban lévő külső jószágiban
Törvény ellen más Biró, be-nem mehet abbá.
Ha pedig Hitlenségnek *Notájában* élük!
Valaholott jószága *deprehendáltatik*,
Melly a' szent Koronához *de jure* tartozik,
A' Király hatalmával mind el-foglaltatik.

LXVI. TITULUS.

Miben különböz *Nota* a' *Capitalistól*!
Feljebb annak rendiben sálottunk már arról,
Holott emlekezetet tettünk a' *Notáról*
Es a' *Notával* együtt a' *Capitalisról*.

LXVII. TITULUS.

Ha *minor Potentián* Némest *convincállják*!
ötet személye szerint nem *captiválhattya*ák;
Hanem ingó 's ingatlan jovaiból Birák,
A' kárt és a' Biróságot méltán *exequállják*.
De *Quinque Casus*okon kül minden hatalmok
Nemes házra menésből, 's verésből kik állnak,
Foglalás, fogás, ölés miatt kik indúlnak,
His exceptis, mondatnak kisebb Hatalomnak.
Ha *Inclut*, *Actioját* *Actornak* tagadgya
'S *Actor* keresetire magát *submitállja*!
Mint vét *Actornak* hitet ott a' Szék Birája
Azt, annak rendi szerint *Decretū* meg-mondja.!

LXVIII. TITULUS.

Ha *minor Potentiát* szegény Nemes *patrál*,
Kárt és hatalmat téven *Onusban* *incurrál*,
Kinél-is *Exocutor* ha semmit sem talál!
Illy okon Nemessége néki nem *suffragál*.
Mert az olyan *Casusban* ötet meg-foghattyák
'S Biró kéznél tizenöt napokig tarthattyák
Addig ha nem *concordál*, vagy fizet *Actorna* k!
ötet azután *Actor* kezeibe adgyák.
Kit is magánál addig tart míg ő meg-fizet
Actornak, és Birónak ő eleget tehet;
De különbben az *Actor* nem, bánthattya ötöt,
Hané

Hanem úgy kell tartani, mint egyik háznépét.

LXIX. TITULUS.

Ha valaki, más embert Szék Binén meg-motskol,
Avagy ottan más ellen, hogyha bídalmat ből!
Szék törésén el-marad; mellyet az *usus*ból
Száz forintig *Exequál* Biró jószágából.
De ki Király Tabláján Szék törésben esik!
Az ellen olyan Törvény és *usus* tartatik:
Hogy ő száz forintokat le-tenni tartozik,
'S mig azt ott le-nem tébi, ki-nem botsáttatik.

LXX. TITULUS.

Calumnia magyarul patvarnak mondatik,
Melly tsalárd per kezdésből lenni esmértetik,
Patvar, *Capitalis*nak noha nem mondatik,
De ahoz hasonlónak majdan ítéltetik,
Pert a' ki kezd két Binnel *dolussal*, *fraussal*,
Pert indítván egy úton zálog *Titulussal*,
Es más úton keresi azt örökös *jussal*!
Méltán *convincállyák* azt a' perben Patvarral.
Vagy a' ki egy pert elkezde valamelly dologban,
Külön-külön egy úton és egy per folyásban
Folytattya azt két Birák *presentiájában*!
Az-is hasonlóképen *incurrál* patvarban.
Ísmét, ki pert el-végez valamelly dologról,
Leány negyedről, *Dósról* vagy *Parafernumról*,
Zálogos és örökös egyébféle *jusról*;
Sőt *expediállyá*-is Alperest azokról.
'S azután azon dolgot bizonyos időben
Keresi, úzi, fúzi, 's fogja amazz perben,
'S *Actioját* folytattya *Expediurus* ellen!
Akképé az-is esik patvarnak terhébé.

Vi-

Vízont a' melly dologban végső Törvént tébnek
'S afféle pert újolak ha kik el-kezdenek
Királynak új kegyelme nélkül! az ilyenek
Törvény szerint Patvarnak *pénájába* esnek.
Calumnia *pénája* ötven girát téfzen
A' mellé azon *Causa*, kit keresnek iten:
Akar Vár, akar Jószág, és akarmi légyen!
Azt *Actor* örökösön el-vefzi a' perben.
Melly *pénával* a' Biró 's Alperes osztoznak;
Két Részt abból a' Biró el-véfzen magának;
Es annak harmad részét adgya az *Inctus*nak,
Ez méltó büntetése *Calumniator*nak.

LXXI. TITULUS.

Király másnak jószágát ha zálagosítja,
Ísmét azt megint másnak örökösön adgya,
'S abban a' *Donatarius* magát bé-iktattya,
'S *Possessor*t meg-kinállyá, hogy pénzt *leválja*.
Melly-is noha két színnek lennie láttatik,
Mivel két színnel azon dolog kerestetik;
De azért a' két útnak méltán nem mondatik,
Sem pediglen Patvarnak akkor nem tartatik.
Ha valaki *Contractus*, vagy *Consensus* által
Jószágában bé-mégyen másnak iktatással
Es más azt el-foglallya, 's birja hatalommal
'S iktatásnak ellent mond *Contradictio*val.
Es ha Ellen-mondásért azt *Evocáltattya*
'S az el-foglalásért-is külön *prosequállyá*,
Ő Patvaron nem marad a' Törvény azt tarttja.
Mert amaz a' Jószágot nem jó úton birja.
Ha jószág valakinek zálogban adatik!

F s

An-

Annak igaz Urának ő lenni láttatik,
 Addig, a' míg pénzével meg-nem kínáltatik;
 Melly pénzt, hogyha né *levál*! hamisnak tartá-
 Ha a' magva-szakattnak olly jóbága volna, (tik.
 Melly másnál valakinél zálogban állana,
 'S a' magva-szakatt Vére és fogadott Fia
 A' pénzzel meg-kinállya, 's amaz nem *levál*ja
 Azonközben iktattya magát kínáló fél,
 Azért, hogy bé-ne tellyék az elszendő: Evel
 Iktatást, és kínálást téfzen *Levelével*!
 Nem bűnhődik Patvarnak soha-is terhével.

LXXII. TITULUS.

A' Nyelvnek váltsága-is száz forintot téfzen
 Melly hozatik méltatlan panaszért más ellen;
 Ki mást meggyaláz, motskol hírében, nevéb,
 Azt Birák nyelv váltsággal büntetik *Törvéne*bé.
 De azért a' derék per illy panaszért, 's vádért,
 Örökösön el-nem vész miként a' Patvarért
 Mert ha bírságot fizet nyelve váltságáért!
 Ujjonnan el-kezdheti perit jószágáért.
 Melly Bírságnak két része Biróé lesz épen;
 Abból a' félreles rész harmad részt el-vészen,
 Mint ezt a' *Decretumnak* második Réfzében
 Ott ezen *Titulusban* találod ekképen.

LXXIII. TITULUS.

Midőn igaz tételre a' *Triumphans* megyen,
 Es ott a' *Succumbens pars* mint vesztő-fél perbé
 Fegyverrel és erővel áll nyerő-fél ellen!
Repulsiot mondatik, hogy Az akkor téfzen.
 Mert *Sententia* Biró által ha mondatik

Es az

Es az ellen ott fegyver, vagy tör mutatattik,
 Vagy más fegyver nemével az ellenzettetik!
 Tehát a' *Repulsió*-tételnek tartatik.
 Melly mindenféle pernek egyszer vége után
 Meg-engedik fegyverrel, hogy tételsek méltán,
 De ha kétszer *Repellál* bár akarmi formán
 Azért meg-*Notáztatik* a' vesztő-fél Táblán.
 De a' *Repulsió*ért kit egyszer tselekszük!
 Hetvenkét forintokon Táblán marasztatik;
 Melly Bírságnak két része a' Birót illetik,
 Ímét a' nyerő-félnek harmad rész adatik.

LXXIV. TITULUS.

Ki-vontt fegyverrel, törrel, sablyával, doronggal,
 Emberek lökságával, vas-bottal, füstéllyal,
 A' ki rettentést téfzen, 's félelmet azokkal!
 Valósággal *Repellál* akkoron bizonynyal.
 Egy dologban valakik *Repulsiot* téfzenek
 Hatalmas úton 's módon! Bár főkan legyenek
 De mindnyájan egy *Marta* arany terhbe esnek,
 Kit hetvenkét forinttal kell meg-fizetniek.
 Ha kiazón dologban *Regiust* vádolna:
 Hogy a' *Relatoriát* nem jól írta volna!
 Olly dologért *Regiust* kell *prosequálnia*,
 Es ott a' Törvény folyást nem kell *turbálnia*.

LXXV. TITULUS.

Ha valakit a' Király akar *Notáztatni*!
Generalis Diatát kell arra hirdetni,
 'S a' vétkest semely Berint kell reá hivatni,
 Es nem Prokátor által kell *Evocáztatni*.
 Ki ha el-jő, 's ügyének igaz okát adgya,

Igen

Igen jó lesz, ömagát ha meg-tisztíthattya;
De ha el-jő, 's nem jő-is, magát nem *purgallya!*
ő, ott meg-*Notáztatik*; *Decretum* azt tarttya.
Mellyről költ *Sententiát Salvus Conductus*sal,
Sem *Inhibitio*val, 's *Contradictio*val,
Sem pediglen *Novum*mal, vagy *Repulsio*val,
Nem ellenzhet az *Inctus* semmi orvossággal.

Másod *Repulsio*-is *Notát* hoz magával;
Annál inkább harmadszor nem élhetni aval;
Mert mikor reá mennek a' *Sententiá*val
Ott az ellen nem élhet senki orvossággal.

Ezenkül a' *Notának* több *speciessiben*
Mellyek az első *Parban* vannak *seriesben*
Mint élly; *Decretum* arra második *Résében*
Ezen *Titulus* alatt, meg-tanít bővebben.

LXXVI. TITULUS.

A' ki, perfolyásban nem vólt sem nem vesztett,
Sem pedig nem *Succumbált* a'nál inkább nényert
Az tehát *Repulsio*t rendesen nem tehet,
Sem azzal *Sententia* ellen ő nem élhet.

Ha valaki, Várához tartozó Faluját,
Másnak adgya és minden ahoz lévő *jussát*;
Azonban ő meg-halánd, és más az ő Várát
A' Királytól meg-kérven bé-iktattya magát
Ertsed ahoz tartozó *pertinentiákban!*

Tehát azon *Possessor* ki lakik Faluban
Bátor ne lótt légyen-is azon *Causában*
De méltán *Repellálhat*, mert van módja abban.
Mert ott a' *Repulsio* méltán tétethetik
Es annak *onussával* nem-is büntethetik,

Főké-

Főképen ha a' perben *verificáltatik*;
Hogy az *Impetitortól* nem jól kerestetik.
Ha valaki jószágot el-nyér örökösön
'S azon jószág zálogban más kezénél lészén,
Bátor zálogban lévő ne lótt légyen perben;
De míg pénzét le-tézik *Repellálhat* itten.

LXXVII. TITULUS.

Repulsio, 's Prokátor feleleti után (Táblán,
Gyakran élnek *Novum*mal mind Széken 's mind
Mellyet a' Király enged pereseknek méltán
Simplex, vagy fundáltatott *Novum cum gratián*.

Hogy annak erejével peres felelhessen,
Es ügyét forgathassa, 's újlag élhessen,
Fogást és ellenverést *Novum*mal tehesse,
*Error*t és fogyatkozást azzal építhessen.

Király méltóságoson ő *Regimenéből*
*Novum*ot szokott adni Királyi kedvéből
'S *Privilegium*ot-is ilyen kegyelméből
Nova Donatiokkal együtt ad Tisztiból.

Novum által pediglen a' melly per kezdődik!
Az, tsak egy *terminuson*, véghez vitetődik:
Sőt minden perek előtt elő-vetetődik,
Nem hagyatik függőben mert el-végeződik.
Peresek, míg a' per függ, 's míg *Deliberálnak!*
Prokátor feleletet, addig meg-híhatnak;
De a' melly peresfélnek végső Törvént módnak
Olytán feleletet, nem *revocálhatnak*.

Novum cum gratiával peresek élhetnek;
De annak *vigorával* mást nem ellenzhetnek;
Sem *Sententia* mellől azzal el-nem vetnek,
Mert a' Birak igazat téznek nyerő félnek.]

Hanem azon peres-fél, ki azt *impetrálta*
 Perit a *Novum* mellett, hogyha kedve tartya,
 Az *Executio* után bátran folytathattya
 Es annak rendi szerint úgyit forgathattya.
 De a' *per non venire* kik *Novumot* nyernek!
Sententia ki-adást azzal ellenzhetnek;
 Melly dologban peresek, ha *novummal* élnek!
 Azok első *Oktáván effectumba* mennek.

LXXVIII. TITULUS.

A' ki perben nem forgott, s a' pert el-fem veszti,
 Hozhat-e az *Novumot*, ha kerdi valaki?
 Felelet: hogy nem hozhat míg Amaz él senki;
 De ki a' pert el-veszti, ha meg-hal, hozhatni.
 Mert senki buzájában farslót más nem vethet;
 Mindazáltal, ha meg-hal, a' ki pert el-vesztett!
 Tehát, kire a' per száll, Az *Novumot* nyerhet
 Es azzal Törvény szerint szabadoson élhet.

LXXIX. TITULUS.

Prokátor feleleti akkor meg-hívatik:
 Mikoron az ő szava ott *revocáltatik*;
 Melly szó *Principalistól* ha *Revocáltatik*!
 Ott illik azt meg-híni hol a' per kezdődik.
 De ha *Transmissioval* másuvá botsátták!
 Ott kell azt *Revocálni* hová *transmittálták*;
 Mert míg a' per függőben vagyó meghíhatják
 Es míg kérdőben forog, azt *revocálhattyák*.

LXXX. TITULUS.

Prokátor feleleti a' hoßbú perekben,
 Nem *reclamáltathatik* külömben a' Széken:
 Hanemha azt meg-híjják, míg per leß függőbén,
 Es míg a' *Sententia indecisa* lében. De

De olly perekben kiket *Breviseknek* mondnak
 'S *Insinuatioval* a' mellyek indulnak,
 A' kiknek tudnillik egy *Terminust* adnak!
 Olly perekben Prokátor felelést meg-hínak.
 Ugy hogy ha a' Prokátor tett rosz feleletet,
 Es a' *Principálisra revocállya* ötet,
 Tehát ismét Prokátor feleletet tehet
 Es azt *reformálhattyá*, a' mikben vétkezett.
 Ha pedig a' Prokátor Törvényben vétkezik!
 Azon helyt tereh nélkül *revocáltathatik*;
 De ottan a' meg-hívás másként nem engedik,
 Hanem hat forintokat le-tenni tartozik.
 De ha a' *Judicium* végződén *expirál*!
 Akkor a' *Revocatio* többre mégyen annál;
 Merta' ki Biró előtt akképen *revocál*,
 A' meg-hívásért ötven girákat *deponál*.

LXXXI. TITULUS.

Prokátorát, kétképen kiki meg-híhattya:
 Először, míg a' Biró a' Törvényt ki-mondgya,
 Ha isméri, hogy a' per ötet *aggravállya*!
 Az ötven gira terhel ott *revocálhattyá*.
 Másodszor: ha az első végzés el-végződik,
 Es mindgyárt az utolsó végzés következik;
Insinuatioval a' melly per kezdődik,
 Prokátor feleleti *revocáltathatik*,
 Ha pedig az *Oktava*, vagy *Brevis* el-telik!
 Ahoz Király kegyelme ottan kívántatik,
 Es ismét ötven gira ehez számláltatik
 Prokátor feleleti úgy *revocáltatik*.

De a' Prokátor vallást minden Részzeiben,
 'S akarminémű *jus*nak *speciasse*iben,
 Azt *gratia* nélkül-is meg-híhattyák perben,
 Ha peres ötven girát Szék színén le-tészen.

LXXXII. TITULUS.

Prokátor feleleti mikor meg-hivatik,
 Akkor per le-szállása gyakran következik,
Actio ha Birótól ott el-olvastatik
 Es abban olyan véték lenni találtatik:
 Melly véték miatt Biró abban ítéletet (het,
 Törvény szerint né mondhat sem pedig né te-
 Akkor az *Actio*ban lelt tévelgéseket
 Meg-kell *corrigálnia* az olyan vétkeket.
 Ha perrel akar Falut valaki keresni;
 Azt névszerint hol légyen, jól meg-kell nevezni,
 Es melly Vármegyében van, azt-is megkell írni,
 Mert külömben azon per le-fokott állani.
 Ha pedig az Alperes azt tsak el-hallgattya,
 'S *Actio*kban lött *Error* nem *controvertállya*!
 Akkor a' *Sententiát* a' Biró ki-mondgya:
 Mert törvény *merituma* méltán azt kívánnyá.
 De ha azon Alperes *Error* deprehendál,
 Es azon *Error* ellen a' perben *contendál*!
 Akkor azon *Causa* mindgyárt *condescendál*;
 Mellyet *Actor* azután kereshet más móddal.
 Hatalom dolgában-is ezent kell érteni, (ni,
 Kit? holott? s mikor történt? megkell magyaráz-
 Mert magyarázat nélkül perbé nem nyer senki
 Azért az *Actio*ban *Terminust* kell tenni.

Vala-

Valaki *patratumra* másokat fel-vészen
 Külön-külön *clausulák* szoktak lenni ebben:
 Mert Mód a' hivatalban esik háromképen,
 Első: Melléje vevő, ha maga ott lészén.
 Második parantsoló: ha másnak parantsol,
 Harmadik: ki reá küld mást gonosz bándékkal,
 Midőn másnak meghagya, hogy mást erősbakkal
 Meg-ölyön, verjen, fogjon hatalmas kéz által.
 Azért azon történet ott jól meg-tudassék
 Hogy azon tselekedet ki által tétessék,
 Es az igaz ítélet, hogy ott meg-érteffésék,
 Artatlan a' bűnössel együtt ne büntessék.
*Actio*ját Felperes ha roszszúl fundállya,
 Azt hat gira birsággal ő deponálhattya,
 Melly Birságnak két része Széket *concernállya*,
 'S harmad részt magának *Indus vendicállya*.

LXXXIII. TITULUS.

A' pernek le-tételit addig meg-engedik:
 Míglen a' *Sententia* perben ki-mondatik;
 De ha a' *Sententia* végben vitetődik!
 A' per annakutánna le-nem tétetődik.
 De a' melly *Sententiát* *intermediáns*nak
 Törvény szerint *Juristák* neveznek és módnak
 Olly *Sententia* után pert deponálhatnak
 Ha itél, *Actor* onust nem vében magának.
 De *Actor* Alperestől ha birságot vészen,
 A' melly *Sententiából* hozattatott lészén,
Repulsoért 's egyébért *emergált* Törvényben,
 Azután nem mindenkor tehetni-le itten.
 Jelesben tsalárdtságot ha ott Biró szemlél

G

Es vé-

Es vészi azt eszébe, hogy *Actor* azzal él;
Ott akkor a' bölrs Biró olyan Törvényt ítél:
Hogy tsalárdság 's álnokság senkinek né segél.
LXXXIV. TITULUS.

Ha ki örökös *jushoz jussát* *pretendálja*,
'S jószág végett az *Inctus* Táblán perbe fogja,
Ha más kívülötte ahoz közit mondgya,
Es magát *ingerálni* a' perben akarja.
Tehát az *ingessio* ott meg-engedtetik,
Míglen a' *Sententia* ki-nem mondattatik;
Mindazáltal olly okkal, hogy ő tudniillik
Refundálni költségét *Actornak* tartozik.
A' ki valamelly perben ömagát avattya!
Akkor abban ömagát *Actornak* tsinálja;
Azért valaki magát abban *ingerálja*,
Ahoz *jussát* 's vérségét meg-kell próbálnia.
De a' melly per zálogos *jusson* fundáltatik.
Es jószág foglalása végett indittatik!
Azokban *ingessio* meg-nem engedtetik,
Mivel a' Törvény ellen lennie láttatik.

LXXXV. TITULUS.

Ha valaki, valakit Törvényre *attrahál*,
Ingó 's ingatlan jószág végett üz 's *prosequál*,
'S abbanha *Sententia* előtt *Ingerens* áll,
Es azonban az *Actor Inctussal* *concordál*.
Ha mondom ott az *Actor* 's *Inctus* megbékélnek;
Ingerensnek munkái ott semmivé lésznek;
Mert ha fundamentomi dolognak el-dűlnek!
Azok-is le-romlanak, mit arra építnek.

LXXXVI. TITULUS.

Bírságoknak két részét mindenkor a' Birák

El-

El-vészik, és peresnek harmad részét adgyák;
A' Szék szinén mindenkor kész pénzzel a' girák
Egy-egy forintot érnek, ha ott *deponállyák*.
De pénze *convinctusnak* ha nem talál lenni,
'S Birót inti emberét botsáfla bertsólni,
Es meg-kezd minden girát marhával fizetni!
Egy giráért két-száz pénzt kellettik le-tenni.
Ha pediglen a' Birót ő meg-nem kinállya:
'S Biró igaz tételre emberét botsáttya!
Akkor többre mégyen-fel az *onus mártája*;
Egy girát négy forinttal kell *deponálnia*.
Mikör *Execusiot* akarsz *celebrálni*!
Először ingó jókból, kell azt *exequálni*;
Ha az nints? ingatlanhoz kell azután nyúlni;
Akképen kell igazat Törvény szerint venni.
Inctus első *Octaván* ha meg-nem jelenik;
Három girán el-marad; i'mét ha hivatik,
'S melly másod hivatalnak ottan nevezterik!
Ujólág három girán *Inctus* marasztatik.
De a' köz iktatásban és határ-járásban
Tsak egy-egy bírság esik rendberint azokban,
Ha nem jó! három girán rövid per-folyásban
El marad; de Jobbágyi egy-egy girán abban.
Actor Király Törvényén ha nem *compareal*!
Hat girákon el-marad, mellyet hat forinttal
Deponálhat Szék szinén Birónak azonnal;
De azután egy girát, fizet négy forinttal.

V E G E a' Második Résznek

HARMADIK RESZ.

I. TITULUS.

Magyar, Horvát, Tóth, 's Erdély országok a'
mikben (rendiben,
Egyeznek, 's különböznek Törvények
'S *Causát* mint *transmittálnak* mindéütt békek-
Itt *Decretum* megírja *Harmadik Réfében*. (ben.

II. TITULUS.

Sok helyeken Szokások Törvénnyé váltanak,
Mert megrögzött szokásból Törvént csináltak
De semmi Nép, sem Kőtség Szerzést ömagának
Nem Serezhet csak maga, mert né Ura annak.
Valakinek tulajdon Birodalma nintsen!
Törvént az nem Serezhet, hogy ő azzal éljen;
De Király engedelme ha *accedál* ebben
Olyan szokást Serezhet, melly nints Törvény
Mert ha ellenére lesz más igazságának, (ellen.
Az Isten Törvényének és a' *Decretum*nak
Es Ország Biráitól költt *Sententiáknak*
Tehát azon Szerzések *annihiláltak*.
A' Székeken mindenütt hol a' perek folynak,
A' Király Udvarában azok botsáttatnak,
Kik-is *Transmittáltak* ott *decidálódnak*,
Bán, 's Vajda ellent né mond végzéssel azoknak.
Vármegyék-is végezést rehetnek holmikról,
Mezők, Rétek es Erdők 's Vizek őrzéséről,
Malmok állapattyáról és jóvedelméről
Hosszabb avagy rövidebb köztők folyó békről.
De arról-is különben ők nem végezhetnek,

Ha-

Hanem hogy a' Törvénnel azok egyezzenek,
Továbbá olly Szerzések köztők tsak erősek,
Mert olly Szerzést nem tartnak-meg külső ne-
A' Szabad Városok-is Sintén ezenképen, (mesek
Minden Tartománybéli Népekkel egyemben,
Kalmárok és árosok az önnön rendekben,
Vargák, Szabók, Timárok, 's egyebek Czéhek-
Olyatén Szerzéseket magok közt tehetnek (bé
Ha nékik meg-engedik azt a' Fejedelmek;
Tsak-hogy a' Szerzések jók, 's igazak legyenek
Es másoknak károkra azok ne essenek.
Melly Szerzést ő köztők a' nagyobb Réfz rendel
A' kik Méltóságosbak köztők tekintettel;
Az pedig ott a' jobb Réfz: holott ítéllettel
Melly Réfz többen vannak, kik jelesbek esssel.

III. TITULUS.

Nemes Személyek Diút fizetnek forinttal:
Erdélybé hatvan hattal, 's Tóth országba százal,
Prokátor meg-hívást-is fizetik annyival,
Erdélybé 's Tóth országba meg-írtt forint szám-
Dóssát *Relictának*-is Tóthok száz forinttal (mal
Fizetik-meg Erdélyben ismét hatvan hattal,
De ezt úgy értsd, ha Férje jóva mindazáltal
Ányileß; ha pedig nem! adják ilyen móddal:
Ha *Defunctus* jószága ott annyi nem leszen!
Ahoz képest a' Dóss-is kevesebbire mégyen
Dóssokat Ur Aßsönyok Tótok közt Erdélyben,
Miként Magyar Országban úgy véssik-fel éppé.
Erdélybé 's Tóth országban ha perek indulnak,
Kik jószág dolgairól folynia szoktanak!

G 3

Felső

Felső *Forumra* azok egyszer borsáttatnak,
'S *Judex Curia* előtt *examina*ltatnak.

Kiket *Judex Curia* ha meg-*examina*l!

Ismét tehát Vajdára, vagy Bánra *remittál*;
Mellyről oftán a' Vajda, vagy Bán *determinál*.
Es mint a' Törvény hozta, a' fzerint *exequál*.

Minor Potentiáért Erdélyi Nemesek,

ötven girákért, ötven forintot fizetnek,
De a' Vicé Isfánok, 's egyéb Vicé Tisztek,
Kétszer annyi bírságban külön-külön esnek.

Erdélyben *Dósi Reliéta* ekképen véfzen-fel:

Hogy a' *Dósnak* két részét le téfik két pénzzel,
Harmad részét fizetik marhával betsüvel,
Olyal, kit a' Vásáron könnyen adhatnak-el.

Ha *Ostavan* a' Nemes Szék törésben esik:

Erdélyben száz forintot fizetni tartozik;
De ha alsó *Forumon* Szék törést tselekszük!
Akkor ötven forintig ő meg-büntettetik.

Vivum Homagiumok Erdélyi Póroknak

Tizen-harmadtól forint a' száma azoknak;
Es ismétlen holt Díjak azon Parasztnoknak
Huſonót forintokat téfznek, 's bálmláttatnak.

Pórok közt húf forintra mégyen Tag-Baggatás:

Láb, Kéz, Orr, 's Fül el-metfzés, és a' sé kitolyás
Es ismét húf forintot ér az arczúl vágás;
De húf forintra ugrik a' fog ki-bajítás.

Nemes három forintot káráért hitivel,

De Paraszt egy forintnál többet nem vehet-el;
Nemes más mellett egyet, de Parasztok rendet
Hárman véfnek a' kárért ők egy forintot-el.

IV. T.

IV. TITULUS.

Székely Nemes Embernek ő Díja Erdélyben

Magok között huſonótt forintokat téfzen;

A' nyelv váltság tizenkét forintokra mégyen,

'S a' Fő váltság huſonnégy forintot ér Széken.

Székelynek öröksége száll maradványira,

Magzatira, vagy pedig ő *Successorira*,

Nota és *Capitalis* ügyek kül el-válva,

Fejét-is el-sem veszi, hanem azt meg-tartja.

V. TITULUS.

Homagium kétképen értetik 's vétetik:

Az, először köteles hűségnek mondatik,

Kivel kiki Királyhoz lennie tartozik,

Mikoron a' Királynak hittel meg-esküszik.

Es másodszor magyarul bírságnak mondatik:

Melly bírsággal Gyilkosnak feje meg-váltatik;

De mikor bántbándékkal Gyilkosságba esik!

Akkor ötet nem pénzzel, de törrel büntetik.

VI. TITULUS.

A' Király Udvarában ha pert *apellállyák*,

Es azon pert a' Birák ott *revideállyák*,

'S a' *reviso* után hogyha jóvá hagyják,

'S jóvá hagyván, az első Székre *remittállyák*.

Ha mondom a' *Succumbens Pars* ott *Novummal* él

Vagy Prokátor meghívást téfengyőzetett fél!

Ismét azon *Causát Novum* erejével,

A' Király Udvarában *transmittálni* nem kell.

De ha az *adversa pars* a' perben *succumbál*,

Kitudnillik azelőtt nem élt vólt *Novummal*,

Es Király Udvarába a' Székrel *apellál*!

G 4

El-kell

El-kell azt borsátani kérdőre bizonnyal.
 Ha Prokátor meg-hívtat tézf Vármegén sóddal!
 Azt, ott végbe viheted három forintokkal;
 Abból Ispánok két részt a' Szolga-birákkal
 El-vesznek, és a' peres ostromozik harmaddal.
 De Király Udvarában ha per el-vitetik,
 Es Ispánok végzése ott jóvá hagyatik!
 Tehát meg-hívtat tefhe ott meg-kettőztetik,
 Es a' három forintért, hat forint vétetik.

VII. TITULUS.

Melly perekben bírságok lennie szoktanak,
 Szék-törés, nyelv-válságó, a' kik fundáltatnák
 Avagy kissébb hatalom felől ha indulnak!
 A' Király Udvarából viszfza-borsáttatnak.
 Hogy Vármegyék Tisztei olytatén bírságból
 Réseket ki-vehessék; De melly per zálogról,
 Dósról, *Parafernum*ról, 'smás egyéb dologról
 Indul; azt *exequáll*yák Király udvarából.
 Mert afféle perekben bírságok nintsenek,
 Kik Dós, *Parafernum*ról, zálogról erednek;
 Sőt ha száz forintoknál ezek fellyebb mennek!
 Olyan perek Vármegyén meg-né ítéltetnek.

VIII. TITULUS.

Város, ott Városban gyűlt lakók egységével,
 Háznak és útszáknak épült bép rendivel,
 Kőrül vett kerítéssel, fallal, erősséggel,
 Mondathatik Városnak igaz nevezetel.
 De kik nevezteffenek szabad Városoknak
 Es Törvény szerint azok kiktől hallgassanak!
 Ezen *Titalus*át nézd erről *Decretum*nak
 Ott renddel fel-találd neveket azoknak.

IX. TITULUS.

Nemésekkel Díjokban egyenlők *Civisek*;
 De egyéb szabadságban meg-külömböztetnek;
 Mert határokon kívül bizonyágnak ezek
 Nemes személyek mellett elő nem vétetnek.
 Sem pediglen adósság, 's kár meg-vételére,
 Az ő Városokon kül Polgárokat hitre
 Nem erefztik a' Birák törvény szerint többre,
 Hanétsak egy forinttra, melly mégyé száz pénz-
 X. TITULUS. (re.

Melly pereket Városi Birák el-végeznek
 Azok a' Tárnok Mester eleibe mennek,
 Visont ha ott nem tetszik valamellyik félnek,
 Király *Personalissa* előtt ítéltetnek.

XI. TITULUS.

Pert Király képe elől ha visfza-borsátt'yák,
 Hová hátra küldték, tehát azon Birák
 Máßsor Tárnok békire né *transmittál*hatt'yák
 Hanem Király képihez, hogy ott *ventillál*lyák.
 Akkor valamellyik fél a' *Sententiá*val,
 Ki ottan ki-mondatik *Personalis* által,
 Ha *contentus* nem léfzen! Azt *remedium*mal
 Ismét fel-állíthattya egy *Simplex Novum*mal.
 Melly pert a' *Novum* után, ugyan azon Széken,
 A' hol per indúlt vólt, ha el-veszt ismétlen!
 Tehát soha nem mehet tovább azon perben,
 Hanem hallgatni kell ott örökké éltiglen.
 Városi Polgárok közt, melly per indíttatik,
 Az ott *decidál*ódván *Apellált*athatik;
 'S onnet a' felső Székre *transmittált*athatik;
 G s Azt

Azt Tárnok, 's *Personális* eleibe küldik.
 Tsak ollyatén pereket nem kell *transmittálni*,
Criminalis pereknek kiket szoktunk hívni;
 De ha ezekben balúl találunk itélni!
 Ollyankor a' Királyhoz kelletik tolyamni.

XII. TITULUS.

Kivül való Tanúkot a' Polgári rendek
 Köztök álló örökség felől bé-nem vésznek;
 Az adóság 's egyébről indúltt perben ezek,
 Külső Tanút bé-vésznek, ha jó hirtéliek.

XIII. TITULUS.

Fassio, Polgárok közt melly *celebráltatik*,
 Biró, 's két eskütt Polgár előtt ha tétetik!
 Annak ereje vagyon és helyben hagyatik,
 De a' külsőknek nintsen, és meg-fem tartatik.

XIV. TITULUS.

Fassiot a' Városban hogyha *Civis* téfzen,
 Biró 's Esküttök előtt a' melly végbe megyen!
 Ott az *Emptor* két hites Polgárokkal egyben,
 Azon jószág foglalni illik, hogy bé-mennyen.
 Ha pedig *Contradictor* lesz abban valaki!
 Ott ellen-mondásának jó okát kell adni,
 De ha annak ellene nem mond akkor senki!
 Annak uraságában szabad lesz bé-menni.
 Ha ahoz *jussát* mondgya valaki azután!

Efstendeig 's egy napig titkon, vagy nyilván,
 Annak ellene mondhat rendes Törvény úttján
 Es perit el-kezdheti az *Emptorral* méltán.
 De ha azt *efstendeig* 's egy nap nem ellenzik,
 Hanem addig *Emptortól* békével bíratik!
 Tehát *Pratendens* jussa mindgyárt meg-alusfik,

'S idő múlással azon *jus*tól el-vettetik.

XV. TITULUS.

Jószág iránt tizenkét *efstendeig* perben
 Tartott az idő-mulás Polgárok közt régen;
 De most tsak egy *efstendő* 's egy nap forog eb-
 Addig kell azt tiltani minden *efstendő*bé. (bé
 Mellyet ha a' *Pratendens* a' berint tselekszik:
 Hogy minden *efstendő*ben az tilalmaztatik!
 Soha-is idő-mulás ügyében nem telik;
 De ha azt el-múlattya! melőlle el-esik.
 Tiltást Város könyvében kelletik jegyezni;
 De ha azt ellenzenék Birák bé-íratni!
 Akkor bizonyos helyben illik tilalmazni
 Káptalant vagy Itélő-Mestert kell keresni.

XVI. TITULUS.

Városban örökséget ha valaki vészen!
 A' *Caput bonorum*ba elég ha bé-mégyen,
 Mert ahoz tartozók-is ott értetnek itten;
 Hanemha ki-*szakasztott Vendens* mi rést ebbé.

XVII. TITULUS.

Ha Polgár adósságért perben vonattatik,
 'S ellene az adósság meg-nem bizonyodik,
 Ott ha tsak önnön maga Polgár meg-eskefik!
 A' régi szokás szerint ő meg-menekedik.

XVIII. TITULUS.

Polgárnak ha lesz más Ur földén öröksége,
 Mellyből más Földes Urnak vagyon jóvedelme
 Tehát Polgár tartozik ott meg-fizetnie,
 Es Törvényt-is állani, ha ott vonnyák perbe.
 Sőt ha azon örökség színén vétke-t téfzen,
 Holott

Holott a' *Parratum* lött! ott vonhatják perbe
Mert annak a' Törvénynek, hol a' véteklésben
Engednie a' Polgár tartozik mindenben.

XIX. TITULUS.

Minden szabad Városok, kik jószágot birnak
Azon Tisztsegek alatt hol jószágok vannak,
Miként egyéb Nemesek, kik Hazánkba laknak
A' Berint a' Törvénynek engedni tartoznak.
Kik-is a' Nemeseknek ha károkat téstnek,
Artalmat, gonofságot, 's hatalmat mivelnek,
Tehát a' *parratum*ért Vármegyére ezek,
Vagy Király udvarába perbe vitettetnek.
Melly Városnak, Polgárnak hogyha Vármegyébe
Faluja és jósága vagyon hol kárt téstzen,
Tehát kisebb hatalom miatt indúlt perben,
őket Ispán Székire vonhatták Törvényben.
De ha Vármegyén nintsen jósága Polgárnak
Vármegyén nem felel-meg *Competens* Aftornak
Hanem Város Birája előtt léstzen annak
Törvénye, mert az rendi a' Törvény úttyának.
Ha pedig *Communitas* akarnak perelni,
Vagy *Communitas*, Nemest akar perbe vonni,
Melly *Majör Potentia* felől kezd indúlai!
Azon pert Király képe előtt kell folytatni.
Es ha két felek közzül egyik felső Széken,
Meg-nyeretik a' Király képe előtt perben!
Tehát azon *Succumbens* né a' nagyobb terhen,
De két száz forintokon marad-el Törvényben.
Ha *Civisek* Nemesnek házára menéndnek,
Nemes embert megfognak, avagy veréndenek
Es meg-febesítenek, avagy öléndenek! Az-

Azért fejek 's jószágok vész-el *Civisek*nek.

XX. TITULUS.

Polgárok a' Lopókat és Ház-égetőket,
'S latrokat, gyilkosokat, 's más gonofs-tévőket,
Törvénnel meg-fedhetik; de a' Nemeseket,
Nem szabad vétek helyén kül bántani őket.
Annál inkább megtogni, kínra vetni 's ölni;
Mellyet-is ha *Civisek* fognak tselekedni!
Ott nem az egész Várost kell érte keresni,
Birónak Esküttekkel kell azért lakolni.
Kik-is önnön részekre néző jószágokat,
El-vesztik minden ingó, 's ingatlan jóvokat;
Mellynek Király két részét; de a' harmadikat
A' Felperes törvénnel el-nyeri azokat.

XXI. TITULUS.

Ha magad óltalmában gyilkosságba esel!
Annak bosszúállását úgy kerülheted-el
Ha azt *verificá*lod elég *Testisek*kel,
Hogy a' ki meghólt jött rád először fegyverrel.
Mert a' ki te reád jó ártalmas bántdékkel,
Hogy megfebhessen 's öljön mezítelen karddal
Es ha azt meg-ölheted! tehát olyan okkal
Annak Díja és Véri ott el-vész bizonynal.
De másképen a' Nemest nem szabad bántani,
Annál inkább meg-verni febhetni és ölni,
Mellyet ha ki oknélkül talál tselekedni!
*Capitalis pœna*ba kell érette esni.
Valaki *mora* után *Aggressorra* mégyen!
Az akkor nem *Defensa*, sőt *Vindicta* léstzen;
Keröld-el hát ha lehet azt tistességesen

Hogy

Hogy ott abból kevesebb 's kisebb gonosz jöjjön.
A' tselekedett után ha *Actus* meg-szűnik!

Hogy azután valakit tés-is bánts nem illik;
Hanemha ismét látnád, hogy feléd érkezik,
Azon személy, 's bántani téged igyekezik.
Ha a' bizonyosságokból azon helyt nem *constal*,
Hogy mellyik vérség volt elsőb a' másiknál!
Tehát az vétkes, a' ki mást eléb *provocat*:
Sőt annak *pœnája*-is egészben arra áll.

XXII. TITULUS.

A' *Defensa* érterik, 's vétetik kétképen:
Először személyedre nézve lesz ekképen:
Vétkes minekelötte a' helyről el-mégyn
Mert azután mit mivelsz! az *Vindicta* léfzen.
Másodszor lesz jószágod óltalmazásában,
Midőn más hatalmas száll saját jószágodban,
Eszteideig szabad azt magad óltalmában
Mint foglalót kivetned, 's nem benvednedabbá
Ha azért jószágodat szabad *defendálnod*!
Annál inkább testedet illik *protegálnod*;
De hogy ártatlan legyen eziránt-is dolgod!
Mértékletességgel kell tehát ahoz nyúlnod.
Ha pedig jószágodat 's magadat külömben
Meg-nem óltalmazhatod más hatalmas ellen,
Hanem azt meg-kell ölnöd a' ki reád mégyn!
Ugy-is azon *Defensa* ártatlanság léfzen.

XXIII. TITULUS.

Ha valamelly hatalmas fenyegető sókkal
Téged azzal fenyeget, hogy meg-öl halállal,
's azelőtt-is bándékát végbe vitte mással!
A'nak ellene állhat sz minden óltalommal.

De ha mást nem sokott vólt azelőtt bántani,
Sem *minait* halállal máson végbe vinni;
Ott hát sóért, tsak sóval kell ellent állani,
Mert né szabad fegyverrel akkor azt bántani.
Ha pedig égetéssel másokat fenyeget,
Hogy ő várost, vagy falut, vagy házat megéget
Az olyan fenyegetőt, a' ki becéll illyet:
Törvény szerint halállal meg-kell ölni őtet.

XXIV. TITULUS.

Baráttya ő Baráttját, egyiket a' másik,
ők meg-segíthetik-é, ha tőled azt kérdik?
Felellyed azt: hogy egymást ők meg-segíthetik,
Mivel az óltalomban, az meg-engedtetik.
Mert ha marhám 's jószágom óltalmazására,
Barátim el-híhatom 's meg-maraftására,
Inkáblan el-híhatom fejem óltalmára,
Testemnek 's személyemnek *defensiojára*.

XXV. TITULUS.

Ollyan szabadságok vólt régen Jobbágyoknak:
Hogy ők Adó's Vámjokat a' Földes Uroknak
Ha le-tótték! másuvá a' hova akartak
El-menni akar mikor szabadok vóltanak.
De mikoron Székely György Hadnagy idejében
Hasonlást indítottak a' Nemesek ellen
Tehát azon hasonlós miatt hitlenségben
Estek és Jobbágyokká lóttek örökösen.
Kik felől Földes Urak kiknek földén laknak
Törvént teni tartoznak minden panaszlónak,
Melly *Judicium* ha nem tetszik az *Actornak*
Eleibe viheti *competens* Birónak.

Jobbágyid felől miként tégy törvényt *Astornak*!

Lásd ezen *Titulussát* a' *Tripartitum*nak?

De mivel nálunk erről új *processust* irtak?

Azért *Approbatára* itten igazítlak.

Ha Jobbágyiddal együtt perbe idéztetel,

Es perben vélek együtt ott meg-nem jelenel!

Magad három, 's Jobbágyid egyegy gira terhel,

Es *Astor* keresetin 's kárán maradtok-el.

Ha magad és Jobbágyid *minor potentian*

El-maradtak a' perben! akkor téged *multán*,

Száz forintig megvónak; de Jobbágyid *pénán*,

Negyven negyvé forintig elmaradnak méltán.

Ha pedig Jobbágyidtól *Scelus patraltatik*,

Es míg perrel keresik, Jobbágyod el-őökik!

Tehát a' miatt bírság rád semmi sem esik,

Sem pediglen büntetés *pœna* nem háromlik.

De ha Törvény rételre magad kötelezted

'S Törvény napig el-őökik (jobbágyod) felléred

Ugy-is te semmi kárát annak nem szenveded,

Hanem Jobbágyod jóvát kezedhez kell véned.

Ha abból nagyobb hatalom miatt indúlt perben,

Astornak le-kell tenned tíz girákat épen:

Sőt azonkúl Jobbágyinak *bonumiból* itten

Magad két részt, és *Astor* harmad részt el-véssé.

XXVII. TITULUS.

Parasztnak és Szolgáknak törvényes igyekben,

Mind pedig *Criminalis*, 's mind egyéb perekbe

Mint vetnek és ítélnék hitet külön-külön!

Nézd-meg ezen *Titulust* a' harmadik Réssben,

XXVIII.

XXVIII. TITULUS.

Ha valamelly Parasztot perben el-marasztanak,

Díju, kár és adósság felől *condemnálnak*,

Es szegénysége miatt nem fizet *Astornak*!

Tehát akkor kezébe adgyák ötöt annak.

Es ott a' Pór tizenöt napokig *Astoral*

Szükség, hogy megegyezzek jó békeség által;

De addiglan tarthattya a' Pórt mindazáltal

Azon *Astor* tömlőtzen étellel 's itallal,

Nemes embereknek-is, kik igen szegények

A' fenn meg-írtt mód szerint vagyon az ő igyek;

Duplumot mindazáltal Birák nem ítélnék

Azoknak, kik *duplumot* törvénnyel keresnek.

XXIX. TITULUS.

Ha a' Parasztnek vagyon Fia és Leánya,

'S Leányát életében ő Férjnek nem adgya!

Tehát meg-halván azon Fiú 's Leány Attya;

Annak minden jóvait mind két Ag fel-osztja.

De ha Leányát Férjnek adta életében

Tehát abból semmi részt Leánya nem véssen;

Hanem Fiára szállnak azon jók mind éppen,

Vagy azokra a' kiknek *testállya* életében.

XXX. TITULUS.

Ha semmi maradékja a' Parasztnek nintsen!

Akkor minden jóváról *testálhat* kún és ben;

Ha pedig öröksége *Aviticum* lészen!

Az, a' Földes Urára száll tsak egyenesen.

A' melly jókat életében a' Paraszt *acquirál*

'S maga után örököst ha nem hágy házánál!

Tehát minden jóvának fele Urára száll

H

'S fe-

'S felét a' kinek köti, abban az *succedál*.
 Ha pediglen a' Paraszt *test* állatlan meg-hal,
 'S maradványa sem marad! tehát olyan okkal
 Földes Ura léfzen ott *successor* azonnal,
 Mert rá szállnak a' Paraszt jóvai bizonnal.
 Mert munkája bérinél nints egyebe Pórnak
 Kiért az örökséget nem kötheti másnak;
 Hanem mivel *jussa* van ahoz Földes Urnak,
 Földes Ur foglallya azt méltán el-magának.

XXXI. TITULUS.

Nemes által a' Paraszt, ha meg-károsodik,
 Méltatlan meg-veretik, 's meg-febesíttetik
 Avagy törvénytelenül sértetik 's bántatik!
 Tehát abban olyan mód és Törvény tartatik.
 Hogy Nemessel a' Paraszt maga személyében,
 Mint Paraszt, nem perelhet Nemessel törvénybē
 Hanem a' Földes Ura Jobbágya képeben
 Vonhattya *forumára* Nemes embert perben.
 Es ott száz forintokig Nemest el-marasztván
 Jobbágya Díját, 's kárát meg-veheti méltán:
 Vagy miket Törvény szerint érdemel igazán,
 Azon ott el-marasztja *Competens Forumán*.

XXXII. TITULUS.

Sem Városok, sem Faluk, sem pedig Nemesek,
 A' kiknek arról nintsen Királytól levelek,
 Sem gonosz-tévőket ők meg-nem ölhetnek,
 Hanem Ispán kezébe kell azt küldeniek.
 Mellyet harmad nap múlva ha oda nem visznek!
 A' Tifztség és Biróság ellen tselekesznek,
 'S valahány nap a' Latrot nálok tarttyák ezek,
 Erette, három-három girákat fizetnek.

A' ki égetőt, gyilkost, meg-fog vétek helyen
 'S erőszakos paráznát a' tselekedeten;
 Bár *Privilegiuma* arról olly ne légyen
 De azt meg-büntetheti méltán 's törvényesen.
 Es a' meg-fogott latrot el-nem bocsáthattya,
 Mert azt büntetetlenül ha el-fzabadíttya!
 Díját azon Latornak, a' ki azt meg-fogta,
 A' meg-fogón az Ispán szárazon meg-ránttya.
 Nemesnek-is ha arra méltósága léfzen:
 Hogy latrot büntethessen, vagy megölethessé,
 Es a' meg-fogott latrot el-botsáttya ingyen!
 Akként ő-is *incurrál* negyven forint terhben.

XXXIII. TITULUS.

Ha valaki marháját a' kárból bé-hajtod,
 Es az, azt ki-nem válttya, tovább né tarthatod
 Harmad napnál, akkoró Tifst kézhez kell adnod
 Mert három girán marads napóként ha tartod,
 A' terhel való tiltás, melly a' mezőn léfzen
 Tsak az ottan lakozó népekre néz épen,
 Mert a' külsők tilalmat nem fizetnek itten,
 Hanem annak a' kárt kell fizetni kit téfzen.
 Ha a' Paraszt más ember erdejét meg-lopia,
 Avagy hatalmas kézzel le-vágja, 's meghántja,
 Es ott kapják! marháját ő mind *amittálly*,
 Azon-kül hatalomért magát Díján válttya.

XXXIV. TITULUS.

Ha ki el-orzott lovát hadban meg-találly
 Arra Törvényt nem téfzen Sereg Kapitányja,
 Sem a' Had le-állásig onnét ki-nem adgya,
 Hanem meg-bétöltetvén kezességben tarttya.

Mellyet ösztán a' Hadnak le-szállása után
Törvénnel meg-ítéltet ott azon Kapitány,
Es annak kinek lova, el-orzatott nyilván
Meg-adatik vagy lova, vagy árra igazán.
Ha kinek lova, 's ökre lopva el-vitetik!
Tehát kinél a' lopott marha találtatik,
Hogy a' kitől ő vette meg-nem bizonyodik!
Aktor harmad-magával arra rá eskűszik.
'Sa' Lopó áldomással ha azt nem tokmálta,
Sem a' szabad vásáron ha nem vásárlotta,
Sem pedig Szavattyossát annak nem adhattya,
Akkor lopó méltó lesz az akasztó-fára.

XXXV. TITULUS.

Minden *Causák* a' kiket Vármegyén ítélnek,
(Azt ki-vévén kit *Aktor* hitire eresztnek:)
Azon *Causák* a' Király Udvarába mennek,
Azért, hogy ott jobb móddal meg-ítélteffenek.
Ha Földes Úr Jobbágya felől Törvényt téssen,
'S a' más félnek nem tetszik! *apellál* a' perben,
Vármegyére, és onnét Király eleiben,
Hogy a' *Causa* meheffen rendesebben végben.
A' ki pedig *apellál* Király Udvarában!
A' *transmissiot* ki-vegye Széken jó formában;
Mert azt ha el-múlattya! *Adjudicatio*ban
Megyen per, 's kél azután *Executio*ban.

XXXVI. TITULUS.

Mint eskeds-meg a' Sidót nap ellen fordítván,
Palástban fel-öltözve és mezít-láb állván:
Sőt a' Moyses Könyvét-is kezeibe adván!
Nézd-meg a' *Decretum*nak bintén az utóllyan.

V E G E a' *Decretum*nak.

ANNEXUM.

Sententie Juristarum.

1. **A**CTOR debet semper esse paratus. P. 2. T. 84.
2. **A**ctore non comprobante Reus simpliciter absolvitur. P. 2. T. 32.
3. Contra tacentes omnia jura clamant. P. 1. T. 67. 59.
4. Res cum onere vadit (transibit.) P. 1. T. 82.
5. Res in adjudicatam venit. P. 2. T. 56.
6. Vim vi repellere licet. P. 1. T. 68.
7. Priora tolluntur per posteriora. P. 2. T. 77.
8. Qui prior tempore potior est jure. P. 1. T. 116.
9. Vigilantibus subveniunt Jura. P. 2. T. 77. P. 3. T. 14. 15.
10. Hodie simpliciter cras cum duplo. P. 2. T. 86.
11. Quod licet uni, licet & alteri. P. 2. T. 67.
12. Qui tacet consentire videtur. P. 2. T. 12. pun: 6.
13. Qui non utitur Privilegio, abutitur eo. P. 2. T. 12. Puncto 1, 2.
14. Inter duos litigantes tertius gaudebit Hæres. P. 1. T. 31.
15. Ruente fundamento, ruunt ædificia. P. 2. T. 84. 27. 29.
16. Diffamare cave nam revocare grave. P. 2. T. 82.
17. Ad impossibilia nemo obligari potest. P. 1. T. 75.
18. Quod semel placuit alias displicere nequit. P. 2. T. 71. Punct: 2.
19. Facientes & consentientes pari pœna puniuntur. P. 2. T. 83. P. 3. T. 26.
20. Volenti non fit injuria. P. 1. T. 53. P. 2. T. 75.
21. Cum Par petitur non est aliud quicquam loquendum *Poson* 10. Art. 58. Vide in *Judicio sub Litera* P. i. e. Par.
22. In Judicio non datur regressus. P. 2. T. 77.
23. Justa petenti nõ est denegandus assensus. P. 2. T. 43. 45.
24. Actor sequatur Forum Rei. P. 1. T. 10. 12.

INDEX ARGUMENTORUM

TITULORUM Consuetudinarii Juris

Regni Hungariæ.

P. Partem. T. Titulum denotat.

A

Par: Tit:

<i>Abbatis infulati iuramentum.</i>	2. 40.
<i>Accessorium sequitur Forū sui Principalis.</i>	2. 52.
<i>Acquisitor bonorum.</i>	1. 5.
<i>Actio quando per Judicem corrumpit.</i>	2. 82.
<i>Actor attracti probam non acceptans.</i>	3. 27.
<i>Actor deponens Actionem male fundatam.</i>	2. 82.
<i>Actor quomodo probat Actionem.</i>	2. 32.
<i>Actore debitum non probante.</i>	2. 31. 32.
<i>Actore Testimonia nil producente.</i>	Ibidem.
<i>Actus Potentia Majoris.</i>	2. 42.
<i>Actus Potentia Minoris.</i>	2. 67.
<i>Actus Potentiarum Nobilis & Rustici.</i>	3. 26.
<i>Administratio juris ex subditis.</i>	Ibid.
<i>Adoptio Fratris.</i>	1. 66.
<i>Adoptivus Frater Tutor esse potest.</i>	1. 120.
<i>Adoptivus in bonis Succedens.</i>	1. 8.
<i>Æstimationis Communis series.</i>	1. 134.
<i>Æstimationis Communis differentia.</i>	1. 133.
<i>Æstimatio Perennalis.</i>	1. 133.
<i>Ætas legitima & perfecta.</i>	1. 112.
<i>Ætatum legitima, prosequi causam possunt.</i>	1. 111.
<i>Ætatum variarum passionēs.</i>	Ibid.
<i>Aggerum erectio.</i>	1. 86.

Aggres-

INDEX

Par. Tit.

<i>Aggressor & Aggressus quis.</i>	3. 21.
<i>Agnatio refertur ad marem.</i>	1. 118.
<i>Agnatus adspirans ad bona Orphanorum.</i>	1. 119.
<i>Amentes, furiosi, lunatici.</i>	1. 124.
<i>Aqua impetu avulsa Terra.</i>	1. 87.
<i>Arma tempore Divisionis omni cedunt.</i>	1. 99.
<i>Armis insignitus Nobilis.</i>	1. 6.
<i>Assumens aliquem ad patrandum aliquod facinus.</i>	2. 82.
<i>Aucarii pœna.</i>	2. 30.
<i>Avitica hereditas Rustici.</i>	3. 30.
	Par. Tit.
	1. 94.
<i>Barones Regni.</i>	3. 26.
<i>Birsagium actus potentiarii.</i>	2. 70.
<i>Birsagium Calumnia cui cedit.</i>	2. 86.
<i>Birsagium & ejus executionis series.</i>	2. 72.
<i>Birsagium lingue Emende.</i>	3. 26.
<i>Birsagium Rusticorum.</i>	1. 50.
<i>Bona acquisita post Divisionem.</i>	1. 29.
<i>Bona ad sequestrum quali dantur.</i>	1. 58.
<i>Bona Avitica Pater alienare nequit.</i>	Ibid.
<i>Bona Avitica Frater alienare nequit.</i>	2. 71.
<i>Bona Calumniam qua non important.</i>	1. 83.
<i>Bona Communi æstimatione inscribenda.</i>	1. 15.
<i>Bona Convicti quomodo consequere possunt.</i>	2. 57.
<i>Bona Convicti in Notam infidelitatis.</i>	1. 27.
<i>Bona deficientis in semine.</i>	1. 47.
<i>Bona diversis personis collata.</i>	1. 17.
<i>Bona empti Fratris pecuniâ.</i>	1. 17, 18.
<i>Bona Filias non concernentia.</i>	Bona

H 4

I N D E X.

Par. Tit.

<i>Bona Frater Fratri vendens.</i>	1. 21.
<i>Bona impetrantis & alios excludentis, pœna.</i>	3. 39.
<i>Bona inscripta possidere.</i>	1. 80.
<i>Bona inscripta Deficientes.</i>	1. 27.
<i>Bona inscripta jure Regio impetrata.</i>	1. 82.
<i>Bona inscriptitia ante & post Connubium.</i>	1. 37.
<i>Bona inscriptitia impetrantis hereditaria.</i>	1. 37.
<i>Bona male impetrantis pœna.</i>	1. 25. 37.
<i>Bona Marito & Uxori collata.</i>	1. 45.
<i>Bona nequit alienare Defectui proximus.</i>	1. 10.
<i>Bona Pater quando alienare potest.</i>	1. 60.
<i>Bona pecuniis comparata.</i>	1. 19.
<i>Bona per Defectum impetrantis.</i>	1. 26.
<i>Bona perennaliter inscripta quas consequere potest.</i>	1. 82.
<i>Bona per Fratrem indivisum inventa.</i>	1. 43. 44.
<i>Bona permixta si abalienantur.</i>	1. 74.
<i>Bona per Notam impetrant.</i>	1. 16.
<i>Bona Prædonum cui cedunt.</i>	1. 15.
<i>Bona qualia Rex in se devoluta disponit.</i>	1. 13.
<i>Bona quærens & optinens.</i>	1. 27.
<i>Bona remittere nolens impignorata.</i>	2. 20. 24.
<i>Bona Sexum utrumque concernentia.</i>	1. 17. 18.
<i>Bona Sententiati.</i>	1. 59.
<i>Bona servitiis & pecuniis acquisita.</i>	1. 21.
<i>Bona Successoris non existentis qui redimant.</i>	1. 60.
<i>Bona vendens proximus &c.</i>	1. 60.
<i>Bona vendens & Onus non assumens.</i>	1. 76.
<i>Bona vendens eumentem defendat.</i>	1. 75.
<i>Bona vendens quomodo rehabere nequit.</i>	1. 77.
<i>Bona</i>	

I N D E X.

Par. Tit.

<i>Bona vendita per Fratrem.</i>	1. 61.
<i>Bona vendita successore non admonito.</i>	1. 60.
<i>Bona Vicinus redimens.</i>	1. 60.
<i>Bona virtute Militari acquisita.</i>	1. 18.
<i>Bonorum Divisio inter fratres.</i>	1. 45.
<i>Bonorum Divisio inter Fratres & Relictam.</i>	1. 99.
<i>Bonorum Divisio Nova inter Fratres non admissa.</i>	1. 46.
<i>Bonorum impetitor succumbens.</i>	1. 29.
<i>Bonorum impignoraticiorum recuperatio.</i>	1. 82.
<i>Bonorum impignoratio quid sit.</i>	1. 81.
<i>Bonorum per se inventorum libera Dispositio.</i>	1. 5. 57.
<i>Bonorum recuperatio.</i>	2. 20.
<i>Bonorum redemptio.</i>	1. 134.
<i>Bonorum ut admittitur impignoratio.</i>	Ibid.
<i>Bonorum venditorum si pars adimitur.</i>	1. 76.
<i>Bos furtim Ablatus.</i>	3. 34.
C	
<i>Calumnia quid.</i>	2. 70.
<i>Calumnia Birsagii pœna cui cedit.</i>	2. 70.
<i>Calumnia Birsagii solutio.</i>	1. 134.
<i>Calumniam non inferentes casus.</i>	2. 71.
<i>Calumniam quis allegare potest.</i>	Ibid.
<i>Calumniose quis causam prosequitur.</i>	2. 70.
<i>Capitalis Prothonotarii & Capitularis.</i>	2. 16.
<i>Capitalis Sententia.</i>	2. 42.
<i>Capitula que valent exequi.</i>	2. 21.
<i>Capitularis officialis auctoritas.</i>	2. 53.
<i>Capitularis patrimonium habens.</i>	2. 47.
<i>Capitularis violentiam committens.</i>	2. 46.
H	
<i>Capi-</i>	

INDEX.

	Par.Tit.
<i>Capitularis sententia pœna.</i>	1. 55.
<i>Capitulum quomodo aggravatur.</i>	2. 46.
<i>Capitulum violentiam patrans.</i>	2. 49.
<i>Casus in quibus Nobilis Notam non incurrit.</i>	1. 9.
<i>Casus in quibus Nobilis capi non potest.</i>	Ibid.
<i>Causa Novo judicio mota.</i>	2. 77.
<i>Causa ruando nequit deponi.</i>	Ibid.
<i>Causa transmissa in Curiam Regni.</i>	3. 7.
<i>Causa accessorium.</i>	2. 52.
<i>Causa ad quem transmittuntur.</i>	3. 3.
<i>Causa in Comitatu qua tractari possunt.</i>	3. 7.
<i>Causa que sunt actus Majoris Potentia.</i>	2. 67.
<i>Causa que in Curiam Regiam transmittuntur.</i>	3. 35.
<i>Causa quomodo terminari debent.</i>	2. 2.
<i>Causa ratione bonorum Spiritualium.</i>	2. 52.
<i>Causa terminantur juramento.</i>	1. 21. 32.
<i>Causam Apellatam in Curia quis exequitur.</i>	3. 7.
<i>Causam Apellatam in Comitatum reportet.</i>	3. 35.
<i>Causam prosequi non potest suo nomine emens.</i>	1. 27.
<i>Causans si moritur non prestitio juramento.</i>	2. 34.
<i>Causarum decisis.</i>	3. 2.
<i>Causarum condescensio.</i>	2. 82.
<i>Causidici imperitiores.</i>	1. 75.
<i>Cautio expeditoria.</i>	1. 74.
<i>Cautio in passionibus considerata.</i>	Ibid.
<i>Citatio que requirit.</i>	2. 26.
<i>Cives Civitatenfes Nobilibus aquantur.</i>	3. 9.
<i>Cives Civitatum coram quo stant jure.</i>	3. 19.
<i>Cives Dominium hereditatum ingredientes.</i>	3. 14.
<i>Cives quibus Testibus utuntur.</i>	3. 12.
<i>Cives</i>	

INDEX.

	Par.Tit.
<i>Cives violentias & damna inferentes.</i>	3. 19.
<i>Civis emens hereditatem.</i>	3. 15.
<i>Civis quo pacto à debito eliberatur.</i>	3. 17.
<i>Civis sub aliquo Domino hereditatem habens.</i>	3. 18.
<i>Civitas.</i>	3. 8.
<i>Civitatenfes Nobilem morti tradentes.</i>	3. 20.
<i>Civium Causa ubi terminantur.</i>	3. 10. 11.
<i>Civium Contradictiones.</i>	3. 14.
<i>Civium Homagia.</i>	3. 9.
<i>Civium super malefactores autoritas.</i>	3. 20.
<i>Civium unitas quid sit.</i>	3. 8.
<i>Clausula de ejus notitia.</i>	2. 16.
<i>Clerus subest juribus ratione hereditatum.</i>	1. 12.
<i>Cognati.</i>	1. 118.
<i>Cognati quando ad Tutelam admittitur.</i>	1. 117.
<i>Cognitio literarum falsarum.</i>	2. 17.
<i>Comitatum Statuta.</i>	3. 2.
<i>Comitatus ultra fl. 100. causam revidere nequit.</i>	3. 7.
<i>Communis estimatio & ejus series.</i>	1. 134.
<i>Communis inquisitio.</i>	Ibid.
<i>Communis ratione occupationi bonorum.</i>	2. 27.
<i>Concambiata bona.</i>	1. 74.
<i>Concambii fraudulentum remedium.</i>	1. 71.
<i>Concambio pecunia addita.</i>	1. 73.
<i>Concambium fraudulentum.</i>	1. 71.
<i>Concambium nequit revocari.</i>	1. 82.
<i>Concambium quid sit.</i>	1. 70.
<i>Condescensio cause.</i>	2. 72. 77.
<i>Conjurator & conjuratores.</i>	2. 35. 38.
<i>Consanguinea scienter ducta.</i>	1. 106.
<i>Consan-</i>	

I N D E X.

	Par. Tit.
<i>Consanguinea inscruenter ducta.</i>	Ibid.
<i>Consanguineorum Coniugium incognitum.</i>	1. 108.
<i>Consanguineorum Coniugium unde dignoscitur.</i>	1. 107.
<i>Consensus Regius & fassio.</i>	1. 63.
<i>Consensus Regius quid sit.</i>	1. 64.
<i>Consensui Regio Fassio inferenda.</i>	1. 35.
<i>Conservatio literarum quem concernit.</i>	1. 42.
<i>Constitutio seu lex nova quos liget,</i>	2. 2.
<i>Constitutio generalis.</i>	2. 8.
<i>Consuetudo loco legum recepta.</i>	3. 2.
<i>Consuetudo iuris inter Statuts.</i>	2. 11.
<i>Contractus { quando vigorosus. }</i>	
<i> { quid sit. }</i>	- - 1. 66.
<i> { Statutio in bonis. }</i>	
<i>Curator bonorum Orphanorum.</i>	1. 124.
<i>Currus propter Divisionem Relicta cedit.</i>	1. 99.
D.	Par. Tit.
<i>Damna Actoribus refundenda.</i>	2. 67.
<i>Damna in segetibus facta.</i>	3. 33.
<i>Damna per Patrem facta.</i>	2. 61.
<i>Damnorum Solutio.</i>	1. 134.
<i>Debitor quis revideat.</i>	2. 52.
<i>Debitor crescentia.</i>	3. 28.
<i>Debitor quantitatem Actor probet.</i>	2. 32.
<i>Debitor Civis quomodo absolvuntur.</i>	3. 17.
<i>Debitorum Solutio.</i>	1. 134.
<i>Debitor quis revidere debeat.</i>	2. 52.
<i>Debitor & Damnum recuperans.</i>	3. 3.
<i>Defectui proximus nequit alienare bona.</i>	1. 10.
<i>Defectus Seminis.</i>	1. 10.
<i>Defen-</i>	

I N D E X.

	Par. Tit.
<i>Defensa corporis & bonorum.</i>	3. 22.
<i>Defensa in quibus admittitur.</i>	3. 23. 24.
<i>Defensa quomodo fit.</i>	3. 21.
<i>Depositio causa per Actorem male fundata.</i>	2. 82.
<i>Destinatus & destinans ad patratu facinus.</i>	2. 82.
<i>Diaconi Facultas & Authoritas.</i>	2. 53.
<i>Differentia inter Notam & Capitalem sent.</i>	1. 16.
<i>Differentia Furium Hungaria & Trans.</i>	3. 1.
<i>Dignitas Spiritualium.</i>	1. 2.
<i>Dilatio causa Orphanorum.</i>	1. 129.
<i>Distractio fluvii quando non est meta.</i>	1. 87.
<i>Divisio bonorum inter Fratres.</i>	1. 40.
<i>Divisio bonorum Nova non admittitur.</i>	1. 45.
<i>Divisio bonorum inter Fratres & Relictam.</i>	1. 48.
<i>Dominus cum Subditis Furi non comparens.</i>	3. 26.
<i>Domus paterna.</i>	1. 41.
<i>Donatio Mortua.</i>	1. 32.
<i>Donatio per clausulam: Dicitur nobis.</i>	1. 34.
<i>Donatio pura & mixta.</i>	1. 13.
<i>Donatio Regis perfecta quid.</i>	1. 37.
<i>Donatio Statutione firmanda.</i>	2. 12.
<i>Donatione Regis si quis se imittet in causa.</i>	1. 31.
<i>Donationes intra Annum statione firmanda.</i>	1. 32.
<i>Dos Relicta.</i>	1. 99.
<i>Dos Uxori solvitur e bonis.</i>	1. 103.
<i>Dotalitiorum Solutio.</i>	1. 134.
<i>Dotalitium relictarum.</i>	3. 3.
<i>Dotem quando perdit Mulier.</i>	1. 105.
<i>Dotem quis levat si moritur Relicta.</i>	1. 93.
<i>Dotem quis solvit, si Vir in Notam incurrit.</i>	1. 104.
<i>Dotem</i>	

I N D E X.

Part. Tit.

<i>Dotem quomodo à primo Marito levat.</i>	1. 96.
<i>Dotem quomodo Marito relaxat.</i>	1. 97.
<i>Dotis Exolutio,</i>	1. 95.
<i>Dotis levatio.</i>	3. 3.
E.	Part. Tit.
<i>Ecclesias conferendi cujus sit Jus,</i>	1. 11.
<i>Ejiciens alterum è bonis pœna.</i>	1. 68.
<i>Emende capitis pœna.</i>	2. 43.
<i>Emende lingue pœna.</i>	2. 72.
<i>Emende Siculi lingue.</i>	3. 4.
<i>Emptor si in bonis turbatur.</i>	1. 75.
<i>Equi curri feri citra divisionem cui cedunt.</i>	1. 99.
<i>Equi cui cedunt.</i>	1. 101.
<i>Error in alicujus Evocatione deprehensus.</i>	2. 82.
<i>Exceptiones frivola.</i>	2. 83.
<i>Excusatio non comparentis in judicio.</i>	2. 59.
<i>Excusatio ex quibus rebus fit,</i>	2. 67.
<i>Executionem turbans qui turbare nequit.</i>	2. 76.
<i>Executiones reales qui possunt facere.</i>	2. 21.
<i>Extranei Testes inter Cives.</i>	3. 12.
<i>Eviçtio quid sit.</i>	1. 74, 76.
<i>Eviçtio in Passione consideranda.</i>	1. 74, 76.
<i>Evocatio quid sit.</i>	2. 18.
<i>Evocatio fit per Regios & Capitulares.</i>	2. 21.
<i>Evocatio in facto literarum occultatarum.</i>	2. 34.
<i>Evocatio per quos fieri potest.</i>	2. 20.
<i>Evocationes quid requirunt.</i>	2. 26.
<i>Evocationum Species.</i>	2. 18.
F.	Part. Tit.
<i>Falsarum Literarum cognitio.</i>	2. 16, 17.

Fal-

I N D E X.

Part. Tit.

<i>Falsis literis contradicendum.</i>	2. 17.
<i>Fassio coram Judice Civitatis facta.</i>	3. 13.
<i>Fassio & Consensus quando statuenda,</i>	1. 63.
<i>Fassio fœmina 16 Annorum.</i>	1. 110.
<i>Fassio Orphanorum invalida.</i>	1. 126.
<i>Fassio Orphanorum quando revocari nequit.</i>	1. 128.
<i>Fassio Statutione non indigens.</i>	1. 63.
<i>Fassio persone defectui proxima.</i>	1. 65.
<i>Fassiones puellarum.</i>	1. 91.
<i>Fassioni quando consentire videris.</i>	1. 62.
<i>Filia citra quartalitium non bona querere po:</i>	1. 88.
<i>Filia in Filium præfecta.</i>	1. 50.
<i>Filia Rustici in bonis quid habet.</i>	3. 29.
<i>Filia è domo Patris excludi nequeunt.</i>	1. 29.
<i>Filia puellari Quartâ contentantur.</i>	1. 88.
<i>Filia qua non amittunt bona in Notâ Patris.</i>	1. 20.
<i>Filie qualia bona redimere possunt.</i>	1. 60.
<i>Filiarum innuptarum cujus cura.</i>	1. 67.
<i>Filii furiosi.</i>	1. 55.
<i>Filiis propter divisionem arma cedunt.</i>	1. 99.
<i>Filiis post divisionem & filiabus post emaritationem nihil cedit.</i>	Ibid.
<i>Filios illegitimos non potest Papa legitimare.</i>	1. 08.
<i>Filius cum Patre Divisionem celebrat.</i>	1. 53, 54.
<i>Filius non fert Patris iniquitatem.</i>	2. 60.
<i>Filius ob delictû patris in Emendâ non incurrit.</i>	2. 51.
<i>Filius post & ante sententiâ Patris natus.</i>	2. 62.
<i>Filius post sententiam Patris conceptus.</i>	2. 63.
<i>Filius quomodo Rustici, in bonis succedit.</i>	3. 29.
<i>Fluvii distractionis meta non distinguitur.</i>	1. 87.

For-

INDEX.

<i>Fœmina in Notā & Capitalē non incurrit.</i>	2. 42.
<i>Fœneratores quomodo evocandi.</i>	2. 24.
<i>Fœneratoris pœna bona non remittentis.</i>	2. 24.
<i>Fororum concessio.</i>	2. 10.
<i>Frater adoptivus notati non potitur bonis.</i>	1. 47.
<i>Frater bona Avitica abalienare nequit.</i>	1. 58.
<i>Frater contra fratrem Capitalem non incurrit.</i>	2. 42.
<i>Frater relinquens Filios, indivisos.</i>	1. 99.
<i>Frater Tutor quis esse non potest.</i>	1. 121.
<i>Fratris condicionalis deficientis bona.</i>	1. 47.
<i>Fratris denegantis alterius Genealogiā pœna.</i>	1. 39.
<i>Fratris proximus quando Tutor sit.</i>	1. 113.
<i>Fur dicens se equum, bovem emisit.</i>	3. 34.
<i>Furiosi, lunatici, amentes.</i>	1. 55.

G.

<i>Genealogiā alterius abnegare volentis pœna.</i>	1. 39.
<i>Genealogia Testimonio Anis 60. Probat.</i>	1. 42.
<i>Generalis constitutio.</i>	2. 8.
<i>Gratia Regia convicto data quomodo valet.</i>	2. 52.
<i>Gratia Regia convicto data quid valet.</i>	1. 15.
<i>Gratia Regia quando non prodest.</i>	2. 57.
<i>Gratia Regia quamdiu duret.</i>	1. 59. P. 2. T. 57.
<i>Gratia Regia quid prodest.</i>	2. 56.

H.

<i>Heredes & posterii qui sunt.</i>	1. 17.
<i>Hereditates Avitica Rustici.</i>	3. 30.
<i>Homagia Abbatum, Baronum, Nobilium.</i>	2. 40. 43.
<i>Homagii pœna Fœminarum Emenda.</i>	2. 42.
<i>Homagiorum Executiones.</i>	2. 40. 43.
<i>Homagium dupliciter intelligendum.</i>	3. 5.

Homa-

INDEX.

<i>Homagium Nobilis quid, & cui cedit.</i>	2. 40. 43.
<i>Homagium Nobilis Regni Schlarv. & Trans.</i>	3. 3.
<i>Homicida captus.</i>	3. 5.
I.	Par. Tit.
<i>Ignis incendio qui minatur.</i>	3. 23.
<i>Ignobilis ex Nobili fœmina.</i>	1. 7.
<i>Ignobilem si dicat quis Nobilem.</i>	2. 36.
<i>Illegitima atatis pupilli Furamentum.</i>	1. 129.
<i>Illegitima atatis pupilli quando respondent.</i>	1. 130.
<i>Illegitimorum Filiorum bona.</i>	1. 108.
<i>Illegitimos filios nec Rex nec Papa confirmat.</i>	ibid.
<i>Illicita verba causam non amittunt.</i>	2. 72.
<i>Inctus negans actionem jurat.</i>	2. 67.
<i>Inctus nil probans.</i>	
<i>Infamem si dicat quis Nobilem.</i>	
<i>Ingerens se Actor cum Reo concordans.</i>	2. 84.
<i>Ingerens se in causam alterius.</i>	2. 85.
<i>Inhibitia inter Cives.</i>	3. 15.
<i>Inhibitio literarum ab extraditione earum.</i>	2. 58.
<i>Impignoratio bonorum recuperatio.</i>	2. 20.
<i>Inquisitiones Capitulares.</i>	2. 21.
<i>Inscripta bona qui redimere possunt.</i>	1. 82.
<i>Inscripta bona quis potest rehabere.</i>	1. 83.
<i>Inscripta bona ultra communem estimationē.</i>	1. 83.
<i>Inventa bona.</i>	1. 5. 57.
<i>Fobbagio debitum solvere non valens.</i>	3. 28.
<i>Fobbagio intestatus decedens.</i>	3. 30.
<i>Fobbagio latrocinium committens.</i>	3. 26.
<i>Fobbagione mortuo bona cui cedunt.</i>	3. 29.
<i>Fobbagiones in violentia convicti.</i>	3. 26.

I.

Fob-

INDEX.

Part. Tit.

<i>Fobbagiones libertatem quando amiserunt.</i>	3. 25.
<i>Fobbagiones mortui heredibus carentibus.</i>	3. 30.
<i>Fobbagiones per Dominum juri non stantes.</i>	3. 26.
<i>Fobbagiones ut juri Statuantur:</i>	3. 26.
<i>Fobbagionis filius quomodo in bonis succed:</i>	3. 29.
<i>Fobbagionum que fuit olim libertas.</i>	3. 25.
<i>Fobbagionum varia consuetudo juris,</i>	3. 30.
<i>Judex & Procurator in una causa.</i>	2. 22.
<i>Judicii administratio ex subditis.</i>	3. 25.
<i>Judicii administratio de subditis quorsum dedu-</i>	3. 26.
<i>citur.</i>	3. 25.
<i>Judicium quando Dominus de subditis admini-</i>	3. 25.
<i>strat.</i>	3. 30.
<i>Judicium ex parte Rustici administratum.</i>	1. 134.
<i>Judicialia onera quando impenduntur.</i>	2. 86.
<i>Judicialium gravaminum solutio.</i>	2. 16.
<i>Judicium poena propter emanationem falsarum li-</i>	1. 80.
<i>terarum.</i>	2. 28.
<i>Fura inscripta possidere.</i>	3. 5.
<i>Furamenta cur deponantur.</i>	2. 27. 32.
<i>Furamenta Judiciorum que.</i>	2. 40.
<i>Furamento determinantur causa.</i>	3. 27.
<i>Furamentum ex Officio.</i>	3. 36.
<i>Furamentum in Criminalibus.</i>	2. 32. 33.
<i>Furamentum Nobilis & Ignobilis.</i>	2. 34.
<i>Furamentum occultatarum Literarum.</i>	3. 27.
<i>Furamentum Rustici actione negantis.</i>	3. 27.
<i>Juris administratio quid requirit.</i>	1. 1.
<i>Juris divisio.</i>	

Juris

INDEX.

Part. Tit.

<i>Juris inter Status Consuetudo.</i>	2. 11.
<i>Jus collationis Ecclesiarum.</i>	1. 11.
<i>Jus & Consensus Regius simul collatus.</i>	1. 63.
<i>Jus Possessionarium quid.</i>	1. 24.
<i>Jus Possessionarium possidere.</i>	1. 67.
<i>Jus Nullum.</i>	1. 69.
<i>Jus Regium in bonis.</i>	1. 23.
<i>Jus Regium quid sit.</i>	1. 24.
L.	
<i>Larvatarum Personarum Fassio.</i>	2. 16.
<i>Legem Novam quis tollit.</i>	2. 2.
<i>Legem quis condit.</i>	2. 3.
<i>Legi obtemperandum.</i>	2. 2.
<i>Legitima etas, Maris, Fœmine.</i>	1. 111.
<i>Lex quos ligat.</i>	2. 5.
<i>Libertas Statuum & Ordinum aequalis.</i>	1. 2.
<i>Lingvæ emendæ poena.</i>	2. 72.
<i>Lingvæ Emendæ birsagium cui cedit.</i>	3. 7.
<i>Lingvæ Emendæ Siculi.</i>	3. 4.
<i>Literæ indebitæ Calumniam important.</i>	2. 34.
<i>Literæ 60. Dierum valentes quæ.</i>	1. 33.
<i>Literæ cum Clausula: Cum nos emanata.</i>	1. 33.
<i>Literæ cum Clausula: Dicitur nobis.</i>	Ibid.
<i>Literæ Donationales. Vide Donatio.</i>	
<i>Literæ impellentes, seu Compulsoria.</i>	2. 28.
<i>Literæ intra annum quæ sunt efficaces.</i>	1. 32.
<i>Literæ impignorantiæ.</i>	1. 82.
<i>Literæ metales.</i>	1. 86.
<i>Literæ quæ valent.</i>	2. 13. 15.
<i>Literæ Requisitionales & earum Vis.</i>	2. 15.
I 2	
	Literæ

INDEX

<i>Litteræ Revisionales & earum Vis.</i>	Par. Tit. 2. 128.
<i>Litteræ Revisionales quid valent.</i>	2. 127.
<i>Litteræ Sententiales.</i>	2. 57.
<i>Litteræ Statutorie.</i>	1. 33.
<i>Litteræ Statutoria cum declaratione Donationis.</i>	1. 34.
<i>Litteræ Transumptionales.</i>	2. 15.
<i>Litterarum conservatio quem concernit.</i>	1. 42.
<i>Litterarum falsarum cognitio.</i>	2. 17.
<i>Litterarum occultatarum juramentum.</i>	2. 34.
<i>Litterarum Resuscitatarum Vis.</i>	2. 57.
<i>Literis falsis contradicendum.</i>	2. 17.
<i>Literas Procuratorias qui possunt dare.</i>	2. 13.
<i>Literas quas à quo Jure quaris.</i>	2. 34.
<i>Ludas pœna.</i>	2. 30.
<i>Lunatici, amentes, furiosi.</i>	1. 55.
M.	Part. Tit.
<i>Maledicenti quomodo resistendum.</i>	3. 23.
<i>Malefactor captus in loco delicti.</i>	3. 32.
<i>Malefactor captus non dimittendus.</i>	3. 32.
<i>Marca unius valoris.</i>	2. 32.
<i>Maritus quomodo bona Uxori legare potest.</i>	1. 110.
<i>Maritus, Uxoris adulterium sciens.</i>	1. 105.
<i>Metarum reambulationes.</i>	1. 86.
<i>Metam distractio fluvii non separat.</i>	1. 87.
<i>Minanti mortem violentia non inferatur.</i>	3. 23.
<i>Minanti incendium mors inferatur.</i>	ibid.
<i>Mittens & missus ad patrandum facinus.</i>	2. 82.
<i>Motio causa ex revocatione Fassionis.</i>	1. 128.
<i>Mortuum si Evocaveris.</i>	2. 23.
Nobi-	

INDEX.

N.

<i>Nobilem verberare, vel occidere non licet.</i>	3. 21.
<i>Nobilis adoptans Rusticum.</i>	1. 8.
<i>Nobilis adversario assignatur.</i>	2. 68.
<i>Nobilis convictus in pœna violentia.</i>	2. 57.
<i>Nobilis contra Civitatem agens.</i>	3. 19.
<i>Nobilis ex Rustica fœmina existens.</i>	1. 7.
<i>Nobilis evocatus ex facto potentia majoris.</i>	2. 61.
<i>Nobilis in pœna Capitali adversario assignat.</i>	2. 57.
<i>Nobilis juramentum deponens absolvitur.</i>	2. 32.
<i>Nobilis juramentum penes Rusticum.</i>	2. 33.
<i>Nobilis jure convictus, quomodo detinetur.</i>	2. 58.
<i>Nobilis nudo ense alterum aggrediens.</i>	3. 21.
<i>Nobilis pœna si mortuum in jus Evocaverit.</i>	2. 23.
<i>Nobilis sententiatus in diversis Regnis habens bona.</i>	2. 65.
<i>Nobilis de subditis judicium non fert.</i>	3. 26.
<i>Nobilis Virgo Rustico nupta.</i>	1. 29.
<i>Nobili si objeceris esse ignobilem.</i>	2. 36.
<i>Nobilitas quando Notam non incurrit.</i>	1. 9.
<i>Nobilitatis acquisitio.</i>	1. 4.
<i>Nobilium libertates.</i>	1. 9.
<i>Nota infidelitatis.</i>	1. 14.
<i>Nota infidelitatis processus.</i>	2. 75.
<i>Nota inferenda modus & series.</i>	ibid.
<i>Nota illatâ nulla remedia proffunt.</i>	2. 75.
<i>Nota pronunciata ex binaria Repul sione.</i>	2. 57.
<i>Notarius è Curia ad Executiones exmit.</i>	2. 19.
<i>Nova lex quos ligat.</i>	2. 2.
<i>Novi Judicii vigore cui conceditur Apell.</i>	3. 6.

INDEX.

<i>Novi Judicii vis.</i>	2. 77.
<i>Novo Judicio causa mota.</i>	ibid.
<i>Novo Judicio qui uti possunt.</i>	2. 78.
<i>Novum Judicium quid designat.</i>	2. 77.
<i>Nudo ense alterum aggrediens.</i>	3. 21.
<i>Nundinarum concessio.</i>	2. 10.
<i>Nullum Jus.</i>	1. 69.
O.	
<i>Occultatarum literarum juramentum.</i>	2. 34.
<i>Occupator bonorum violentus.</i>	1. 68.
<i>Occupator bonorum violentus quis.</i>	1. 75.
<i>Occupatoris bonorum poena.</i>	1. 68.
<i>Occupatio in loco rei occupata comprobanda.</i>	2. 27.
<i>Octavarum tempore mala patrans.</i>	2. 20.
<i>Oculata revisio.</i>	2. 41.
<i>Offendens alios & mortem denuntians.</i>	3. 23.
<i>Officialis violentiam patrans.</i>	2. 48.
<i>Officialis Capitularis Authoritas.</i>	2. 53.
<i>Onera, per non veniens, repulsionis inhibitionis le-</i>	
<i>vans Causam, non deponit.</i>	2. 83.
<i>Oneris assumptio.</i>	1. 59.
<i>Onerum judicialium impensio.</i>	1. 134.
<i>Onus assumens filii indivisi.</i>	1. 51.
<i>Onus Repulsionis, & cui cedit.</i>	2. 73.
<i>Onerum, Vide passim differentias.</i>	
<i>Opinio & Sententia quid.</i>	2. 42.
<i>Orphani fassiones revocare possant.</i>	1. 126.
<i>Orphani fassiones revocant corrupti donis.</i>	1. 128.
<i>Orphani Illegittima Aetatis.</i>	1. 127.
<i>Orphanorum deficientium quis Successor.</i>	1. 115.
	Orpha.

INDEX.

	Par. Tit.
<i>Orphanorum retractatio in fassionibus.</i>	1. 128.
<i>Orphanus absque Tutore Procuratores constituere</i>	
<i>non potest.</i>	1. 126.
P.	
	Par. Tit.
<i>Papa Filios illegitimos confirmare nequit.</i>	1. 108.
<i>Parafernnum Relicta aufert.</i>	1. 100.
<i>Parafernnum Relicta mortuae quis consequitur.</i>	ibid.
<i>Parafernnum Uxor Meretrix non perdit.</i>	1. 105.
<i>Parafernnum quid sit.</i>	1. 93.
<i>Pars potior & Sanior quae dicitur.</i>	3. 2.
<i>Partium trium Tripartiti tractatio.</i>	1. 1.
<i>Pater assumens onus Filii indivisi.</i>	1. 51.
<i>Pater bona Avitica inscribere nequit.</i>	1. 58.
<i>Pater bona inscribere quando potest.</i>	1. 60.
<i>Pater bona quando abalienare potest.</i>	1. 57.
<i>Pater filium à se dividit.</i>	1. 52.
<i>Pater filium quando detinere nequit.</i>	1. 51.
<i>Pater sententiatus cum filiis.</i>	2. 46.
<i>Paterna potestas in filium & filiam.</i>	1. 51. 54.
<i>Paterna potestas quando cessat.</i>	1. 56.
<i>Patre Evocato, & postea mortuo causa termin.</i>	2. 61.
<i>Pecora de damnis vagiata.</i>	3. 33.
<i>Pecuniis acquisita bona.</i>	1. 19.
<i>Percutientium culpa in quem transit.</i>	3. 21.
<i>Perfecta Aetas Maris & Femina.</i>	1. 111.
<i>Perfecta Donatio quid.</i>	1. 37.
<i>Persona singularis & unica quando disponit.</i>	1. 65.
<i>Pertinentia quid.</i>	1. 24.
<i>Pœna Calumnia.</i>	2. 70.
<i>Pœna Capitis.</i>	2. 55.
	Pœna

INDEX.

	Par. Tit.
<i>Pœna Capitis Siculi.</i>	3. 4.
<i>Pœna Emenda Capitis.</i>	2. 43.
<i>Pœna Emenda lingua.</i>	2. 72.
<i>Pœna Emenda lingua & Capitis cui cedit.</i>	2. 72. 43.
<i>Pœna ejus qui bona remittere non vult.</i>	1. 24.
<i>Pœna Evocantis mortuum & infantem.</i>	2. 24.
<i>Pœna Evocantis Nobilem personaliter.</i>	ibid.
<i>Pœna Evocantis Pupillum & Orphanum.</i>	1. 32.
<i>Pœna Fratris, Genealogiam alterius abnegans.</i>	1. 39.
<i>Pœna Homagii Baronum Prælatorum & Nobilium</i>	
	P. 1. T. 2. P. 2. T. 40
<i>Pœna Homagii Fœminarum.</i>	2. 42.
<i>Pœna Homicidarum.</i>	3. 5.
<i>Pœna Hominis Regii & Procuratorum.</i>	2. 22.
<i>Pœna illegitimè bona impetrantis.</i>	1. 20.
<i>Pœna Judicium & Capitularium, qui falsas extra</i>	
<i>dant literas.</i>	2. 16.
<i>Pœna Nobilis Judicium facere nolentis.</i>	3. 26.
<i>Pœna Nobilis violentia patrantis.</i>	3. 3.
<i>Pœna Nolentis veritatem fateri.</i>	2. 28.
<i>Pœna Occupatorum bonorum.</i>	1. 68.
<i>Pœna perjurii.</i>	2. 30.
<i>Pœna proditoris Sangvinis.</i>	1. 39.
<i>Pœna Relictæ bona remittere nolentis.</i>	2. 24.
<i>Pœna Sororis in Marem præfectæ.</i>	1. 39.
<i>Pœna Violationis Sedis judicariæ.</i>	2. 69.
<i>Pœna Violentia cui cedit.</i>	2. 61.
<i>Populus & Plebs quid designat.</i>	2. 4.
<i>Possessor bonorum bona & male fidei.</i>	2. 71.
<i>Posteri & Hæredes qui sunt.</i>	1. 17.
	Præce

INDEX.

	Par. Tit.
<i>Præceptoriarum linguarum vigor quamdiu durat.</i>	1. 33.
<i>Prædium quid.</i>	1. 24.
<i>Præfectio filie in filium.</i>	1. 50.
<i>Præfectio Fœmina in Marem.</i>	1. 17.
<i>Prælati qui sunt.</i>	2. 49.
<i>Prælatus à Capitulo divisus.</i>	2. 50.
<i>Prælatus bona occupans & moriens.</i>	2. 51.
<i>Prælatus solus juret.</i>	2. 49.
<i>Prælatus violentiam patrans.</i>	2. 49.
<i>Præscriptio Civitatisensum.</i>	3. 15.
<i>Præscriptio dupliciter accipitur.</i>	1. 82.
<i>Præscriptio inter Fratres non admittitur.</i>	1. 46.
<i>Præscriptio in Metis rectificandis.</i>	1. 84.
<i>Præscriptio Juris Regni.</i>	1. 78.
<i>Præscriptio quid sit.</i>	ibid.
<i>Prior Aurane.</i>	2. 54.
<i>Privilegium contra jus Commune.</i>	2. 11.
<i>Privilegium duplex.</i>	2. 7.
<i>Privilegium ex Authoritate Regis.</i>	2. 9.
<i>Privilegium Regis prius.</i>	ibid.
<i>Privilegium quando perditur.</i>	2. 12.
<i>Privilegiorum & literarum Transumptio.</i>	2. 15.
<i>Processus longi & breves.</i>	2. 18.
<i>Procurator & Judex.</i>	2. 22.
<i>Procuratoria Constitutio.</i>	2. 13.
<i>Productio Revisionalis.</i>	1. 129.
<i>Prohibitiones.</i>	2. 20.
<i>Puellarum fassiones.</i>	1. 92.
<i>Pupilli quando respondere tenentur.</i>	1. 130.
	Pupil-

INDEX:

Pupillus contra dicens fit Actor.
Pupillus quando non responder.
Pupillus quando Evocatur.
Pura Donatio quid.

Q

Quartalitium quid.
Quartalitii estimatio.
Quarta puellaris.
Quartalitiorum excisio.
Quartalitiorum Solutio.

R.

Reambulationes Metarum.
Regia Auctoritas & Potestas.
Regia gratia. Vide Gratia superius.
Regii Hominis pena.
Regis juris dictioni subest omnis Ordo.
Regis Jurisdictioni subest Spiritualis.
Regis Electio.
Regis Regimen quid prestat.
Regius Consensus.
Relicta e Domo Mariti excludi nequit.
Relicta prater Divisionem quid aufert.
Repulsio quid sit.
Repulsio quoties admittitur.
Repulsio Secus relata quam peracta.
Repulsionis onus cui cedit.
Repulsionem qui facere vel non facere poss.
Repulsionem sequitur Novum Judicium.
Requisitoriarum literarum Vis.

Par.Tit.

1. 131.
 1. 131.
 ibid.
 1. 13.
 Par.Tit.
 1. 88.
 1. 29. 92.
 1. 89.
 ibid.
 1. 134.
 2. 88.
 1. 3.
 2. 22.
 2. 11.
 1. 12.
 1. 3.
 2. 77.
 1. 64.
 1. 98.
 1. 99.
 2. 73.
 ibid.
 2. 74.
 2. 73.
 2. 76.
 2. 77.
 2. 15.
 Rerum

INDEX.

Par.Tit.

Rerum Determinatio.
Res in Homagio convicti cui cedunt.
Res Mobiles Mariti intestati cui cedunt.
Responsio est meritum Cause.
Responsio affirmativa quid requirit.
Revisio Etatum quid valet.
Revisio Oculata.
Rivisionales Literæ.
Revocatio Fassionum. Vide Fassio.
Revocatio Procuratorum quid sit.
Revocatio Procuratorum quibus causis admittitur.
Revocatio Procuratorum quid designat.
Revocatio Procuratorum quomodo admittitur.
Revocatio Procuratorum Terminum ante prafixum.
Revocatio Procuratorum in Comitatibus.
Revocatio Procuratorum in Curia duplicatur.
Revocatio Procuratorum Schlar. Transil. Nobilium.
Revocatio Procuratorum Vigor.
Rex Literas in Jure suo non prodeusit.
Rex Libertatem in quibus dare potest.
Rex non jurat, sed Director Causarum.
Rex que bona confert & disponit.
Rex Furi tenetur.
Rex Successor in bonis.
Rustici filius & filia.
Rustici bona.

2. 32.
 2. 43.
 1. 98.
 2. 81.
 2. 82.
 1. 127.
 2. 41.
 1. 128.
 2. 79. 81
 2. 77.
 2. 75.
 2. 80
 2. 81.
 3. 6.
 ibid.
 3. 3.
 2. 8.
 1. 39.
 2. 9.
 1. 39.
 1. 13.
 1. 39.
 1. 10. 65.
 3. 39.
 3. 30.
 Rusti-

INDEX.

	Par. Tit.
<i>Rustici per Dominos juri non Statuti.</i>	3. 26.
<i>Rustici mortui bona cui cedunt.</i>	3. 29.
<i>Rusticus.</i>	3. 26. 28. 30.
<i>Rusticorum Nobilis verberantis pœna.</i>	3. 31.
S.	
<i>Secunda Pars Tripartiti quid tractat.</i>	2. 1.
<i>Sedis Judiciaria violatio, & pœna.</i>	2. 69.
<i>Sententia Capitalis.</i>	2. 42.
<i>Sententia & Opinio.</i>	ibid.
<i>Sententia inter locutoria.</i>	2. 83.
<i>Sententia unde decernitur.</i>	2. 75.
<i>Sententiati bona utrumq; Sexum concernentia</i>	2. 60.
<i>Sententiati bona cui cedunt.</i>	2. 55.
<i>Sententiati Portio quando exequenda.</i>	2. 60.
<i>Sententiati Res dum Judici datur.</i>	2. 55.
<i>Sententiati Res quomodo dividuntur.</i>	2. 60.
<i>Sententiato Gratia Regis quando prodest.</i>	2. 55.
<i>Sententiato Gratia Regis quando non prodest.</i>	2. 57.
<i>Sententiato Gratia Regis quam diu duret.</i>	1. 59.
<i>Sententiato Gratia Regis quomodo valet.</i>	ibid.
<i>Sententiales Litere intra Annum exequenda.</i>	2. 57.
<i>Sigillum quid.</i>	2. 13.
<i>Sigillum Authenticum quorum.</i>	ibid.
<i>Sigilla Civitatum.</i>	2. 13.
<i>Sororis in Marem præfecta pœna.</i>	1. 39.
<i>Spiritualis Debitum solvere non valens.</i>	2. 45.
<i>Spiritualis in quibus in Capitularem currit.</i>	2. 44.
<i>Spiritualis & ejus Officialis violentia.</i>	2. 48.
<i>Sponsi Res cui cedunt.</i>	1. 100.
Sponsi	

INDEX.

	Par. Tit.
<i>Sponsi Res data Sponse &c.</i>	1. 100.
<i>Statuens se in bonis & cum Contradictore concordans</i>	1. 28.
Statuta { Civitatum. Comitatus. Communitatis. qua valent. qui condere possunt.	3. 2.
<i>Statutio Passionis.</i>	1. 63.
<i>Statutio Furi quos denotat.</i>	2. 23.
<i>Sui Jus esse qui dicuntur.</i>	1. 112.
<i>Sylvam Rusticus violenter succidens.</i>	3. 33.
T.	Par. Tit.
<i>Testes qui excipiuntur.</i>	2. 36.
<i>Testimoniorum Exactio.</i>	2. 21.
<i>Transumptio.</i>	2. 15.
<i>Tutela Dativa quid.</i>	1. 115.
<i>Tutela Legitimam quando tollit.</i>	1. 119.
<i>Tutela quid.</i>	1. 112.
<i>Tutela Testamentaria.</i>	1. 114.
<i>Tutela Triplex.</i>	1. 112.
<i>Tutelam Frater ad bona aspinans gerere nequit.</i>	1. 114.
<i>Tutelam Fratris, qui gerere possunt.</i>	1. 121.
<i>Tutor Adoptivus Frater.</i>	1. 120.
<i>Tutor excusator à Tutela.</i>	1. 121.
<i>Tutor sit diligens sui Officii.</i>	1. 123.
<i>Tutor Testamentarius.</i>	1. 116.
<i>Tutores accensantur.</i>	1. 124. 125
Tuto.	

INDEX.

Part. Tit.

<i>Tutores Orphanis Rex dat.</i>	1. 115
<i>Tutores quales debent esse.</i>	ibid.
<i>Tutores nequeunt esse infames.</i>	1. 119.
<i>Tutores quibus dare possunt.</i>	1. 24.
<i>Tutores Testamentarii praeferuntur.</i>	1. 120.
<i>Tutoris Officio quando Relicta fungi potest.</i>	1. 113.
<i>Tutoris Officium.</i>	1. 112.
<i>Tutoris Officium in Iudiciis,</i>	1. 123.
<i>Tutrix quando Soror esse nequit.</i>	1. 91.

V & U.

<i>Verba illicita in Sede prolata.</i>	2. 72.
<i>Veritatem nolentis fateri poena.</i>	2. 28.
<i>Violatio Sedis Iudiciaria.</i>	3. 79.
<i>Violentia Testimoniis quomodo probatur.</i>	1. 82.
<i>Violentia poena & cui cedit.</i>	2. 67.
<i>Violentia poena quomodo exequitur.</i>	ibid.
<i>Virgines in alterius potestate.</i>	1. 112.
<i>Uxor, Marito Dotem relaxat.</i>	1. 109.
<i>Uxoris Nomen in literis bonorum acquiritoris quan- do ponitur & quando non ponitur.</i>	1. 112.

FINIS.

